
**FUNDACIÓ
GALA-
SALVADOR
DALÍ
MEMORIA
2008
MEMÒRIA**

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

ESTATUTOS DE LA FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

«Objeto: Artículo 4.º–
La Fundación tiene por objeto
promocionar, fomentar, divulgar,
prestigiar, proteger y defender...»

ESTATUTS DE LA FUNDACIÓ GALA-SALVADOR DALÍ

«Objecte: Article 4t.–
La Fundació té per objecte
promocionar, fomentar, divulgar,
prestigiar, protegir i defensar...»

Índice

Presentación 006

1. Órganos de gobierno y dirección	
Patronato	010
Comisiones del Patronato	012
Otros órganos	014
2. Fomentar	
Museos:	018
Teatro-Museo Dalí	024
Dalí-Joyas	026
Casa-Museo Castillo Gala Dalí	028
Casa-Museo Salvador Dalí	030
Adquisiciones	032
3. Divulgar	
Exposiciones temporales	036
Préstamos temporales	042
Documentación y catalogación	046
Investigación	048
Conferencias y seminarios	050
Publicaciones y artículos	056
Servicio Educativo	060
4. Promocionar	
Comunicación	066
Promoción y difusión	078
Gestión comercial	082
Gestión de marketing	090
5. Prestigiar	
Visitas ilustres	098
Patrocinios	098
Premios y galardones	100
Comisión de Acreditación y Catalogación	100
Amics dels Museus Dalí	102
Otras actividades culturales	106
6. Proteger	
Infraestructuras y seguridad	110
Conservación y restauración	112

7. Defender	
El patrimonio inmaterial:	
la construcción del mercado de derechos	134
Gestión de los derechos	134
Defensa de los derechos	142
Actuaciones judiciales	142
8. Recursos humanos	
Formación	146
Departamentos y plantilla	148
Anexos	
A. Estudios de público	154
B. Informe de gestión económica	170
ÍNDICE DE PORTADILLAS	196

Índex

Presentació 007

1. Òrgans de govern i direcció	
Patronat	011
Comissions del Patronat	013
Altres òrgans	015
2. Fomentar	
Museus:	019
Teatre-Museu Dalí	025
Dalí-Joies	027
Casa-Museu Castell Gala Dalí	029
Casa-Museu Salvador Dalí	031
Adquisicions	033
3. Divulgar	
Exposicions temporals	037
Préstecs temporals	043
Documentació i catalogació	047
Recerca	049
Conferències i seminaris	051
Publicacions i articles	057
Servei Educatiu	061
4. Promocionar	
Comunicació	067
Promoció i difusió	079
Gestió comercial	083
Gestió de màrqueting	091
5. Prestigiar	
Visites il·lustres	099
Patrocinis	099
Premis i guardons	101
Comissió d'Acreditació i Catalogació	101
Amics dels Museus Dalí	103
Altres activitats culturals	107
6. Protegir	
Infraestructures i seguretat	111
Conservació i restauració	113

7. Defensar	
El patrimoni immaterial:	
la construcció del mercat de drets	135
Gestió dels drets	135
Defensa dels drets	143
Actuacions judicials	143
8. Recursos humans	
Formació	147
Departaments i plantilla	149
Annexos	
A. Estudis de públic	155
B. Informe de gestió econòmica	171
ÍNDEX DE PORTADELLES	196

Presentación

Un año más, me complace presentarles la Memoria anual de la Fundació Gala-Salvador Dalí con los principales hitos del ejercicio que termina, el 2008, que de nuevo arroja unos resultados positivos.

Durante este año, los museos de la Fundación han conservado su dinamismo y, a pesar de una coyuntura crecientemente difícil en la segunda mitad del año, han registrado, en su conjunto, la cifra de 1.274.554 visitantes. Los museos Dalí se mantienen, pues, entre los centros museísticos más visitados del Estado.

El papel de referencia internacional que nuestra Fundación desempeña en todo lo relacionado con la vida y el legado artístico de Salvador Dalí se refleja en actividades tales como los numerosos préstamos de obra a instituciones nacionales e internacionales o las exposiciones que la propia Fundación ha realizado fuera de nuestros museos —entre las que destacan las celebradas en el MoMA de Nueva York, en colaboración con la Tate Modern, y en el Sakıp Sabancı Müzesi de Estambul—. Otros indicadores de esa proyección son el prestigio creciente de la Comisión de Acreditación y Catalogación y la variedad de publicaciones y de proyectos de investigación llevados a cabo desde el Centro de Estudios Dalinianos. Cabe destacar, así mismo, el énfasis puesto este año en los intercambios con museos de ámbito internacional, lo que nos permite traer a Figueres algunas de las grandes obras del Maestro pertenecientes a distintas pinacotecas del mundo.

El 2008 también ha sido un año positivo en lo que se refiere a la gestión y la defensa de los derechos vinculados a la figura y la obra de Salvador Dalí. El protagonismo de la Fundación en el mercado internacional se consolida, y ello trae consigo un

crecimiento tanto del volumen de actividad como del nivel de control y normalización del uso de los derechos del artista.

Por otro lado, cumpliendo con su misión de protección, la Fundación ha mantenido la vigilancia y proseguido con su labor de lucha contra el fraude tanto a través de su actuación jurídica directa como mediante la colaboración de sus expertos con instancias policiales y judiciales españolas e internacionales.

Una vez más, cabe mencionar los buenos resultados económicos del ejercicio, reflejo de una gestión dinámica y eficiente que nos permite asegurar, un año más, la autonomía y el dinamismo de la Fundación en el desempeño del importante papel que desde el punto de vista socioeconómico tiene en su zona geográfica de influencia así como, sobre todo, en la consecución de los objetivos marcados por su Fundador.

Para concluir, desearía invitar a una reflexión importante: en diciembre de 2008 se han cumplido 25 años desde la creación de la institución por parte de Salvador Dalí. Se trata de una excelente ocasión para mirar hacia atrás y valorar el cumplimiento de los objetivos marcados por el Maestro. Puedo asegurar con satisfacción que, como así se ha podido evidenciar desde estas páginas a lo largo de los años, la visión de Salvador Dalí al crear la Fundación ha ido tomando cuerpo y convirtiéndose en realidad con un alto nivel de excelencia, viéndose los objetivos tanto cualitativos como cuantitativos ampliamente superados año tras año. Todo ello no hubiera sido posible sin la labor entusiasta de nuestro Patronato, y la dedicación y profesionalidad de nuestro equipo humano.

Ramon Boixadós Malé
Presidente

Presentació

Un any més, em plau presentar-los la memòria anual de la Fundació Gala-Salvador Dalí amb les principals fites de l'exercici que conclou, el 2008, que, novament, presenta uns resultats positius.

Durant aquest any, els museus de la Fundació han conservat el seu dinamisme i, malgrat una conjuntura cada vegada més difícil en la segona meitat de l'any, han sumat, en conjunt, una xifra total de 1.274.554 visitants. Els museus Dalí es mantenen, doncs, entre els centres museístics més visitats de l'Estat.

El paper de referència internacional que la nostra Fundació exerceix en tots els àmbits relacionats amb la vida i el llegat artístic de Salvador Dalí es reflecteix en activitats com ara els nombrosos préstecs d'obra a institucions nacionals i internacionals, o les exposicions que la mateixa Fundació ha dut a terme fora dels nostres museus —entre les quals sobresurten les celebrades al MoMA de Nova York, en col·laboració amb la Tate Modern, i al Sakıp Sabancı Müzesi d'Istanbul—. Altres indicadors d'aquesta projecció són el prestigi creixent de la Comissió d'Acreditació i Catalogació i la varietat de publicacions i projectes de recerca engegats des del Centre d'Estudis Dalinians. Cal posar en relleu, així mateix, l'èmfasi d'enguany als intercanvis amb museus d'àmbit internacional, que ens permet portar a Figueres algunes de les grans obres del Mestre pertanyents a diferents pinacoteques d'arreu del món.

El 2008 també ha estat un any positiu pel que fa a la gestió i la defensa dels drets vinculats a la figura i l'obra de Salvador Dalí. El protagonisme de la Fundació en el mercat internacional es consolida,

i aquesta circumstància comporta un creixement tant del volum d'activitat com del nivell de control i normalització de l'ús dels drets de l'artista.

D'altra banda, i en compliment de la missió de protecció que té encomanada, la Fundació ha mantingut la vigilància i ha prosseguit la seva tasca de lluita contra el frau tant a través de l'actuació jurídica directa com mitjançant la col·laboració dels seus experts amb instàncies policials i judicials espanyoles i internacionals.

Una vegada més, cal esmentar els bons resultats econòmics de l'exercici, reflex d'una gestió dinàmica i eficient que ens permet assegurar, un any més, l'autonomia i el dinamisme de la Fundació en l'acompliment de l'important paper que, des del punt de vista socioeconòmic, exerceix en la seva zona geogràfica d'influència així com, sobretot, en la consecució dels objectius marcats pel seu Fundador.

Per concloure, voldria convidar-los a fer una reflexió important: al desembre s'han complert 25 anys des de la creació de la institució per part de Salvador Dalí. És una ocasió excel·lent per mirar enrere i valorar el compliment dels objectius marcats pel Mestre. Puc assegurar amb satisfacció que, tal i com es fa evident en aquestes pàgines any rere any, la visió de Salvador Dalí al crear la Fundació ha anat prenent cos i esdevenint realitat amb un alt nivell d'excel·lència, com es pot veure en el compliment d'objectius tant qualitatius com quantitatius, abastament assolits any rere any. Tot això no hagués estat possible sense la tasca entusiasta del nostre Patronat, i la dedicació i professionalitat del nostre equip humà.

Ramon Boixadós Malé
President

01

ÓRGANOS DE GOBIERNO Y DIRECCIÓN
ÒRGANS DE GOVERN I DIRECCIÓ

Patronato

Presidentes de Honor:
SS. MM. los Reyes de España

Presidente:
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente 1.º:
D. Santi Vila Vicente

Vicepresidente 2.º:
D. Antoni Pitxot Soler
S.A.R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón
D.ª Montse Aguer Teixidor
D. Enrique Barón Crespo
D.ª Ana Beristain Díez
D. Joan Borrell Bassols
D. Miguel Doménech Martínez
D.ª Aurora García García
D. José Jiménez Jiménez
D. Ciro Llueca Fonollosa
D. Jordi Mercader Miró
D. Lluís Monreal Agustí
D. Lluís Noguera Jordana
D. Narcís Serra Serra
D. Joan Manuel Tresserras Gaju
D. Òscar Tusquets Blanca
D. Francesc Vergés Bosch
D. Josep Vilarasau Salat
D.ª Rocío de la Villa Ardura

Secretario general, no patrono:
D. Lluís Peñuelas Reixach

La composición del Patronato de la Fundación experimentó cinco cambios durante el 2008.

La Generalitat de Cataluña sustituyó a D.ª Caterina Mieras Barceló y a D. Francesc Tarrats Bou como patronos que representan a dicha institución en el seno de nuestra Fundación. Nombró en su lugar, respectivamente, a D. Joan Manuel Tresserras Gaju, consejero de Cultura y Medios de Comunicación, y a D. Lluís Noguera Jordana, secretario general de Cultura y Medios de Comunicación, que tomaron posesión de su cargo en la Junta Ordinaria del Patronato de 7 de abril.

Por su parte, el Gobierno español reemplazó a todos sus representantes en el órgano de gobierno de la Fundación. D. Julián Martínez García, D.ª Ana Martínez de Aguilar y D.ª Iria Losada Baltar fueron sustituidos, respectivamente, por D. José Jiménez Jiménez, director general de Bellas Artes y Bienes Culturales, por D.ª Aurora García García, crítica de arte, y por D.ª Rocío de la Villa Ardura, profesora titular de Estética de la Universidad Autónoma de Madrid y crítica de arte. Los nuevos patronos tomaron posesión de su cargo en la Junta Extraordinaria del Patronato de 24 de noviembre.

Patronat

Presidents d'Honor:
S. M. els Reis d'Espanya

President:
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident 1r:
Sr. Santi Vila Vicente

Vicepresident 2n:
Sr. Antoni Pitxot Soler
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó
Sra. Montse Aguer Teixidor
Sr. Enrique Barón Crespo
Sra. Ana Beristain Díez
Sr. Joan Borrell Bassols
Sr. Miguel Doménech Martínez
Sra. Aurora García García
Sr. José Jiménez Jiménez
Sr. Ciro Llueca Fonollosa
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Lluís Monreal Agustí
Sr. Lluís Noguera Jordana
Sr. Narcís Serra Serra
Sr. Joan Manuel Tresserras Gaju
Sr. Òscar Tusquets Blanca
Sr. Francesc Vergés Bosch
Sr. Josep Vilarasau Salat
Sra. Rocío de la Villa Ardura

Secretari general, no patró:
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

La composició del Patronat de la Fundació va experimentar cinc canvis durant el 2008.

La Generalitat de Catalunya substituí la Sra. Caterina Mieras Barceló i el Sr. Francesc Tarrats Bou com a patrons que representen aquesta institució al si de la nostra Fundació i nomenà en el seu lloc, respectivament, el Sr. Joan Manuel Tresserras Gaju, conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, i el Sr. Lluís Noguera Jordana, secretari general de Cultura i Mitjans de Comunicació, que van prendre possessió del càrrec en la junta ordinària del Patronat del 7 d'abril.

Per la seva banda, el Govern espanyol va reemplaçar tots els seus representants en l'òrgan de govern de la Fundació. El Sr. Julián Martínez García, la Sra. Ana Martínez de Aguilar i la Sra. Iria Losada Baltar foren substituïts, respectivament, pel Sr. José Jiménez Jiménez, director general de Belles Arts i Béns Culturals, per la Sra. Aurora García García, crítica d'art, i per la Sra. Rocío de la Villa Ardura, professora titular d'Estètica de la Universidad Autónoma de Madrid i crítica d'art. Els nous patrons van prendre possessió del càrrec en la junta extraordinària del Patronat celebrada el 24 de novembre.

Comisiones del Patronato

Comisión Artística

Presidente:

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente:

D. Antoni Pitxot Soler

Vocales:

S.A.R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón

D.ª Montse Aguer Teixidor

D.ª Ana Beristain Díez

D.ª Aurora García García

D. Ciro Lluca Fonollosa

D. Lluís Monreal Agustí

D. Lluís Noguera Jordana

D. Òscar Tusquets Blanca

D.ª Rocío de la Villa Ardura

Secretario:

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión Económica

Presidente:

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente:

D. Santi Vila Vicente

Vocales:

D. Joan Borrell Bassols

D. Jordi Mercader Miró

D. Narcís Serra Serra

D. Francesc Vergés Bosch

Secretario:

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión de Relaciones Externas

Presidente:

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente:

D. José Jiménez Jiménez

Vocales:

D. Enrique Barón Crespo

D. Miguel Doménech Martínez

D. Joan Manuel Tresserras Gaju

D. Josep Vilarasau Salat

Secretario:

D. Lluís Peñuelas Reixach

Reuniones del Patronato y sus comisiones

El Patronato se reunió el día 7 de abril, en sesión ordinaria, y el 24 de noviembre, en sesión extraordinaria.

La Comisión Artística se reunió los días 28 de enero y 14 de julio, mientras que las comisiones Económica y de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta los días 18 de febrero y 29 de septiembre.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados en las reuniones del Patronato y de sus comisiones a lo largo del año 2008 se encuentran recogidos en el libro de actas de la entidad.

Comissions del Patronat

Comissió Artística

President:

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident:

Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals:

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Montse Aguer Teixidor

Sra. Ana Beristain Díez

Sra. Aurora García García

Sr. Ciro Lluca Fonollosa

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sr. Lluís Noguera Jordana

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Sra. Rocío de la Villa Ardura

Secretari:

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió Econòmica

President:

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident:

Sr. Santi Vila Vicente

Vocals:

Sr. Joan Borrell Bassols

Sr. Jordi Mercader Miró

Sr. Narcís Serra Serra

Sr. Francesc Vergés Bosch

Secretari:

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió de Relacions Externes

President:

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident:

Sr. José Jiménez Jiménez

Vocals:

Sr. Enrique Barón Crespo

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Joan Manuel Tresserras Gaju

Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari:

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Reunions del Patronat i de les seves comissions

El Patronat es va reunir el dia 7 d'abril, en sessió ordinària, i el 24 de novembre, en sessió extraordinària.

La Comissió Artística es va reunir els dies 28 de gener i 14 de juliol, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta els dies 18 de febrer i 29 de setembre.

Els temes tractats i els acords adoptats en les reunions del Patronat i de les seves comissions al llarg de l'any 2008 figuren recollits al llibre d'actes de l'entitat.

Otros 3rganos

Comit3 de Direcci3n

D. Ramon Boixad3s Mal3,
presidente de la Fundaci3n
D. Antoni Pitxot Soler,
director del Teatro-Museo Dal3
D.ª Montse Aguer Teixidor,
directora del Centro de Estudios Dalinianos
D. Llu3s Peñuelas Reixach,
secretario general de la Fundaci3n
D. Joan Manuel Sevillano Campalans,
gerente de la Fundaci3n

Comisi3n de Acreditaci3n y Catalogaci3n

D. Antoni Pitxot Soler,
director del Teatro-Museo Dal3
D.ª Ana Beristain D3ez,
patrona de la Fundaci3n
D.ª Montse Aguer Teixidor,
directora del Centro de Estudios Dalinianos
y patrona de la Fundaci3n
Secretaria: D.ª Imma Parada Soler

Associaci3 d'Amics dels Museus Dal3

Presidenta:
D.ª Lola Mitjans Perell3
Vicepresidenta:
D.ª Pilar Puig Adell
Secretario:
D. Josep M. Ortega L3pez
Tesorera:
D.ª Miss3 Coll Macau
Vocales:
D. Mart3 Dacosta Oliveras
D. Enric Oliva Papiol
D. Jordi Palmada Lloret
D. Pascual Pesudo Castillo
D. Josep Playà Maset
Directora:
D.ª M. Dolors Costa Font
Coordinadora:
Flor Miscopein

La Associaci3 d'Amics dels Museus Dal3 es una entidad sin 3nimo de lucro y con personalidad jur3dica propia. Colabora con nuestra instituci3n en la persecuci3n de los objetivos fundacionales.

Altres 3rgans

Comit3 de Direcci3

Sr. Ramon Boixad3s Mal3,
president de la Fundaci3
Sr. Antoni Pitxot Soler,
director del Teatre-Museu Dal3
Sra. Montse Aguer Teixidor,
directora del Centre d'Estudis Dalinians
Sr. Llu3s Peñuelas Reixach,
secretari general de la Fundaci3
Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans,
gerent de la Fundaci3

Comissi3 d'Acreditaci3 i Catalogaci3

Sr. Antoni Pitxot Soler,
director del Teatre-Museu Dal3
Sra. Ana Beristain D3ez,
patrona de la Fundaci3
Sra. Montse Aguer Teixidor,
directora del Centre d'Estudis Dalinians
i patrona de la Fundaci3
Secret3ria: Sra. Imma Parada Soler

Associaci3 d'Amics dels Museus Dal3

Presidenta:
Sra. Lola Mitjans Perell3
Vicepresidenta:
Sra. Pilar Puig Adell
Secretari:
Sr. Josep M. Ortega L3pez
Tresorera:
Sra. Miss3 Coll Macau
Vocals:
Sr. Mart3 Dacosta Oliveras
Sr. Enric Oliva Papiol
Sr. Jordi Palmada Lloret
Sr. Pascual Pesudo Castillo
Sr. Josep Playà Maset
Directora:
Sra. M. Dolors Costa Font
Coordinadora:
Flor Miscopein

L'Associaci3 d'Amics dels Museus Dal3 3s una entitat jur3dica sense 3nim de lucre i amb personalitat jur3dica pr3pia. Col·labora amb la nostra entitat en la persecuci3 dels objectius fundacionals.

02

FOMENTAR

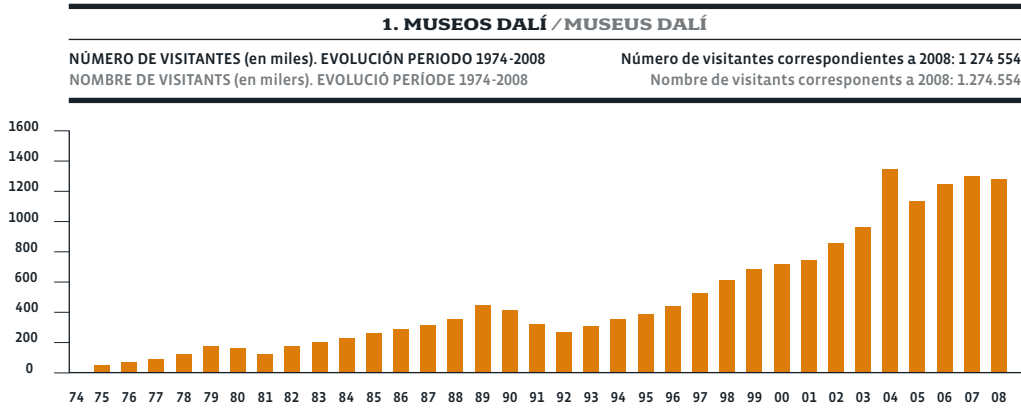

Fachada del Teatro-Museo Dalí y dos vistas interiores: cama de la Sala Noble y espejo que separa la galería Evarist Vallès del espacio «Dalí d'Or»
Façana del Teatre-Museu Dalí i dues vistes interiors: llit de la Sala Noble i mirall que separa la galeria Evarist Vallès de l'espai «Dalí d'Or»

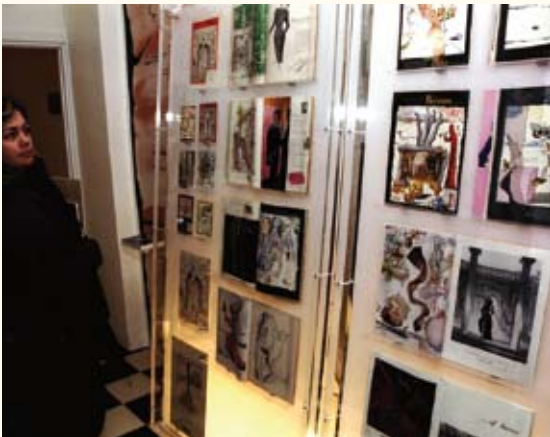
Museos

Salvador Dalí presentó al público su Teatro-Museo el 28 de septiembre de 1974. Aquel año, el nuevo centro museístico, resultado de un proceso creativo que se prolongó hasta el fallecimiento del artista, en 1989, recibió 40 643 visitantes. Treinta y cuatro años más tarde, la importante labor museográfica realizada por la Fundació Gala-Salvador Dalí ha definido y consolidado el papel que el Teatro-Museo Dalí, junto con sus extensiones de Púbol, Portlligat y Dalí-Joyas, desempeña como eje vertebrador de la divulgación de la obra del pintor ampurdanés a escala internacional. Paralelamente, la capacidad de atracción de la obra daliniana ha generado un importante y constante flujo de visitantes a los museos Dalí. Sólo en el 2008 han visitado estos museos 1 274 554 personas. Del total de visitantes,

873 479 corresponden al Teatro-Museo Dalí de Figueres, 103 193 a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, 99 365 a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat y 198 517 al espacio Dalí-Joyas de Figueres. Los ingresos generados por la venta de entradas y por los servicios directamente relacionados con los museos han sumado 8 797 033,67 euros. La valoración de los visitantes, tanto en lo que se refiere a la obra expuesta como a los servicios, se puede constatar analizando los resultados de las encuestas realizadas durante el 2008 (Anexo A: «Estudios de público»).

Patio de las Tazas, Portlligat
Pati de les Tasses, Portlligat

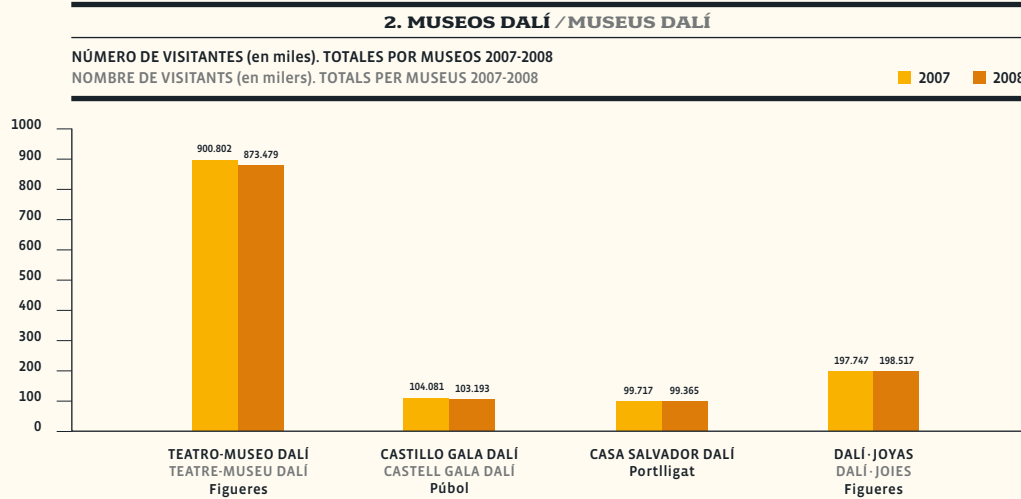

Exposición temporal de Púbol
Exposició temporal de Púbol

Museus

Salvador Dalí va presentar el seu Teatre-Museu al públic el 28 de setembre del 1974. Aquell any, el nou centre museístic, resultat d'un procés creatiu que es va perllongar fins a la mort de l'artista, ocorreguda el 1989, va rebre 40.643 visitants. Trenta-quatre anys més tard, la tasca museogràfica de la Fundació Gala-Salvador Dalí ha definit i consolidat el paper del Teatre-Museu Dalí, juntament amb les seves extensions de Púbol, Portlligat i Dalí-Joies, com a eix vertebrador de la divulgació de l'obra del pintor empordanès a escala internacional. Paral·lelament, la capacitat d'atracció de l'obra daliniana ha generat un important i constant flux de visitants als museus Dalí. Només el 2008 han visitat els museus Dalí 1.274.554 persones. Del total de visitants, 873.479

corresponen al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 103.193 a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, 99.365 a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i 198.517 a l'espai Dalí-Joies de Figueres. Els ingressos generats per la venda d'entrades i pels serveis directament relacionats amb els museus han sumat 8.797.033,67 euros. La valoració dels visitants, tant en relació amb l'obra exposada com pel que fa als serveis, es pot constatar analitzant els resultats de les enquestes realitzades durant el 2008 (Annex A: «Estudis de públic»).

Visitantes contemplando el *Torero alucinógeno*
Visitants contemplant el *Torero al·lucinogen*

Servicios de Atención al Público

La gestión y organización de los diferentes Servicios de Atención al Público corresponde al Departamento de Museos. Su finalidad es facilitar y ordenar el acceso y la circulación de los visitantes y garantizar el buen funcionamiento y la calidad de las actividades expositivas y divulgativas de los museos Dalí. Una de las herramientas más importantes con las que cuenta para llevar a cabo estas tareas es la Central de Reservas de los Museos Dalí, que durante el año 2008 ha gestionado:

- 19 383 grupos: 17 174 en el Teatro-Museo y en el espacio Dalí-Joyas, 2 017 en Púbol y 192 en Portlligat. Estos grupos han representado el 38% de la cifra total de visitantes de grupos registrada durante el ejercicio.
- 94 562 visitantes individuales que han hecho su reserva para la Casa-Museo de Portlligat.
- 376 visitas guiadas: 173 al Teatro-Museo y 203 al Castillo de Púbol.

1 274 554
visitantes
a los Museos
Dalí

El nuevo servicio de reserva de entradas por Internet, introducido en el 2007, se ha consolidado como una de las principales herramientas de la Fundación para facilitar el acceso a sus museos. Así, 31 514 visitantes han utilizado el servicio de venta y reserva de entradas a través de la web, lo que supone un aumento del 103% respecto al 2007.

Este incremento se ha hecho especialmente evidente en las reservas de grupos para visitar el Teatro-Museo en horario diurno (de 4 019 visitantes en el 2007 se ha pasado a 13 465 este año) y en las ventas de entradas del Castillo de Púbol (de un total de visitantes de 199 en el 2007, a 1 902 en el 2008).

Por otra parte, 2 171 visitantes han hecho su reserva en línea para el Teatro-Museo de Noche y 13 827 para visitar la casa-museo de Portlligat (un 13% del total).

En el caso concreto del Teatro-Museo Dalí y la Casa-Museo Castillo Gala Dalí, la ampliación del horario de apertura, realizada por segundo año consecutivo, ha dado unos muy buenos resultados en lo que a mejora de la calidad de los servicios de acogida y de la descongestión del flujo de visitas se refiere. Un 9% de los visitantes del Teatro-Museo y un 8,6% de los del Castillo de Púbol han podido disfrutar de los museos Dalí en las nuevas franjas horarias.

El majestuoso Cadillac del Teatro-Museo
El majestuós Cadillac del Teatre-Museu

Serveis d'Atenció al Públic

La gestió i l'organització dels diferents Serveis d'Atenció al Públic corresponen al Departament de Museus. La seva finalitat és facilitar i ordenar l'accés i la circulació dels visitants i garantir el bon funcionament i la qualitat de les activitats expositives i divulgatives dels museus Dalí. Una de les eines més importants per desenvolupar aquestes tasques és la Central de Reserves dels Museus Dalí, que durant el 2008 ha gestionat:

- 19.383 grups: 17.174 al Teatre-Museu i a l'espai Dalí-Joies, 2.017 a Púbol i 192 a Portlligat. Aquests grups han representat el 38% de la xifra total de visitants de grups registrada durant l'exercici.
- 94.562 visitants individuals que han fet la reserva per a la Casa-Museu de Portlligat.
- 376 visites guiades: 173 al Teatre-Museu i 203 al Castell de Púbol.

El nou servei de reserva d'entrades per Internet, introduït l'any 2007, s'ha consolidat com una de les principals eines de la Fundació per facilitar l'accés als seus museus. Així, 31.514 visitants han fet ús del servei de venda i reserva d'entrades a través del web, que suposa un augment del 103% respecte al 2007.

Aquest increment s'ha fet especialment evident en les reserves de grups al Teatre-Museu en horari diürn (de 4.019 visitants el 2007 s'ha passat a 13.465 enguany) i en les vendes d'entrades al Castell de Púbol (de 199 visitants el 2007, a 1.902 el 2008).

D'altra banda, 2.171 visitants han fet la reserva en línia al Teatre-Museu de Nit i 13.827 a Portlligat (un 13% del total).

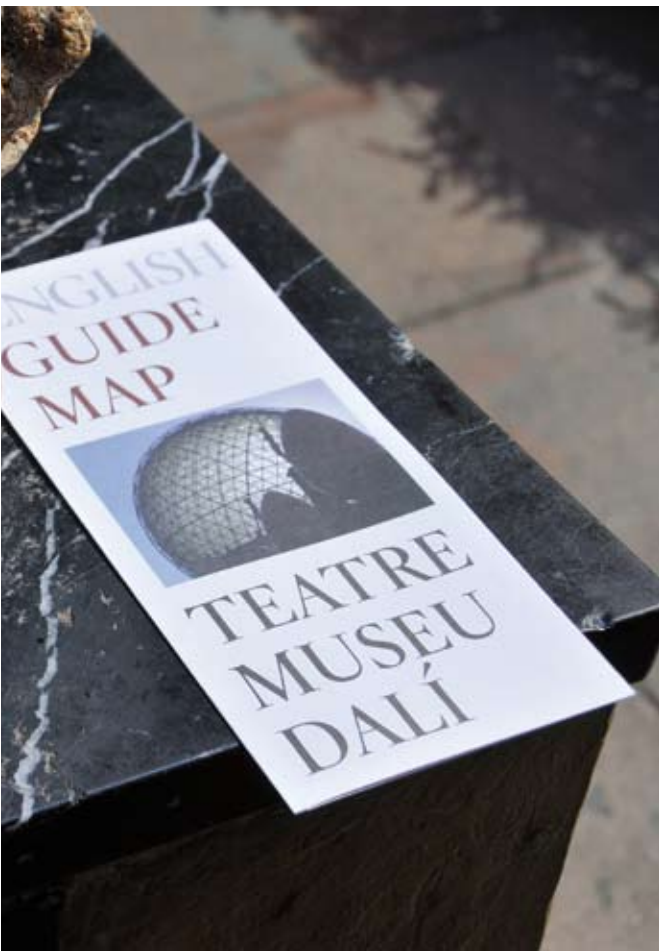
En el cas concret del Teatre-Museu Dalí i la Casa-Museu Castell Gala Dalí, l'ampliació de l'horari d'obertura realitzada per segon any consecutiu, ha donat uns resultats molt bons pel que fa a la millora de la qualitat dels serveis d'acollida i a la descongestió del flux de visites. Un 9% dels visitants del Teatre-Museu i un 8,6% dels del Castell de Púbol han gaudit dels museus Dalí en les noves franges horàries.

1.274.554
visitants
als Museus
Dalí

Caduceos de bronce, en la cripta
Caduceus de bronze, a la cripta

Estereoscòpies, Sala de las Pescaderías
Estereoscòpies, Sala de les Peixateries

Plano-guía del Teatro-Museo
Plànol-guía del Teatre-Museu

Servicio de Información al Visitante

Entre las actuaciones realizadas en el 2008 por el Servicio de Información al Visitante cabe señalar las siguientes:

- El mantenimiento, la actualización y la exposición del material informativo de los museos, como la información de los museos publicada en la web, la sala de interpretación de Portlligat, los paneles informativos de introducción a las visitas de Púbol y el álbum fotográfico de Gala en Púbol.
- La edición de los planos-guía de los museos Dalí, editados en siete idiomas: catalán, español, francés, inglés, alemán, ruso e italiano.
- La coordinación de las visitas guiadas a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol realizadas por el personal del Museo, con una programación diaria de presentaciones en español y catalán, visitas guiadas gratuitas los sábados y un servicio de visitas contratadas en diversos idiomas. Durante el 2008 han disfrutado de este tipo de visitas un total de 2 105 personas (1 493 en visitas gratuitas y 612 en visitas contratadas).
- El mantenimiento y la actualización de la señalización direccional e informativa.
- La preparación y el reciclaje de los informadores de sala de los museos y del personal adscrito al Servicio de Atención al Público.
- En colaboración con el Área de Promoción y Comunicación del Departamento de Gerencia, las actividades de formación y relaciones públicas dirigidas a profesionales del sector turístico y a los medios informativos.
- La distribución de material de promoción en las zonas de influencia directa de Púbol y Portlligat.
- La contestación y tramitación de las quejas y sugerencias de los visitantes.

Servei d'Informació al Visitant

Entre les actuacions realitzades el 2008 pel Servei d'Informació al Visitant cal assenyalar les següents:

- El manteniment, l'actualització i l'exposició del material informatiu dels museus, com ara la informació dels museus publicada al web, la sala d'interpretació de Portlligat, els plafons informatius d'introducció a les visites de Púbol i l'àlbum fotogràfic de Gala a Púbol.
- L'edició dels plànols-guia dels museus Dalí, editats en set idiomes: català, castellà, francès, anglès, alemany, rus i italià.
- La coordinació de les visites guiades a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol que realitza el personal del Museu, amb una programació diària de presentacions en castellà i català, visites guiades gratuïtes els dissabtes i un servei de visites contractades en diversos idiomes. Durant el 2008 han gaudit d'aquest tipus de visites un total de 2.105 persones (1.493 corresponents a visites gratuïtes i 612 a visites contractades).
- El manteniment i l'actualització de la senyalització direccional i informativa.
- La preparació i el reciclatge dels informadors de sala dels museus i del personal assignat al Servei d'Atenció al Públic.
- En col·laboració amb l'Àrea de Promoció i Comunicació del Departament de Gerència, les activitats de formació i relacions públiques adreçades a professionals del sector turístic i a mitjans informatius.
- La distribució de material de promoció a les zones d'influència directa de Púbol i Portlligat.
- La contestació i tramitació de les queixes i els suggeriments dels visitants.

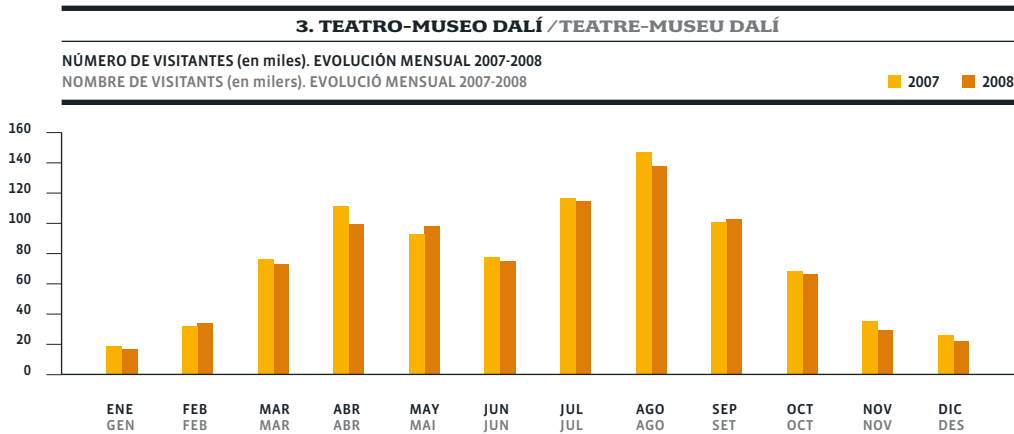
Grupos de visita al Castillo de Púbol
Grups de visita al Castell de Púbol

Visitantes fotografiando obras de distintos espacios
Visitants fotografiant obres de diversos espais

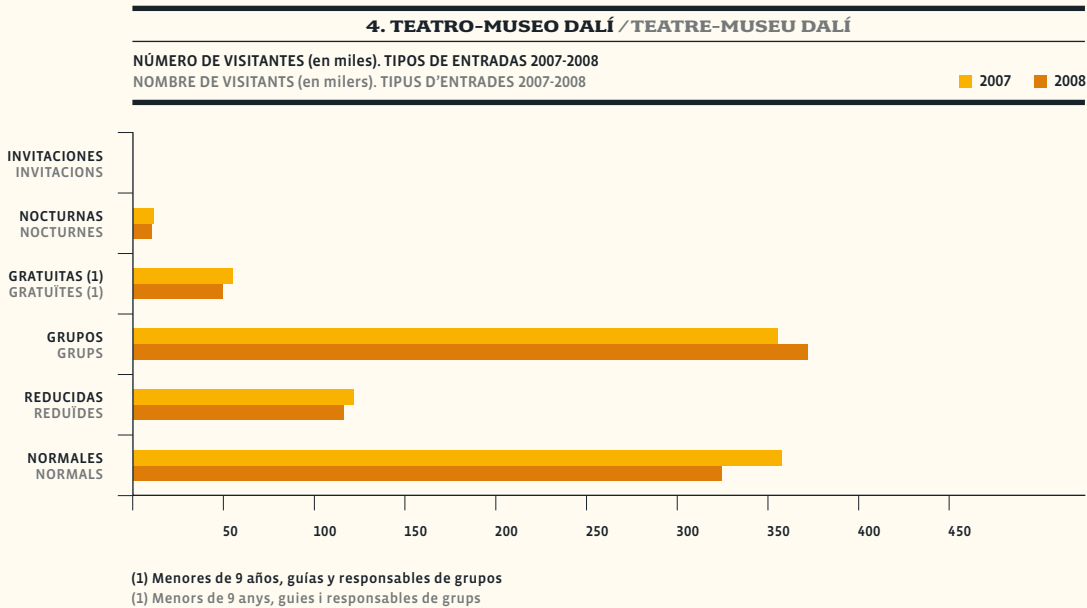
Teatro-Museo Dalí

El Teatro-Museo Dalí, eje central del conjunto museográfico daliniano, recibió durante el 2008 un total de 873 479 visitantes. Los gráficos adjuntos reflejan la evolución en número de visitantes de los cuatro museos Dalí (núm. 1) y, al mismo tiempo, la comparativa con el 2007 (núm. 2), además de la evolución mensual (núm. 3) y los diferentes tipos de entradas vendidas (núm. 4). Entre los meses de julio y septiembre (temporada alta) se registraron 355 220 visitantes, de los que 10 409 correspondieron al Teatro-Museo de Noche. En cuanto a los períodos de enero a junio y de octubre a diciembre, la cifra de visitantes fue de 518 259. El 52% del público que acudió al Teatro-Museo lo hizo como visitante individual, mientras que los grupos organizados representaron un 48%. Los ingresos por venta de entradas en el Teatro-Museo Dalí sumaron 7 206 775 euros.

Teatre-Museu Dalí

Durant el 2008, el Teatre-Museu Dalí, eix central del conjunt museogràfic dalinià, ha rebut un total de 873.479 visitants. Els gràfics adjunts reflecteixen l'evolució en el nombre de visitants dels quatre museus Dalí (núm. 1) i, alhora, una comparativa amb el 2007 (núm. 2), a més de l'evolució mensual (núm. 3) i els diferents tipus d'entrades venudes (núm. 4). Entre els mesos de juliol i setembre (temporada alta) es van enregistrar 355.220 visitants, 10.409 dels quals van correspondre al Teatre-Museu de Nit. Quant als períodes de gener-juny i octubre-desembre, la xifra de visitants va ser de 518.259. El 52% del públic que va acudir al Teatre-Museu ho va fer a títol individual, mentre que els grups organitzats van representar un 48%. Els ingressos per venda d'entrades al Teatre-Museu Dalí van sumar 7.206.775 euros.

Dalí·Joyas

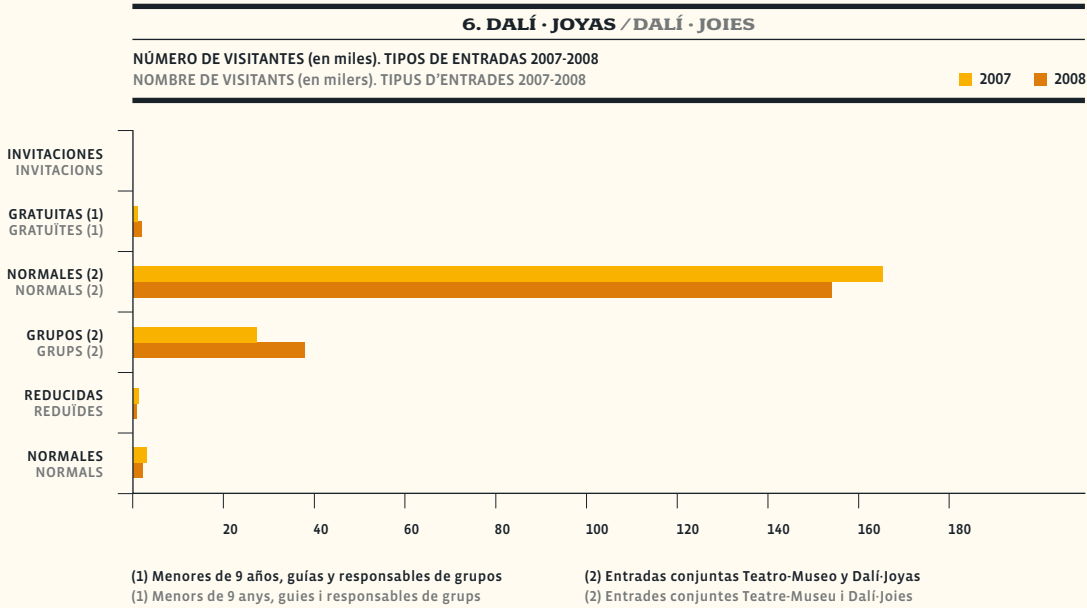
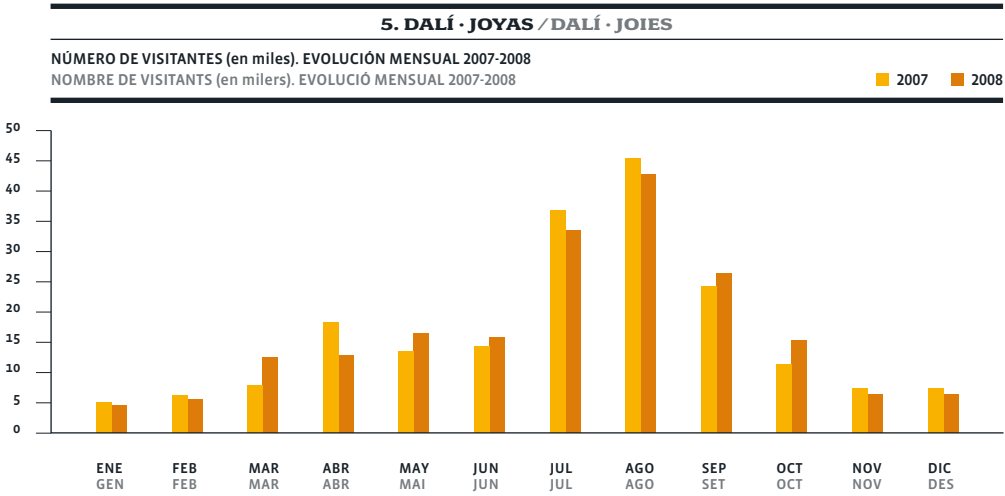
El número de visitantes contabilizado en este espacio museístico durante el 2008 ha sido de 198 517 personas. Cabe destacar que la mayor parte de las visitas fueron individuales, concretamente 160 240, y que un 18% de visitantes del Teatro-Museo Dalí también han disfrutado de este recinto. Los ingresos obtenidos por venta de entradas a la sala Dalí·Joyas, excluidas las ventas realizadas en concepto de entrada conjunta Teatro-Museo Dalí/Dalí·Joyas, sumaron un total de 18 936 euros.

Dalí·Joies

El nombre de visitants comptabilitzat en aquest espai museístic durant el 2008 ha estat de 198.517 persones. Cal destacar que la major part de les visites han estat individuals, concretament 160.240, i que un 18% dels visitants del Teatre-Museu Dalí també ha gaudit d'aquest recinte. Els ingressos obtinguts per venda d'entrades a la sala Dalí·Joies, excloses les vendes realitzades en concepte d'entrada conjunta Teatre-Museu Dalí/Dalí·Joies, han sumat un total de 18.936 euros.

Detalle de las joyas *Ángel caído* y *La araña de la noche*
Detall de les joies *Àngel caigut* i *L'aranya de la nit*

Casa-Museo Castillo Gala Dalí

Durante el período de apertura, del 12 de marzo al 31 de diciembre, el recinto museístico de Púbol recibió la visita de 103 193 personas. En los períodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 44 101 visitas, y de julio a septiembre (temporada alta), 59 092. Observando el gráfico de tipos de entradas (núm. 8) se deduce, además, que un 51% del público corresponde a visitantes individuales, y un 49% a grupos. A lo largo del ejercicio, la Fundación obtuvo unos ingresos de 548 201 euros en concepto de entradas.

Cabezas de Wagner de la piscina y Salón de los Escudos, Púbol
Caps de Wagner de la piscina i Saló dels Escuts, Púbol

Patio interior del Castillo
Pati interior del Castell

Casa-Museu Castell Gala Dalí

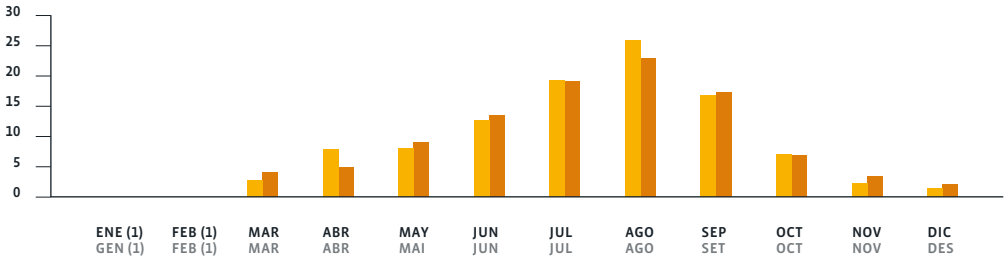
Durant el període d'obertura, del 12 de març al 31 de desembre, el recinte museístic de Púbol va rebre 103.193 persones. En els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 44.101 visites, i de juliol a setembre (temporada alta), 59.092. Observant el gràfic de tipus d'entrades (núm. 8) es dedueix, a més, que un 51% del públic correspon a visitants individuals i un 49% a grups. Al llarg de l'exercici, la Fundació ha obtingut 548.201 euros en concepte d'entrades.

7. CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ / CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

NÚMERO DE VISITANTES (en miles). EVOLUCIÓN MENSUAL 2007-2008
NOMBRE DE VISITANTS (en milers). EVOLUCIÓ MENSUAL 2007-2008

2007 2008

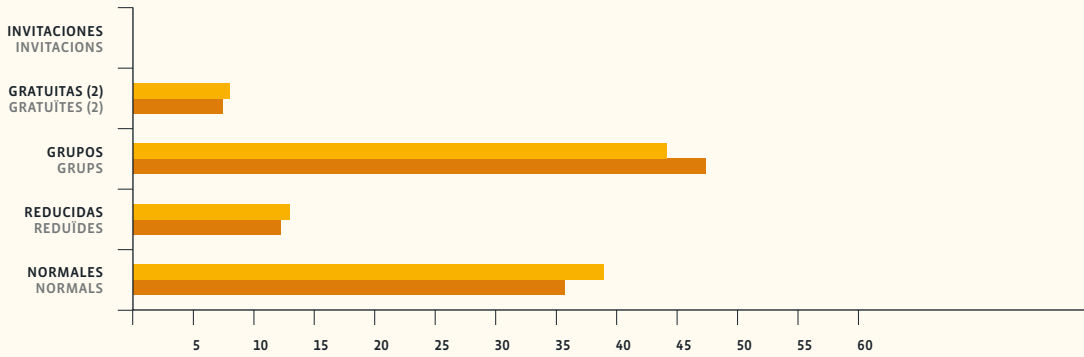

(1) La Casa-Museo está cerrada al público del 1 de enero al 28 de febrero
(1) La Casa-Museu està tancada al públic de l'1 de gener al 28 de febrer

8. CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ / CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

NÚMERO DE VISITANTES (en miles). TIPOS DE ENTRADAS 2007-2008
NOMBRE DE VISITANTS (en milers). TIPUS D'ENTRADES 2007-2008

2007 2008

(2) Menores de 9 años, guías y responsables de grupos
(2) Menors de 9 anys, guies i responsables de grups

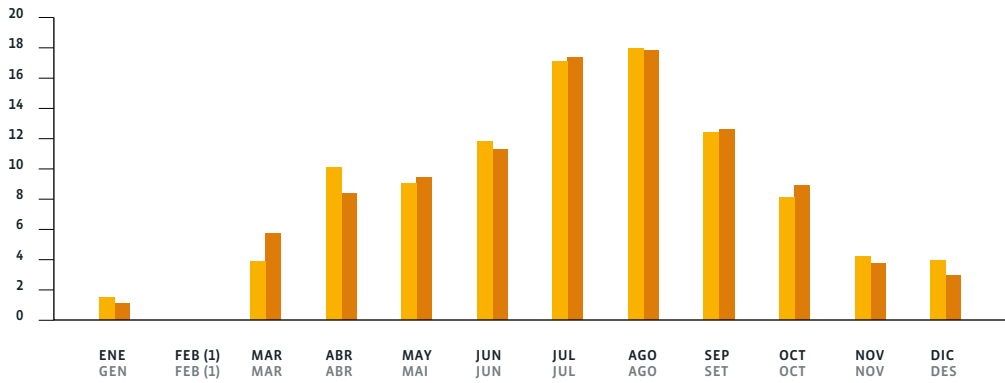

Casa-Museo Salvador Dalí

La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, que permaneció cerrada del 7 de enero al 11 de marzo, recibió un total de 99 365 visitantes, es decir, una media de 360 por día (gráfico núm. 2). En los gráficos 9 y 10 se puede apreciar la evolución mensual del número de visitantes y los diferentes tipos de entradas vendidas. En los períodos marzo-junio y octubre-diciembre se recibieron 51 570 visitantes, y de julio a septiembre, 47 795. La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat en su undécima temporada completa ha aportado a la Fundación un total de 867 322 euros en concepto de venta de entradas.

9. CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ DE PORTLLIGAT / CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ DE PORTLLIGAT

NÚMERO DE VISITANTES (en miles). EVOLUCIÓN MENSUAL 2007-2008
NOMBRE DE VISITANTS (en milers). EVOLUCIÓ MENSUAL 2007-2008

(1) La Casa-Museo está cerrada al público del 7 de enero al 14 de marzo

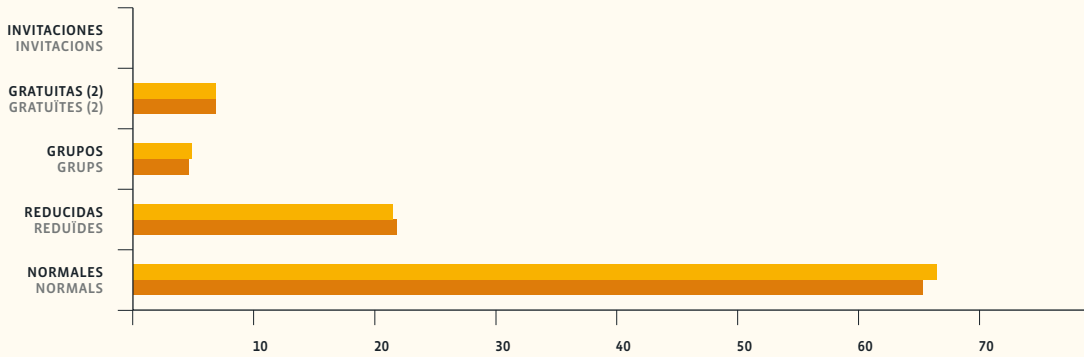

Casa-Museu Salvador Dalí

La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, que va romandre tancada del 7 de gener a l'11 de març, va acollir un total de 99.365 visitants, és a dir, una mitjana de 360 per dia (gràfic núm. 2). Als gràfics 9 i 10 es pot apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants, així com els diferents tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de març-juny i octubre-desembre es van rebre 51.570 visitants, i de juliol a setembre, 47.795. L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat en la seva onzena temporada completa ha aportat a la Fundació un total de 867.322 euros en concepte de venda d'entrades.

10. CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ DE PORTLLIGAT / CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ DE PORTLLIGAT

NÚMERO DE VISITANTES (en miles). TIPOS DE ENTRADAS 2007-2008
NOMBRE DE VISITANTS (en milers). TIPUS D'ENTRADES 2007-2008

(2) Menores de 9 años, guías y responsables de grupos
(2) Menors de 9 anys, guies i responsables de grups

Adquisiciones

El 14 de abril, la Fundación Dalí presentó sus dos últimas adquisiciones: dos óleos de primera época —*Interior holandés*, pintado en 1915, y *Retrato de la abuela Anna cosiendo*, fechado entorno al 1920— procedentes de la misma colección privada y que enriquecen nuestros fondos.

Dalí, en la primera de estas pinturas, realiza un trabajo de escuela, copia una lámina de Manuel Benedito, seguramente siguiendo las indicaciones de su maestro de dibujo y grabado, Juan Núñez Fernández. El paisaje y la familia son temas habituales en esta época. En el segundo óleo, de estilo impresionista, aparece representada su abuela Anna en la casa de Es Llaner, al lado de la ventana, cosiendo, con el mar de fondo.

Retrato de la abuela Anna cosiendo, c. 1920
Retrat de l'àvia Anna cosint, c. 1920

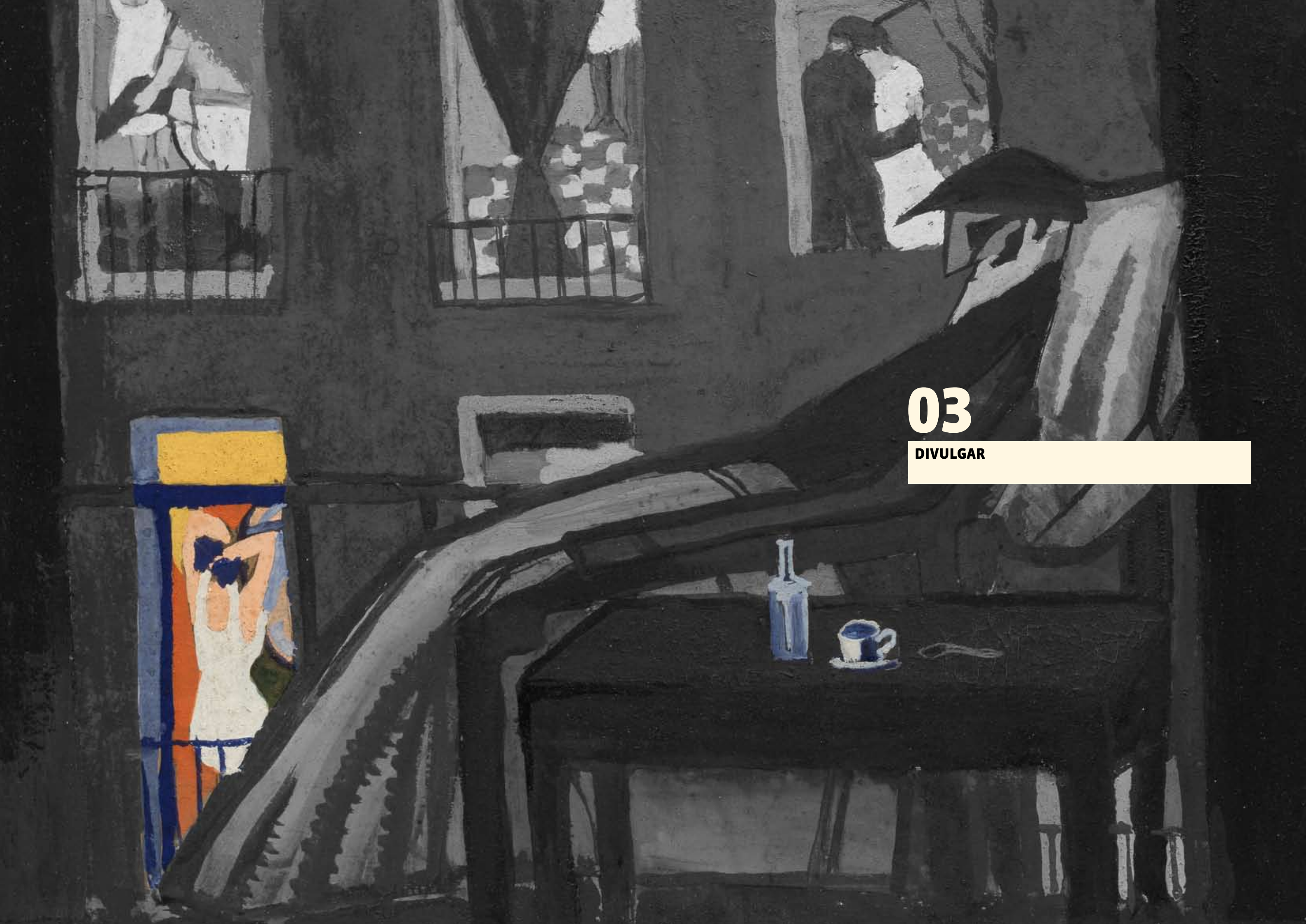
Adquisicions

El 14 d'abril, la Fundació Dalí va presentar les dues darreres adquisicions: dos olis de la primera època: *Interior holandés*, pintat el 1915, i *Retrat de l'àvia Anna cosint*, datat vers el 1920, procedents de la mateixa col·lecció privada i que enriqueixen els nostres fons.

Dalí, en la primera d'aquestes pintures, realitza un treball d'escola, copia una làmina de Manuel Benedito, segurament seguint les indicacions del seu mestre de dibuix i gravat, Juan Núñez Fernández. El paisatge i la família són temes habituals en aquesta època. En el segon oli, d'estil impressionista, apareix representada la seva àvia Anna a la casa d'Es Llaner, al costat de la finestra, cosint, amb el mar de fons.

Interior holandés, 1915
Interior holandés, 1915

03

DIVULGAR

EXPOSICIONES TEMPORALES

Autorretratos

Teatro-Museo Dalí, Figueres.
8 octubre 2007 – 10 febrero 2008

Fruto de la política de intercambio de obras que lleva a cabo la Fundació Gala-Salvador Dalí, en esta exposición se exhiben una serie de óleos procedentes del Salvador Dalí Museum de San Petersburgo, en Florida. Inaugurada el 8 de octubre de 2007 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres y prorrogada hasta finales del verano del 2008, la muestra presenta, además, un óleo inédito. Se trata de la obra *Sin título. Autorretrato desdoblándose en tres o Arlequín* (c 1926), procedente de una colección particular e incorporada en enero de este año. El descubrimiento de la existencia de este óleo ha sido posible gracias a las labores de investigación llevadas a cabo por el CED para el Catálogo Razonado. En la exposición se pudieron ver, por orden cronológico, algunos de los autorretratos que Dalí realizó durante su trayectoria vital y que muestran la imagen que el artista quería ofrecer de sí mismo.

Incorporación de un óleo a la exposición de Autorretratos
Incorporació d'un oli a l'exposició d'Autoretrats

Salvador Dalí y las revistas

Casa-Museo Castillo Gala Dalí, Púbol.
12 marzo – 31 diciembre 2008

Desde el 12 de marzo y hasta finales de año, el Castillo de Púbol acogió una exposición que destacaba la variada y extensa colaboración de Salvador Dalí en el mundo de las revistas y de la prensa escrita. En efecto, el Maestro no se limitó a escribir artículos, sino que también realizó cubiertas y anuncios e ilustró textos, tanto suyos como de otros autores. La prensa fue también utilizada como soporte para su obra, en forma de collage, y como fuente de inspiración: una cubierta, una imagen, un texto, aparecidos en la prensa podían ser —y algunos lo fueron— transformados en otra imagen, en otra lectura, y convertidos en obra suya. Toda esta actividad le llevó, en diferentes momentos de su carrera, a diseñar páginas e incluso una publicación entera: el *Dali News*. Organizada por el Centro de Estudios Dalinianos, la muestra *Salvador Dalí y las revistas* se estructuraba de la misma forma que este tipo de publicaciones, comenzando por las cubiertas, siguiendo por artículos interiores y anuncios, y acabando con el diseño total. La exposición se complementó con un extenso catálogo con textos de Montse Aguer y Juan José Lahuerta.

Algunos de los ejemplares que podían verse en la exposición de Púbol y montaje de Pep Canaleta
Alguns dels exemplars que es podien veure a l'exposició de Púbol i muntatge de Pep Canaleta

EXPOSICIONS TEMPORALS

Autoretrats

Teatre-Museu Dalí, Figueres.
8 octubre 2007 – 10 febrer 2008

Aquesta exposició va ser fruit de la política d'intercanvi d'obres aplicada per la Fundació Gala-Salvador Dalí. La mostra, inaugurada el 8 d'octubre del 2007 al Teatre-Museu Dalí de Figueres i prorrogada fins a finals de l'estiu del 2008, es componia d'olis procedents del Salvador Dalí Museum de Sant Petersburg (Florida). La Fundació Dalí, a més a més, hi va presentar un oli inèdit: es tracta de *Sense títol. Autoretrat desplegant-se en tres o Arlequí* (c. 1926), procedent d'una col·lecció particular i incorporada al gener d'enguany. La descoberta de l'existència d'aquest oli ha estat possible gràcies a les tasques d'investigació del CED dutes a terme per al Catàleg Raonat. En el marc de l'exposició es van poder veure, per ordre cronològic, alguns dels autoretrats que Dalí realitzà durant la seva trajectòria vital, i que mostren la imatge que l'artista volia oferir de si mateix.

Salvador Dalí i les revistes

Casa-Museu Castell Gala Dalí, Púbol.
12 març – 31 desembre 2008

Des del 12 de març i fins a finals d'any, el Castell de Púbol va acollir una exposició que destacava la variada i extensa col·laboració de Salvador Dalí en el món de les revistes i la premsa escrita. El Mestre, en efecte, no es limità a escriure articles, sinó que també realitzà cobertes i anuncis i il·lustrà escrits tant seus com d'altres autors. Alhora, utilitzà la premsa com a suport, en forma de collage, per a la seva obra i també com a font d'inspiració: una coberta, una imatge o un text apareguts a la premsa podien ésser —i alguns eren— transformats en una altra imatge, en una altra lectura, i convertits en obra seva. Tota aquesta activitat el portà, en diferents moments de la seva carrera, a dissenyar pàgines i fins i tot una publicació sencera, el *Dali News*. La mostra *Salvador Dalí i les revistes*, organitzada pel Centre d'Estudis Dalinians, seguia l'estructura de les revistes, començant per les cobertes, continuant amb els articles interiors i els anuncis i acabant amb el disseny total. La mostra es complementà amb un extens catàleg que incloïa textos de Montse Aguer i Juan José Lahuerta.

Gala. Àlbum

Espacio Dalí, Convento de los Mínimos, Perpiñán.
5 abril – 8 agosto 2008

Tras su paso por la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, esta exposición viajó a Perpiñán, donde se instaló en el Espacio Dalí, en el Convento de los Mínimos. Propuesta por Joan-Antoni Casagran, coordinada por el Centro de Estudios Dalinianos, y comisariada por Montse Aguer, directora del CED, ofrecía un recorrido fotográfico por la biografía de la musa de Salvador Dalí. La muestra contenía fotografías de autores como Man Ray, Brassai, Eric Schaal, Philippe Halsman, Cecil Beaton, Meli, Joan Vehí, Batlles-Compte y Juan Gyenes, así como imágenes de algún fotógrafo ocasional, como Luis Buñuel. La exposición se dividía en cuatro ámbitos que reflejaban otras tantas vertientes de Gala bien diferenciadas: «Elena Ivanovna Diakonova», «Gala Éluard», «Gala Dalí» y «Gala musa».

Montse Aguer y Jean Paul Alduy inauguraron la exposición *Gala. Àlbum* en Perpiñán
Montse Aguer i Jean Paul Alduy van inaugurar l'exposició *Gala. Àlbum* a Perpinyà

Dalí: Painting and Film

Tate Modern, Londres. 1 junio – 9 septiembre 2007
Los Angeles County Museum of Art (LACMA),
Los Ángeles. 14 octubre 2007 – 6 enero 2008
Salvador Dalí Museum, San Petersburgo (Florida).
1 febrero – 1 junio 2008
Museum of Modern Art (MoMA), Nueva York.
24 junio – 15 septiembre 2008

Después de presentarse en la Tate Modern de Londres y en Los Angeles County Museum of Art (LACMA), en Los Ángeles, esta exposición que, hasta el momento es la más destacada de las que se han organizado sobre la relación de Salvador Dalí con el cine, se mostró en otros dos museos de ámbito internacional: el Salvador Dalí Museum de San Petersburgo, en Florida, y a continuación en el Museum of Modern Art (MoMA) de Nueva York. La exposición exploraba la vinculación del artista de Figueres con el séptimo arte a través de películas, pinturas, dibujos, fotografías y manuscritos. Analizaba cómo el compromiso de Dalí con el cine fue fundamental para su implicación con todo lo que representaba la modernidad. Se ponía de relieve la profundidad con la cual influyó en las diferentes etapas de su trayectoria. Con motivo de esta exposición se ha traducido al inglés el *Àlbum Dalí*, bajo la coordinación de Montse Aguer.

Ramon Boixadós observando la obra expuesta en el MoMA de Nueva York
Ramon Boixadós observant l'obra exposada al MoMA de Nova York

Gala. Àlbum

Espai Dalí, Convent dels Mínims, Perpinyà.
5 abril – 8 agost 2008

Després de presentar-se a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, aquesta exposició va viatjar a l'Espai Dalí del Convent dels Mínims de Perpinyà. Proposada per Joan-Antoni Casagran, comissariada per Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, i coordinada pel mateix CED, oferia un recorregut fotogràfic per la biografia de la musa de Salvador Dalí. La mostra contenia fotografies d'autors com Man Ray, Brassai, Eric Schaal, Philippe Halsman, Cecil Beaton, Meli, Joan Vehí, Batlles-Compte i Juan Gyenes, així com imatges d'algun fotògraf ocasional, com ara Luis Buñuel. L'exposició es dividia en quatre àmbits que reflectien altres tants vessants ben diferenciats de Gala: «Elena Ivanovna Diakonova», «Gala Éluard», «Gala Dalí» i «Gala musa».

Dalí: Painting and Film

Tate Modern, Londres. 1 juny – 9 setembre 2007
Los Angeles County Museum of Art (LACMA),
Los Angeles. 14 octubre 2007 – 6 gener 2008
Salvador Dalí Museum, Sant Petersburg (Florida).
1 febrer – 1 juny 2008
Museum of Modern Art (MoMA), Nova York.
24 juny – 15 setembre 2008

Després de ser presentada a la Tate Modern de Londres i al Los Angeles County Museum of Art (LACMA) de Los Angeles, aquesta exposició, que ara per ara és la més destacada de les que s'han organitzat sobre la relació de Salvador Dalí amb el cinema, es va poder veure en dos museus més d'àmbit internacional: en primer lloc, al Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) i, tot seguit, al Museum of Modern Art (MoMA) de Nova York. La mostra explorava la vinculació de l'artista de Figueres amb el setè art a través de pel·lícules, pintures, dibuixos, fotografies i manuscrits. S'hi analitzava fins a quin punt el compromís de Dalí amb el cinema va ser fonamental per a la seva implicació en tot allò que representava la modernitat, a més de posar en relleu la profunditat amb la qual va afectar aquesta implicació en les diferents etapes de la seva trajectòria. Amb motiu d'aquesta exposició s'ha traduït a l'anglès l'*Àlbum Dalí*, coordinat per Montse Aguer.

Montse Aguer y las conservadoras del MoMA durante el parlamento de inauguración de *Dalí: Painting and Film*
Monste Aguer i les conservadores del MoMA durant el parlament d'inauguració de *Dalí: Painting and Film*

Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul

Sakıp Sabancı Müzesi, Estambul.

19 septiembre 2008 – 19 enero 2009

Organizada por la Fundació Gala-Salvador Dalí, con la colaboración del Sakıp Sabancı Müzesi y el patrocinio de Akbank, *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul* es la exposición con el mayor número de obras procedentes de los fondos de la Fundación Dalí que se ha celebrado nunca fuera de nuestras instalaciones. La muestra, que recorre cronológicamente la trayectoria artística de Dalí, exhibe obras destacadas de los diferentes estilos que cultivó el pintor, fruto de su maestría y de su conocimiento tanto teórico como práctico de la historia del arte. Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, ha realizado el catálogo de la exposición, editado por el Sakıp Sabancı Müzesi.

Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul

Sakıp Sabancı Müzesi, Istanbul.

19 setembre 2008 – 19 gener 2009

El Sakıp Sabancı Müzesi d'Istanbul va inaugurar l'exposició *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, organitzada per la Fundació Gala-Salvador Dalí amb la col·laboració del mateix museu turc i amb el patrocini d'Akbank. Es tracta d'una antològica amb el major nombre d'obres procedents dels fons de la Fundació Dalí que s'ha celebrat mai fora de les nostres instal·lacions. Ofereix un recorregut cronològic de la trajectòria artística de Dalí. La selecció de peces comprèn obres destacades dels diferents estils que el pintor va conrear, fruit del seu mestratge i del seu coneixement tant teòric com pràctic de la història de l'art. El catàleg de la mostra ha estat realitzat per Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, i editat pel Sakıp Sabancı Müzesi.

Diversas salas del Sakıp Sabancı Müzesi fueron diseñadas ex profeso para acoger la retrospectiva
Diverses sales del Sakıp Sabancı Müzesi van ser dissenyades expressament per acollir la retrospectiva

PRÉSTAMOS TEMPORALES

Préstamos recibidos por la Fundación

Colecciones privadas

Siguiendo la política de la Fundación Dalí de presentar obras inéditas o poco conocidas del pintor, y con motivo de la décimo séptima edición de la apertura nocturna del Teatro-Museo de Figueres, se expusieron un dibujo inédito —*Músicos*, datado en torno a 1921— y un temple del mismo año *La merienda «sur l'herbe»*, ambos pertenecientes a una colección privada y cedidos temporalmente. Las obras prestadas fueron sometidas a un profundo estudio por los equipos técnicos de la Fundación, y en especial por el Departamento de Conservación y Restauración, que procedió a restaurar el dibujo cedido.

Metamorfosis de Narciso

Teatro-Museo Dalí, Figueres.

30 septiembre 2008 – 30 enero 2009

Fruto de la colaboración de nuestra entidad en la organización de la muestra *Dalí: Painting and Film* es el préstamo temporal del óleo *Metamorfosis de Narciso* (1937). La obra, cedida por la Tate Modern de Londres y que se puede ver en la Sala «Dalí d'Or» del Teatro-Museo de Figueres, se ha expuesto por primera vez junto con el manuscrito del poema homónimo que escribió Dalí y que forma parte del fondo del Centro de Estudios Dalinianos.

La merienda «sur l'herbe», 1921
El berenar «sur l'herbe», 1921

Músicos, c. 1921
Músics, c. 1921

PRÉSTECES TEMPORALS

Préstecs rebuts per la Fundació

Col·leccions privades

Seguint la política de la Fundació de presentar obres inèdites o poc conegudes del pintor, i amb motiu de la dissetena edició de l'obertura nocturna del Teatre-Museu Dalí de Figueres, es va exposar un dibuix inèdit, *Músics*, datat vers el 1921, i un tremp del mateix any *El berenar «sur l'herbe»*, ambdós pertanyents a una col·lecció privada i cedits temporalment. Les obres prestades van ser sotmeses a un estudi profund pels equips tècnics de la Fundació i, sobretot, pel Departament de Conservació i Restauració, que es va encarregar de restaurar el dibuix cedit.

Metamorfosi de Narcís

Teatre-Museu Dalí, Figueres.

30 setembre 2008 – 30 gener 2009

L'oli *Metamorfosi de Narcís* s'exposa al Teatre-Museu Dalí de Figueres gràcies a un préstec temporal de la Tate Modern de Londres, fruit de la col·laboració de la nostra entitat en l'organització de la mostra *Dalí: Painting and Film*. L'obra, que data del 1937 i es pot veure a la Sala «Dalí d'Or» del Teatre-Museu Dalí de Figueres, s'exhibeix per primera vegada juntament amb el manuscrit del poema homònim que va escriure Dalí i que actualment es conserva en el fons del Centre d'Estudis Dalinians.

Metamorfosis de Narciso en su instalación temporal
Metamorfosi de Narcís a la seva instal·lació temporal

Préstamos cedidos
por la Fundación

En el 2008, la Fundación prestó obras a cuatro exposiciones organizadas por otras entidades, que se comentan a continuación:

Cosas del surrealismo

Museo Guggenheim, Bilbao.
Febrero – septiembre 2008
Se prestaron 1 diorama y 1 escultura surrealista

Muestra que ofrecía un enfoque inédito del movimiento surrealista, examinando su impacto en el diseño, la arquitectura y las artes decorativas. Exploraba así mismo la manera en que el surrealismo evolucionó desde sus inicios como vanguardia rompedora hasta convertirse en uno de los movimientos más influyentes del siglo XX.

Gallo. Interior de una revista

Museo de Bellas Artes de Granada,
Palacio de Carlos V de la Alhambra, Granada.
Mayo 2008 – septiembre 2008
Residencia de Estudiantes, Madrid.
Septiembre 2008 – noviembre 2008
Se prestó 1 pintura

Exposición que conmemoraba el octogésimo aniversario de la revista *Gallo* y de la Generación del 27, impulsora de la publicación, en la que se mostraban las obras reproducidas y los dibujos realizados para ilustrar los números de esta revista, dirigida por García Lorca, publicados en 1928.

Olvidando a Velázquez. Las Meninas

Museu Picasso, Barcelona.
Mayo – septiembre 2008
Se prestaron 2 pinturas

La relación de Picasso con el cuadro de Velázquez *Las Meninas* es el eje vertebrador de esta exposición, que ponía de relieve la importancia de Velázquez para Picasso y confrontaba el análisis picassiano de las infantas con óleos pintados por Velázquez. La muestra presentaba, además, revisiones de la obra de los dos pintores realizadas por otros artistas.

Visualkultur.cat

Sala del Fomento de las Artes y del Diseño (FAD),
Barcelona. Junio – septiembre 2008
Se prestaron 1 libro-objeto y 3 grabados

Exposición de libros de artista y obras de diseño gráfico presentada en el marco de la Feria del Libro de Frankfurt 2007. La muestra analizaba algunos de los capítulos más significativos del proceso que iniciaron los artistas surgidos del surrealismo y el cubismo, que después continuaron los pioneros de la abstracción y, más recientemente, han proseguido los diseñadores y los artistas multimedia.

Catálogos de exposiciones en las que participaron
obras de nuestros fondos
Catàlegs d'exposicions en què van participar
obres dels nostres fons

Préstecs cedits
per la Fundació

El 2008, la Fundació ha prestat obres a quatre exposicions organitzades per altres entitats, que es comenten a continuació:

Cosas del surrealismo

Museo Guggenheim, Bilbao.
Febrer – setembre 2008
Es van prestar 1 diorama i 1 escultura surrealista

Mostra que oferia un enfocament inèdit del surrealisme, tot examinant el seu impacte en el disseny, l'arquitectura i les arts decoratives. Explorava la manera com aquest corrent va evolucionar des dels seus inicis com a avantguarda trencadora fins a convertir-se en un dels moviments més influents del segle xx.

Gallo. Interior de una revista

Museo de Bellas Artes de Granada,
Palacio de Carlos V de la Alhambra, Granada.
Maig – setembre 2008
Residencia de Estudiantes, Madrid.
Setembre – novembre 2008
Es va prestar 1 pintura

Exposició que commemorava el vuitantè aniversari de la revista *Gallo* i de la Generació del 27, com a impulsora d'aquesta publicació, i en la qual es mostraven les obres reproduïdes i els dibuixos realitzats per il·lustrar els números d'aquesta revista, dirigida per Federico García Lorca, que es van publicar el 1928.

Oblidant Velázquez. Las Meninas

Museu Picasso, Barcelona.
Maig – setembre 2008
Es van prestar 2 pintures

Mostra que analitzava de manera exhaustiva la relació de Picasso amb *Las Meninas* de Velázquez. A més de posar en relleu la importància del pintor sevillà per a Picasso i de confrontar l'anàlisi picassiana de les infantas amb diversos olis pintats per Velázquez, l'exposició presentava les revisions de l'obra dels dos pintors fetes per altres artistes.

Visualkultur.cat

Sala del Foment de les Arts i del Disseny (FAD),
Barcelona. Juny – setembre 2008
Es van prestar 1 llibre objecte i 3 gravats

Exposició de llibres d'artista i obres de disseny gràfic presentada dins el marc de la Fira del Llibre de Frankfurt 2007. La mostra analitzava alguns dels capítols més significatius d'un procés que, iniciat pels artistes sorgits del surrealisme i el cubisme, van continuar després els pioners de l'abstracció i ha estat reprès ara pels dissenyadors i els artistes multimèdia.

DOCUMENTACIÓN Y CATALOGACIÓN

Continuando la labor realizada en el 2007, a lo largo de este año se ha trabajado en el tercer tramo del Catálogo Razonado de Salvador Dalí, que abarca las pinturas del período 1940-1951. El vaciado exhaustivo de todo el material del fondo de la Fundación Dalí permite estudiar y documentar las obras con información técnica, datos sobre la procedencia de la pieza, una amplia y detallada bibliografía y la relación de las exposiciones en las que esta ha participado.

Con el objetivo de completar los datos existentes y recoger la máxima información posible sobre la actividad de Dalí en Estados Unidos, Anna Otero y Carme Ruiz, del Centro de Estudios Dalinianos, han visitado los archivos del Salvador Dalí Museum de San Petersburgo (Florida). Así mismo, se ha contactado diversos archivos y bibliotecas americanos.

El Centro de Estudios Dalinianos (CED) inventaria, cataloga y conserva el fondo de la Fundación Dalí, que incluye piezas de diferentes tipologías:

en total lo integran 350 vídeos, 1 268 folletos, 722 cartas, 1 238 postales y 211 grabaciones sonoras. Durante el 2008 se ha proseguido con la catalogación y conservación del fondo fotográfico, que actualmente se compone de unas 11 000 imágenes y unos 8 000 negativos y contactos. El objetivo es actualizar y completar las fichas de las fotografías, que se escanean, miden y fechan, y de las que se hace una descripción detallada de manera que tanto el personal del CED como los investigadores que acudan a consultar sus fondos puedan conseguir la máxima información posible sin manipular el material original. Finalmente, las fotografías se ubican en el almacén, que cuenta con unas condiciones óptimas para su conservación.

En el 2008 se recibieron unas 40 peticiones de fotografías, tanto para exposiciones como para todo tipo de publicaciones o documentales. El personal del CED asesora personalmente a los solicitantes y realiza una preselección de imágenes.

DOCUMENTACIÓ I CATALOGACIÓ

Continuant amb la feina duta a terme el 2007, al llarg d'aquest any s'ha treballat en el tercer tram del Catàleg Raonat de Salvador Dalí, que abraça les pintures del període 1940-1951. El buidatge exhaustiu de tot el material que forma el fons de la Fundació Dalí permet estudiar i documentar les obres amb informació tècnica, dades sobre la procedència de la peça, una bibliografia àmplia i detallada i una relació de les exposicions en què ha participat.

Amb l'objectiu de completar les dades existents, Anna Otero i Carme Ruiz, del Centre d'Estudis Dalinians, han visitat els arxius del Salvador Dalí Museum de Sant Petersburg (Florida) per tal de recollir la màxima informació possible sobre l'activitat de Dalí als Estats Units. Així mateix, s'està en contacte amb nombrosos arxius i biblioteques americans.

El Centre d'Estudis Dalinians (CED) inventaria, cataloga i conserva el fons de la Fundació Dalí, que conté peces de diferents tipologies: en total, l'integren 350 vídeos, 1.268 fullets, 722 cartes, 1.238

postals i 211 enregistraments sonors. Durant el 2008 s'ha continuat amb la catalogació i la conservació del fons fotogràfic, que actualment es compon d'unes 11.000 imatges i cap a 8.000 negatius i contactes. Per tal que el personal del CED i els investigadors que consulten el fons puguin tenir la màxima informació possible sense manipular el material original, s'actualitzen i es completen les fitxes, s'escanegen les peces, es mesuren, es daten i se'n fa una descripció detallada. Finalment, es dipositen al magatzem, on les condicions són òptimes per a la seva conservació.

El 2008 s'han rebut unes 40 peticions de fotografies, tant per a exposicions com per a tot tipus de publicacions i documentals. El personal del CED assessora personalment els sol·licitants i realitza una preselecció d'imatges.

Digitalización de ediciones originales
Digitalització d'edicions originals

Búsqueda documental

A lo largo del 2008, el Centro de Estudios Dalinianos ha continuado con su búsqueda documental en diferentes hemerotecas y archivos. La labor de digitalización de prensa de épocas diversas llevada a cabo en bibliotecas nacionales e internacionales ha permitido realizar, desde el mismo Centro, un vaciado de artículos sobre Salvador Dalí que se han incorporado a la base de datos. Paralelamente, se ha proseguido con la digitalización de artículos de nuestros fondos, hasta el año 1983. Este vaciado de publicaciones periódicas ha convertido la base de datos del Centro en un recurso de referencia en cualquier investigación sobre Salvador Dalí.

Al objeto de enriquecer la colección y el fondo del archivo del Centro de Estudios Dalinianos, se adquirieron unos 200 ejemplares entre revistas antiguas y publicaciones periódicas, y unos 222 libros. Una vez incorporadas a la base de datos del Centro, estas piezas se guardaron en el archivo, donde disfrutaban de las condiciones necesarias para su conservación.

El Centro de Estudios ha llevado a cabo un seguimiento de las actividades de las casas de subastas y ha controlado todo el material relacionado con Salvador Dalí, interviniendo cuando lo ha considerado oportuno.

En el mes de mayo se incorporó a este Departamento la becaria Michela Frontino, procedente de la Università di Bologna, que permaneció con nosotros durante seis meses con el fin de llevar a cabo un proyecto específico en el fondo fotográfico de la Fundación Dalí. Se ubicaron cronológicamente unas 3 300 fotografías, se estudiaron los personajes, las situaciones y los acontecimientos que plasmaban. La principal fuente de información para el desarrollo de este trabajo fue la prensa escrita.

En el 2008, el Centro de Estudios Dalinianos contó también con la colaboración de Cinzia Azzini, que, gracias a la beca Mega-Leonardo, llevó a cabo diferentes labores, principalmente la digitalización de artículos de prensa recogidos e incorporados a la base de datos.

INVESTIGACIÓN

El fondo del Centro de Estudios Dalinianos es un material indispensable de consulta para la investigación sobre Dalí y su entorno. Así lo demuestra el hecho de que en el 2008 lo hayan visitado 25 investigadores, que han consultado tanto los fondos documentales como gráficos que conservamos en nuestros archivos.

Digitalización de fotografías de época
Digitalització de fotografies d'època

Recerca documental

Al llarg del 2008, el Centre d'Estudis Dalinians ha continuat la seva recerca documental en diferents hemeroteques i arxius. La tasca de digitalització de materials de premsa d'èpoques diverses duta a terme en biblioteques nacionals i internacionals ha fet possible realitzar, des del mateix Centre, un buidatge dels articles sobre Salvador Dalí i incorporar-los a la base de dades. Alhora, s'han continuat digitalitzant els articles pertanyents als nostres fons que abracen fins a l'any 1983. Aquest buidatge de publicacions periòdiques ha convertit la base de dades del Centre en un recurs de referència per a qualsevol investigació sobre Salvador Dalí.

A fi i efecte d'enriquir la col·lecció i el fons de l'arxiu del Centre d'Estudis Dalinians, es van adquirir uns 200 exemplars de revistes antigues i publicacions periòdiques així com uns 222 llibres. Aquests materials es van incorporar a la base de dades del Centre i, tot seguit, es van guardar a l'arxiu, on gaudeixen de les condicions necessàries per garantir-ne la conservació.

El Centre d'Estudis ha fet un seguiment de les activitats de les cases de subhastes i ha controlat tot el material relacionat amb Salvador Dalí, intervenint-hi sempre que s'ha considerat oportú.

Al maig, i per una durada de sis mesos, es va incorporar a aquest departament la becària Michela Frontino, procedent de la Università di Bologna, a fi de dur a terme un projecte específic referit al fons fotogràfic de la Fundació Dalí. Així, es van situar cronològicament unes 3.300 fotografies i es van estudiar els personatges, la situació o els esdeveniments que s'hi reflectien. Per realitzar aquesta feina es va fer servir la premsa escrita com a font d'informació principal.

El 2008 ha col·laborat amb el Centre d'Estudis Dalinians Cinzia Azzini, que, gràcies a la beca Mega-Leonardo, hi ha aconpleert diferents tasques, principalment la digitalització d'articles de premsa recollits i incorporats a la base de dades.

RECERCA

El fons del Centre d'Estudis Dalinians és un material de consulta indispensable per a la investigació de Dalí i el seu entorn. Així ho demostra el fet que durant el 2008 l'hagin visitat 25 investigadors que han consultat els fons documentals i gràfics conservats als nostres arxius.

CONFERENCIAS Y SEMINARIOS

«Salvador Dalí y el autorretrato»

Teatro-Museo Dalí, Figueres. 24 de enero
Con motivo de la exposición temporal *Autoretrats* celebrada en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, Carme Ruiz, coordinadora del Centro de Estudios Dalinianos, ofreció una conferencia para los Amics dels Museus Dalí en la que se explicaban las diferentes imágenes que Dalí da de sí mismo en sus obras.

«El imaginario de Salvador Dalí»

Aula de Extensión Universitaria, Sant Cugat del Vallès. 27 de marzo
En esta conferencia, Montse Aguer, directora del CED, se adentró en la compleja figura de Salvador Dalí a través de algunos de sus autorretratos más significativos, desvelando algunos rasgos indiscutibles de su personalidad.

«Encuentros con el Arte: Antoni Pitxot»

Centro de Arte Tomás y Valiente, Fuenlabrada (Madrid). 1 de abril
En el marco de la exposición de la obras de Antoni Pitxot, desde el 20 de febrero hasta el 20 de abril, el pintor ofreció una conferencia sobre su trayectoria artística en el Salón de Actos de la Escuela Municipal de Música Dionisio Aguado, en el Centro Cultural Tomás y Valiente de Fuenlabrada.

«Intervención en los collages de las puertas del vestíbulo del Teatro-Museo Salvador Dalí». XI Reunión Técnica de Conservación-Restauración «Las soluciones problemáticas. Diversidad en los criterios de intervención, de reintegración y de presentación en conservación-restauración»

Museu Nacional d’Art de Catalunya, Barcelona. 3 y 4 de abril
La jefa de Conservación y Restauración de la Fundación, Irene Civil, y la restauradora de papel Dolors Velasco pronunciaron una conferencia sobre los retos planteados por la conservación de este conjunto de 32 collages. De estas jornadas sobre conservación y restauración se editó una publicación.

«Salvador Dalí y la innovación permanente de las ilusiones de interpretación»

Centro Cultural de Cajamurcia, Universidad Politécnica de Cartagena, Murcia. 29 de abril
La directora del Centro de Estudios Dalinianos participó en el ciclo de conferencias *La España del siglo xx a través de sus personajes* con una intervención en la que ponía de relieve la figura de Salvador Dalí por su labor en los ámbitos de las letras, las ciencias, las artes y el pensamiento.

«La transversalidad en la práctica de la historia del arte contemporáneo» II Jornadas de Arte Contemporáneo

Auditorio Narcís Monturiol del Cercle Sport, Figueres. 16 de mayo
Carme Ruiz presentó el Catálogo Razonado de Salvador Dalí en el marco de estas jornadas, organizadas por la Cátedra de Arte y Cultura Contemporánea de la Universitat de Girona con el objetivo de hacer una reflexión y un análisis en torno a la práctica de la historia del arte contemporáneo en las comarcas de Girona. Se aprovechó la ocasión para explicar el trabajo de investigación, los estudios realizados y la metodología utilizada.

«La mirada, las miradas»

Cursos de verano de la Universidad Complutense de Madrid, El Escorial. 21-25 de julio
La directora del Centro de Estudios Dalinianos participó en uno de los cursos de verano organizados por la Universidad Complutense de Madrid, coordinado por Sofía Gandarias, con la conferencia «El ojo visionario». Intervino también en la mesa redonda «Dalí, fenómeno de masas» junto con Ignacio Vasallo y Sebastiano Grasso.

«Salvador Dalí, vida y obra»

Sakıp Sabancı Müzesi, Estambul. 21 de septiembre
Con motivo de la exposición *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, celebrada en el museo turco, Montse Aguer pronunció una conferencia introductoria de la obra de Dalí en la que incidía especialmente en la etapa surrealista del pintor.

CONFERÈNCIES I SEMINARIS

«Salvador Dalí i l'autoretrat»

Teatre-Museu Dalí, Figueres. 24 de gener
Amb motiu de l'exposició temporal *Autoretrats*, organitzada al Teatre-Museu Dalí de Figueres, Carme Ruiz, coordinadora del Centre d'Estudis Dalinians, va oferir una conferència per als Amics dels Museus Dalí en la qual s'explicaven les diferents imatges que Dalí dóna de si mateix en les seves obres.

«L'imaginari de Salvador Dalí»

Aula d'Extensió Universitària, Sant Cugat del Vallès. 27 de març
En aquesta conferència, Montse Aguer, directora del CED, es va endinsar en la complexa personalitat de Salvador Dalí a través d'alguns dels autoretrats més significatius del pintor, posant així al descobert diversos trets indiscutibles d'aquesta personalitat.

«Encuentros con el Arte: Antoni Pitxot»

Centro de Arte Tomás y Valiente, Fuenlabrada (Madrid). 1 d'abril
En el marc de l'exposició de les obres d'Antoni Pitxot, del 20 de febrer al 20 d'abril, el pintor va oferir una conferència sobre la seva trajectòria artística, en el Saló d'Actes de l'Escola Municipal de Música Dionisio Aguado, en el Centro Cultural Tomás y Valiente de Fuenlabrada.

Antoni Pitxot comentando su obra. Panorámica de la instalación
Antoni Pitxot comentant la seva obra. Panoràmica de la instal·lació

«Intervenció en els collages de les portes del vestíbul del Teatre-Museu Salvador Dalí». XI Reunió Tècnica de Conservació-Restauració «Les solucions problemàtiques. Diversitat en els criteris d'intervenció, de reintegració i de presentació en conservació-restauració»

Museu Nacional d’Art de Catalunya, Barcelona. 3 i 4 d’abril
La cap de Conservació i Restauració de la Fundació, Irene Civil, i la restauradora de paper Dolors Velasco van pronunciar una conferència sobre els reptes plantejats per la conservació d’aquest conjunt de 32 collages. D’aquestes jornades sobre conservació i restauració se’n va editar una publicació.

«Salvador Dalí i la innovació permanent de les il·lusions d’interpretació»

Centro Cultural de Cajamurcia, Universidad Politécnica de Cartagena, Múrcia. 29 d’abril
La directora del Centre d’Estudis Dalinians va participar en el cicle de conferències *La España del siglo xx a través de sus personajes* amb una intervenció en què destacava Salvador Dalí per la seva tasca en els àmbits de les lletres, les ciències, les arts i el pensament.

Folleto divulgativo de la exposición de Pitxot en Fuenlabrada
Fullet divulgatiu de l'exposició de Pitxot a Fuenlabrada

Las dos caras del óleo
S/T. Autorretrato desdoblándose en tres o Arlequín
Les dues cares de l'oli
S/T. Autoretrat desplegant-se en tres o Arlequí

«Préstamo de bienes culturales: régimen jurídico»

Museo de las Américas, Madrid. 24 de septiembre
El secretario general de la Fundación, Lluís Peñuelas, pronunció la conferencia «Préstamo de bienes culturales: régimen jurídico» en el marco de las jornadas «La movilidad europea de colecciones», organizadas en Madrid por la Asociación Española de Museólogos.

«Aspectos jurídicos de museos y fundaciones»

Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona.
Octubre – diciembre

En el primer trimestre del curso 2008-09, el secretario general de la Fundación desempeñó la función de profesor asociado en el Master de Gestión Cultural de la Universitat Internacional de Catalunya, donde impartió la asignatura Aspectos jurídicos de museos y fundaciones.

«Asia como mercado de origen. La visión del empresario». I Congreso Internacional de Turismo Asiático

Auditorio de CaixaForum, Barcelona.

25 de septiembre

Sílvia Nello ofreció una conferencia sobre el reto que supone Asia para la industria europea y la necesidad de generar nuevos servicios, crear estrategias de marketing innovadoras y de mejorar constantemente la calidad y las políticas de atención al cliente. El congreso fue organizado por Turisme de Catalunya, Turespaña y Casa Àsia.

Jornadas sobre Administración y Dirección de Museos: Aspectos jurídicos

Teatro-Museu Dalí, Figueres, y Casa-Museu Salvador Dalí, Portlligat. 20 y 21 de octubre

A lo largo de los últimos tres años, la Fundación Dalí ha impulsado una amplia investigación en el ámbito de la normativa que regula la gestión y la dirección de los museos en el Estado español. Para el estudio de los diversos temas propuestos, se pidieron aportaciones científicas a profesores universitarios de Derecho, directores y administradores de museos, altos funcionarios y abogados de prestigio, así como la colaboración del Bufete Roca Junyent y de la Fundación Herberto Gut de Prosegur.

Al objeto de difundir los resultados de esta investigación, los días 20 y 21 de octubre se celebraron en Figueres y en Cadaqués unas jornadas en las que los autores de los diversos trabajos de investigación pudieron compartir sus conocimientos

«La transversalidad en la práctica de la historia de l'art contemporani».

II Jornades d'Art Contemporani

Auditori Narcís Monturiol del Cercle Sport,

Figueres. 16 de maig

Dins aquestes jornades, organitzades per la Càtedra d'Art i Cultura Contemporània de la Universitat de Girona amb l'objectiu de fer una reflexió i una anàlisi entorn de la pràctica de la història de l'art contemporani a les comarques gironines, Carme Ruiz va presentar el Catàleg Raonat de les obres de Salvador Dalí. Es va explicar el treball de recerca, les investigacions dutes a terme i la metodologia utilitzada.

«La mirada, les mirades»

Cursos d'estiu de la Universidad Complutense

de Madrid, El Escorial. 21-25 de juliol

La directora del CED va participar, amb la conferència «L'ull visionari», en un dels cursos d'estiu que organitzava la Universidad Complutense de Madrid, coordinat per Sofía Gandarias. També va intervenir en la taula rodona «Dalí, fenomen de masses», juntament amb Ignacio Vasallo i Sebastiano Grasso.

«Salvador Dalí, vida i obra»

Sakıp Sabancı Müzesi, Istanbul. 21 de setembre

Amb motiu de l'exposició *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, celebrada al museu turc, Montse Aguer va oferir una conferència per introduir l'obra de Salvador Dalí que feia especial incidència en l'etapa surrealista del pintor.

«Préstec de béns culturals: règim jurídic»

Museo de las Américas, Madrid. 24 de setembre

El secretari general de la Fundació, Lluís Peñuelas, va pronunciar la conferència «Préstec de béns culturals: règim jurídic» en el marc de les jornades «La mobilitat europea de col·leccions», organitzades a Madrid per l'Asociación Española de Museólogos.

«Aspectes jurídics de museus i fundacions»

Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona.

Octubre – desembre

Durant el primer trimestre del curs 2008-09, el secretari general de la Fundació va actuar com a professor associat del Màster de Gestió Cultural de la Universitat Internacional de Catalunya impartint l'assignatura «Aspectes jurídics de museus i fundacions».

«Àsia com a mercat d'origen. La visió de l'empresari». I Congrés Internacional de Turisme Asiàtic

Auditori de CaixaForum, Barcelona. 25 de setembre

Sílvia Nello va oferir una conferència sobre el repte que Àsia suposa per a la indústria europea i sobre la necessitat de generar nous serveis, crear estratègies de màrqueting innovadores i millorar constantment la qualitat i les polítiques d'atenció al client. El congrés va ser organitzat per Turisme de Catalunya, Turespaña i Casa Àsia.

Jornades sobre Administració i Direcció de Museus: Aspectes Jurídics

Teatre-Museu Dalí, Figueres, i Casa-Museu Salvador

Dalí, Portlligat. 20 i 21 d'octubre

Al llarg dels últims tres anys, la Fundació Dalí ha impulsat una àmplia investigació en l'àmbit de la normativa que regula la gestió i la direcció dels museus a l'Estat espanyol. Per tal d'estudiar els diversos temes proposats, es van demanar aportacions científiques a professors universitaris de Dret, directors i administradors de museus, alts funcionaris i advocats de prestigi, així com la col·laboració del Bufet Roca Junyent i de la Fundació Herberto Gut de Prosegur.

Amb l'objectiu de difondre els resultats de la investigació, els dies 20 i 21 d'octubre es van celebrar, a Figueres i a Cadaqués, unes jornades en el decurs de les quals els autors dels diversos treballs van poder compartir els seus coneixements i conclusions amb els professionals inscrits dels museus espanyols. Les jornades constaven d'un intens programa d'activitats acadèmiques que es van distribuir entre el Teatre-Museu Dalí de Figueres i la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat. Cal destacar les intervencions especials de Harry S. Martin III, professor de la Harvard Law School, que va parlar del problema de la restitució i devolució de béns culturals dels museus, de Ronald D. Spencer, advocat que assessora les principals fundacions d'art dels Estats Units i que va tractar l'autenticació d'obres d'art als tribunals de justícia, i del secretari general de la Fundació, Lluís Peñuelas. En total, s'hi van inscriure 77 persones de diversos museus i administracions de tot l'Estat. La direcció científica de les jornades va anar a càrrec de Lluís Peñuelas —que va actuar també com a ponent—, amb la coordinació de Maria Teresa Brugués i Jordi Artigas.

Inauguración a cargo de Miquel Roca, Antoni Pitxot y Javier Miralles
Inauguració a càrrec de Miquel Roca, Antoni Pitxot i Javier Miralles

Lluís Peñuelas fue el coordinador científico de las jornadas sobre administración y dirección de museos
Lluís Peñuelas fou el coordinador científic de les jornades sobre administració i direcció de museus

y conclusiones con los profesionales inscritos de los museos españoles. Las jornadas constaban de un intenso programa de actividades académicas que se distribuyeron entre el Teatro-Museo Dalí de Figueres y la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat. Cabe destacar las intervenciones especiales de Harry S. Martin III, profesor de la Harvard Law School, sobre el problema de la restitución y devolución de bienes culturales de los museos, de Ronald D. Spencer, abogado que asesora a las principales fundaciones de arte estadounidenses, sobre la autenticación de obras de arte en los tribunales de justicia, y del secretario general de la Fundación, Lluís Peñuelas. Un total de 77 personas procedentes de diversos museos y Administraciones de todo el Estado se inscribieron en las jornadas, que contaron con la dirección científica de Lluís Peñuelas —quien actuó también como ponente— y la coordinación de Maria Teresa Brugués y Jordi Artigas.

III Jornadas Culturales Euroregionales

Palma de Mallorca. 23-25 de octubre

En el marco de las III Jornadas Culturales Euroregionales, Carme Ruiz, coordinadora del Centro de Estudios Dalinianos, presentó el Catálogo Razonado de Salvador Dalí como ejemplo de caso práctico en la innovación e investigación dentro de la gestión cultural.

Conferencia sobre la *Metamorfosis de Narciso*

Teatro-Museo Dalí, Figueres. 19 de diciembre

Con motivo del préstamo temporal del óleo *Metamorfosis de Narciso* por la Tate Modern de Londres, Rosa M. Maurell, coordinadora del CED, glosó la influencia de la mitología en la obra de Dalí y explicó la interpretación que se da a esta obra. La conferencia fue organizada por los Amics dels Museus Dalí.

«Análisis de situaciones de negocio»

Escuela de Negocios de la Universitat Abat Oliva, Barcelona. Curso 2008-09

Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación, ejerció como profesor de Análisis de situaciones de negocio en la Escuela de Negocios de la Universitat Abat Oliva de Barcelona durante el curso 2008-09.

III Jornades Culturals Euroregionals

Palma de Mallorca. 23-25 d'octubre

En el marc de les III Jornades Culturals Euroregionals, Carme Ruiz, coordinadora del Centre d'Estudis Dalinians, va presentar el Catàleg Raonat de Salvador Dalí com a exemple de cas pràctic en la innovació i investigació dins la gestió cultural.

Conferència sobre la *Metamorfosi de Narcís*

Teatre-Museu Dalí, Figueres. 19 de desembre

Amb motiu del préstec temporal de l'oli *Metamorfosi de Narcís* per la Tate Modern de Londres, Rosa M. Maurell, coordinadora del CED, va glossar la influència de la mitologia en l'obra de Dalí i explicà la interpretació que es dóna a aquesta peça. La conferència va ser organitzada pels Amics dels Museus Dalí.

«Anàlisi de situacions de negoci»

Escola de Negocis de la Universitat Abat Oliva, Barcelona. Curs 2008-09

El gerent de la Fundació, Joan Manuel Sevillano, va exercir com a professor d'Anàlisi de situacions de negoci a l'Escola de Negocis de la Universitat Abat Oliva de Barcelona durant el curs 2008-09.

Las coordinadoras del CED Carme Ruiz y Rosa Mª Maurell en sus respectivas conferencias
Les coordinadores del CED Carme Ruiz i Rosa M. Maurell en les respectives conferències

PUBLICACIONES Y ARTÍCULOS

Ediciones propias

Salvador Dalí y las revistas

Con motivo de la exposición temporal de Púbol salió a la luz un catálogo que profundizaba en la relación de Salvador Dalí con las publicaciones periódicas, proporcionando, así, una visión más amplia de la muestra. Con textos a cargo de Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, y Juan José Lahuerta, arquitecto, escritor y profesor de la Universitat de Barcelona, el catálogo se ha editado en seis lenguas por DAS, diseñado por Bis Dixit y patrocinado por "la Caixa".

Guía de Portlligat

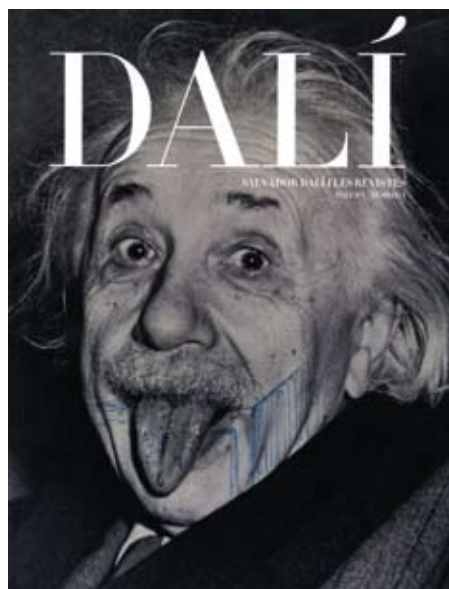
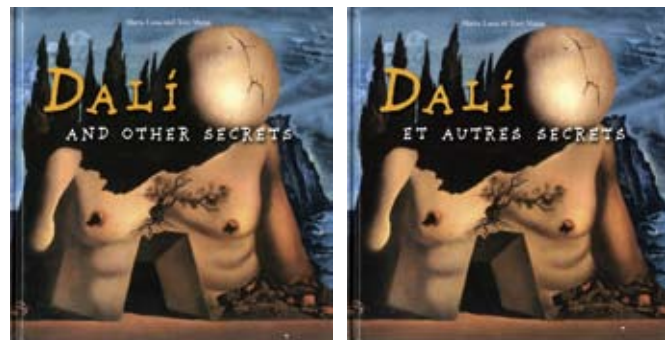
Reedición de la guía de Portlligat por Triangle Postals, con textos revisados y actualizados y con una nueva selección de imágenes de época y fotografías de Jordi Puig.

Dalí y otros secretos

En el 2008 se ha concretado la traducción al inglés, francés y español de este libro infantil, firmado por Marta Luna y Toni Matas. Se trata de una publicación de gran interés pedagógico que ha obtenido una notable aceptación por parte del público.

Álbum para colorear, en turco

Con motivo de la exposición *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, se editaron en idioma turco algunos de sus productos editoriales y multimedia producidos por la Fundación de cara a su venta y distribución en las tiendas del Sakıp Sabancı Müzesi. Uno de los productos elegidos fue el *Álbum para colorear*, que, además de adaptarse lingüísticamente, fue objeto de un trabajo de rediseño a fin de adecuarlo a los gustos y las necesidades del mercado infantil turco.

Cubiertas del catálogo *Salvador Dalí y las revistas* y las ediciones en francés e inglés del cuento *Dalí y los otros secretos*
Cobertes del catàleg *Salvador Dalí i les revistes* i les edicions en francès i anglès del conte *Dalí i altres secrets*

PUBLICACIONS I ARTICLES

Edicions pròpies

Salvador Dalí i les revistes

Amb motiu de l'exposició temporal de Púbol, es va publicar un catàleg que aprofundia en la relació de Salvador Dalí amb les publicacions periòdiques i que ofería així una visió més extensa de la mostra. Amb sengles textos de Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, i Juan José Lahuerta, arquitecte, escriptor i professor de la Universitat de Barcelona, el catàleg ha estat editat en sis llengües per DAS, dissenyat per Bis Dixit i patrocinat per "la Caixa".

Guia de Portlligat

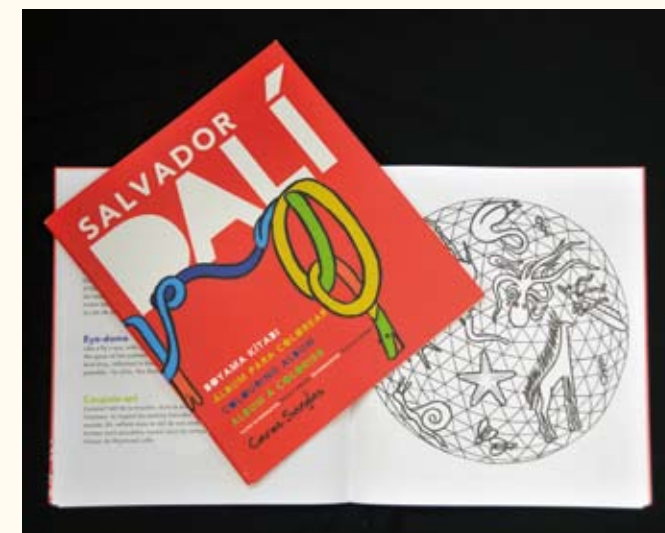
Reedició de la guia de Portlligat per Triangle Postals, amb textos revisats i actualitzats i amb una nova selecció d'imatges d'època i fotografies de Jordi Puig.

Dalí i altres secrets

L'any 2008 s'ha concretat la traducció a l'anglès, al francès i al castellà d'aquest llibre infantil, obra dels autors Marta Luna i Toni Matas. Es tracta d'una publicació de gran interès pedagògic que ha obtingut una acceptació notable per part del públic.

Àlbum per acolorir, en turc

Amb motiu de l'exposició *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, es van editar en turc alguns dels productes editorials i multimèdia produïts per la Fundació amb vista a la seva venda i distribució a les botigues del Sakıp Sabancı Müzesi. Un dels productes escollits fou l'*Àlbum per acolorir*, amb el qual, a més de l'adaptació lingüística, es va realitzar un treball de redisseny destinat a adequar-lo als gustos i les necessitats del mercat infantil turc.

Álbum para colorear, en turco
Album per acolorir, en turc

Coediciones

Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul

Celebrada en una de las principales capitales culturales del mundo, la exposición *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul* fue acompañada de un importante catálogo que recogía toda la trayectoria artística de Dalí. La publicación estuvo a cargo de Montse Aguer y fue editada por el Sakıp Sabancı Müzesi.

Dalí por Dalí, en turco

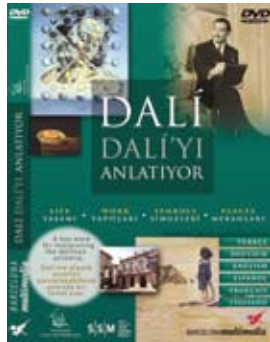
Junto con Barcelona Multimedia, se editó la versión en turco del DVD *Dalí por Dalí*.

Catálogo Razonado

En el mes de mayo se actualizó el micrositio del Catálogo Razonado —que está alojado en la web general de la Fundación Dalí (<http://www.salvador-dali.org>)—, mejorando las prestaciones que ofrece tanto en la realización de búsquedas como en la ordenación de la información. La incorporación de un nuevo formulario de contacto también ha contribuido a hacer más fácil el *feedback* con los usuarios.

Administración y gestión de los museos: aspectos jurídicos

En el 2008, la Fundación Dalí publicó esta obra dedicada al Derecho de los museos. El proyecto es fruto de las aportaciones de más de 22 autores, que prestaron su colaboración a fin de cubrir las diferentes problemáticas jurídicas que afrontan los museos. Coordina la edición y, además, firma siete capítulos del libro, el secretario general de la entidad, Lluís Peñuelas.

DVD *Dalí por Dalí* en turco y
cubierta del libro coordinado por Lluís Peñuelas
DVD *Dalí per Dalí* en turc i
coberta del llibre coordinat per Lluís Peñuelas

Coedicions

Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul

L'exposició del mateix títol, celebrada en una de les principals capitals culturals del món, anava acompanyada d'un important catàleg que recollia tota la trajectòria artística de Salvador Dalí. La publicació va ser realitzada per Montse Aguer i editada pel Sakıp Sabancı Müzesi.

Dalí per Dalí, en turc

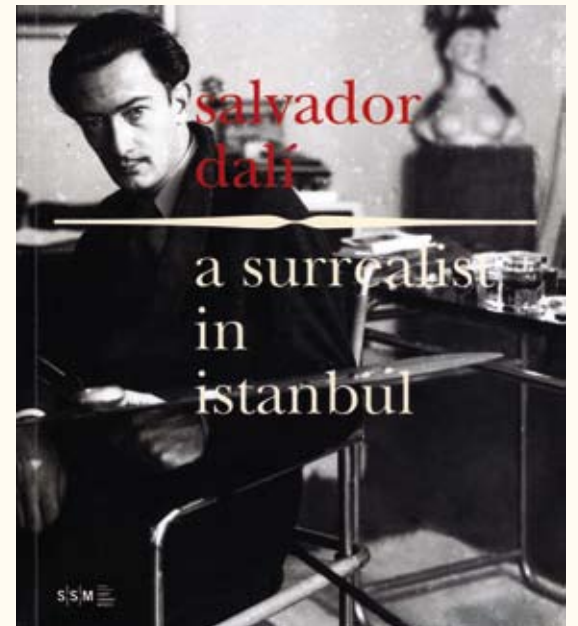
Junt amb Barcelona Multimedia, es va editar la versió en turc del DVD *Dalí per Dalí*.

Catàleg Raonat

Al mes de maig es va actualitzar el microlloc del Catàleg Raonat, allotjat al web general de la Fundació Dalí (<http://www.salvador-dali.org>), millorant les prestacions que ofereix tant en la realització de cerques com pel que fa a l'ordenació de la informació. La incorporació d'un nou formulari de contacte també ha contribuït a fer que el *feedback* amb els usuaris sigui més fàcil.

Administración y gestión de los museos: aspectos jurídicos

La Fundació Dalí va publicar durant el 2008 aquesta obra dedicada al Dret dels museus. A l'hora de portar a terme el projecte, es van reunir més de 22 autors per tal de cobrir les diferents problemàtiques jurídiques que afronten els museus. El secretari general, Lluís Peñuelas, ha estat el coordinador de l'edició i signa també set capítols del llibre.

Catálogo de la exposición de Dalí en Estambul
Catàleg de l'exposició de Dalí a Istanbul

SERVICIO EDUCATIVO

En conjunto, podemos afirmar que la oferta educativa de la Fundación Dalí concluye el 2008 con un incremento global de su actividad del 12%. Por centros, el incremento del Teatro-Museo Dalí fue del 9%, y el del Castillo de Púbol del 36%. Estas cifras, muy positivas de por sí, lo son aún más si tenemos en cuenta el entorno de recesión de los últimos meses. Se pone, así, de manifiesto el interés tanto académico como artístico que despierta la figura de Salvador Dalí y también la satisfacción y valoración muy positiva que hacen los usuarios de las visitas didácticas, ya que un porcentaje muy elevado de los centros educativos repiten un año tras otro.

El trabajo del Servicio Educativo se centra mayoritariamente en la organización de visitas guiadas de carácter didáctico, es decir, visitas cuyo contenido se ha preparado expresamente para los diferentes niveles educativos. Durante el 2008 se realizaron un total de 892 visitas que tuvieron como destinatarios unos 26 760 estudiantes procedentes, en su mayor parte, de Cataluña pero también del resto del Estado, de Europa (Francia, Reino Unido, Países Bajos, Alemania, Suecia, Finlandia, Dinamarca, Austria, Chequia, Bulgaria, Suiza, Italia, Portugal) y de los Estados Unidos.

Esta diversidad en el origen de los usuarios se traduce, paralelamente, en una importante demanda de visitas en diferentes lenguas. Durante el año 2008 se realizaron en siete idiomas: catalán (50%), español (9%), francés (27%), inglés (11%), alemán (3%), holandés y japonés.

En lo que se refiere al perfil de los estudiantes, se aprecia que, como ya venía ocurriendo en años anteriores, se consolidan los de ESO (12 a 16 años; 41%), seguidos de los de primaria (6 a 12 años; 24%), bachillerato (16 a 18 años; 20%), universitarios (5%), educación infantil (3 a 5 años; 4%), adultos (3%), grupos familiares (2%) y educación especial (1%). Continúa destacando el incremento de los grupos de bachillerato, que pasan de un 14% en el 2007 al 20% del 2008.

En cuanto a la época en que se realizan estas visitas didácticas, destaca el mes de abril con 157, seguido de mayo (141), marzo (130), junio (112), febrero (102), octubre (83) y noviembre (71); a mucha distancia

quedan enero, diciembre, septiembre y julio, con 37, 24, 20 y 15 visitas, respectivamente. Las visitas didácticas en temporada baja (de noviembre a febrero y en junio) también se han incrementado, que representan un 39% (34% en 2007). Este porcentaje ha ido aumentando sensiblemente a lo largo de los años gracias a una cuidada difusión que pretende reconducir las visitas escolares hacia estos meses de menor afluencia al objeto de incrementar

SERVEI EDUCATIU

En conjunt, es pot dir que l'oferta educativa de la Fundació Dalí clou l'any 2008 amb un increment global del 12% en la seva activitat. Per centres, l'augment ha estat del 9% al Teatre-Museu Dalí i d'un 36% al Castell de Púbol. Aquestes xifres, molt positives *per se*, ho són encara més si tenim en compte l'entorn de recessió dels darrers mesos. Queda palès, per tant, l'interès acadèmic i artístic per Salvador Dalí i també la satisfacció i la valoració molt

positiva que fan els usuaris de les visites didàctiques, ja que un percentatge molt elevat dels centres educatius repeteixen l'experiència any rere any.

Majoritàriament, el treball del Servei Educatiu se centra en l'organització de visites guiades didàctiques, és a dir, visites el contingut de les quals s'ha preparat expressament per als diferents nivells educatius. Durant l'any 2008 s'han realitzat un total de 892 visites per a uns 26.760 estudiants provinents, principalment, de Catalunya, i també de la resta de l'Estat espanyol, d'arreu d'Europa (França, Regne Unit, Països Baixos, Alemanya, Suècia, Finlàndia, Dinamarca, Àustria, Txèquia, Bulgària, Suïssa, Itàlia, Portugal) i dels Estats Units.

Aquesta diversitat en l'origen dels usuaris es tradueix, al seu torn, en una demanda important de visites en diferents idiomes. L'any 2008 se n'han realitzat en set idiomes: català (50%), castellà (9%), francès (27%), anglès (11%), alemany (3%), holandès i japonès.

Amb relació al perfil dels estudiants s'aprecia que, com en anys anteriors, es consoliden els d'ESO (12-16 anys, 41%), seguits dels de primària (6-12 anys, 24%), batxillerat (16-18 anys, 20 %), universitaris (5%), educació infantil (3-5 anys, 4%), adults (3%), grups familiars (2%) i educació especial (1%). Continua essent notable l'increment dels grups de batxillerat, que passen d'un 14% el 2007 al 20% el 2008.

Quant a l'època en què es realitzen aquestes visites didàctiques, destaca el mes d'abril, amb 157 visites, seguit del maig (141), el març (130), el juny (112), el febrer (102), l'octubre (83) i el novembre (71); a molta distància queden el gener, el desembre, el setembre i el juliol, amb 37, 24, 20 i 15 visites, respectivament. S'han incrementat també les visites didàctiques en temporada baixa (de novembre a febrer i juny), que enguany representen un 39% (34% el 2007). Amb el pas dels anys, aquest percentatge ha anat augmentant sensiblement gràcies a una difusió insistent que pretén reconduir les visites escolars cap a aquests mesos de menor afluència per tal d'incrementar-ne la qualitat. No obstant això, els viatges escolars es concentren inevitablement durant els mesos de març, abril i maig, especialment els de final de curs.

Folleto de la oferta educativa para el curso 2008-09
Fullet de l'oferta educativa per al curs 2008-09

Visitas educativas en el Castillo de Púbol
Visites educatives al Castell de Púbol

su calidad. No obstante, los viajes escolares se concentran inevitablemente en los meses de marzo, abril y mayo, especialmente los de fin de curso.

A lo largo del año se organizaron diversas visitas dirigidas al público familiar tanto en el Castillo de Púbol como en el Teatro-Museo Dalí.

También se realizaron visitas de formación para los responsables de educación del Sakıp Sabancı Müzesi de Estambul.

Uno de los elementos que ayudan a hacer balance de esta labor del Servicio Educativo son las encuestas a los responsables de los grupos, que arrojan resultados altamente satisfactorios.

Durante el 2008 ha continuado vigente el convenio de colaboración suscrito con el Consell Comarcal de l'Alt Empordà por el que se subvencionan las visitas didácticas realizadas por las escuelas de la comarca. En este ejercicio se beneficiaron de esta ayuda 17 escuelas, el mismo número que el año anterior.

Cabe recordar que todos los escolares de Figueres, La Pera y Cadaqués disfrutan de la entrada gratuita al Teatro-Museo Dalí, al Castillo de Púbol y a la Casa Salvador Dalí de Portlligat, si se visitan con el centro escolar. También los menores de 9 años tienen la entrada gratuita a cualquiera de los museos Dalí.

Un año más, el Servicio Educativo ha participado en el Concurso Infantil de Pintura Rápida del GEiEG de Girona, que este año celebraba su 35.ª edición, a través de la presencia en el jurado y de la cesión de entradas para los ganadores. Cabe recordar que el propio Salvador Dalí participó en este concurso en los años 1924 y 1925 y que le fue concedido el Premio Extraordinario.

Durante el año 2008 se ha contado con la colaboración de la estudiante Fabiola Berton, de la Facultad de Arte de la Universidad de Los Andes, Mérida (Venezuela), que ha realizado sus prácticas entre las áreas de Gestión de Derechos y de Educación del Departamento de Gerencia y a la que se agradece enormemente su dedicación y profesionalidad en las labores desempeñadas.

Escolares en la piscina de Púbol
Escolars a la piscina de Púbol

Grupos didácticos de distintas edades en el Teatro-Museo Dalí
Grups didàctics d'edats diverses al Teatre-Museu Dalí

Al llarg del 2008 s'han organitzat diverses visites adreçades al públic familiar tant al Castell de Púbol com al Teatre-Museu Dalí.

A més a més, es van oferir visites de formació per als responsables d'educació del Sakıp Sabancı Müzesi d'Istanbul.

Un dels elements que ajuden a fer balanç de la tasca del Servei Educatiu són les enquestes als responsables dels grups, els resultats de les quals són altament satisfactoris.

El conveni de col·laboració amb el Consell Comarcal de l'Alt Empordà relatiu a la subvenció de visites pedagògiques per a les escoles de la comarca ha continuat vigent durant l'any 2008. S'han beneficiat d'aquest ajut disset escoles de la comarca, el mateix nombre que l'any anterior.

Cal assenyalar que tots els escolars de Figueres, la Pera i Cadaqués tenen l'entrada gratuïta al Teatre-Museu Dalí, al Castell de Púbol i a la Casa Salvador Dalí de Portlligat si els visiten amb el centre escolar. Els menors de nou anys també gaudeixen d'entrada gratuïta a qualsevol dels museus Dalí.

El Servei Educatiu ha participat novament en el Concurs Infantil de Pintura Ràpida del GEiEG de Girona, que el 2008 celebrava la seva trenta-cinquena edició, a través de la presència en el jurat i la cessió d'entrades per als guanyadors. Cal recordar que Salvador Dalí va participar en aquest concurs els anys 1924 i 1925 i que li va ser concedit el Premi Extraordinari.

Durant l'any 2009 ha col·laborat amb nosaltres Fabiola Berton, estudiant de la Facultat d'Art de la Universidad de Los Andes, Mérida (Veneçuela), que ha realitzat les seves pràctiques entre les àrees de gestió de drets i d'educació del Departament de Gerència i a qui agraïm enormement la dedicació i la professionalitat demostrades en les tasques que ha acomplert.

Carta que los niños de Primaria dirigen a Salvador Dalí después de la visita
Carta que els nens de Primària adrecen a Salvador Dalí després de la visita

Responsables de educación del Sakıp Sabancı Müzesi en la casa de Portlligat
Responsables d'educació del Sakıp Sabancı Müzesi a la casa de Portlligat

04

PROMOCIONAR

Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano en el Gran Teatro del Liceo
Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano al Gran Teatre del Liceu

COMUNICACIÓN

La finalidad del Área de Comunicación de la Fundación Dalí es dar a conocer las actividades que se llevan a cabo en los diferentes departamentos de la institución y en los museos que la misma gestiona. Durante el 2008 se han realizado las siguientes actuaciones:

Acciones de comunicación

9 de enero: emisión de un comunicado de prensa para informar sobre las cifras de visitantes registradas en los museos Dalí en el 2007, que habían aumentado un 4,3% respecto al ejercicio anterior.

21 de enero: presentación de un óleo inédito, *S/T Autorretrato desdoblándose en tres*, que se incorporaba a la exposición temporal dedicada al autorretrato. Antoni Pitxot y Montse Aguer fueron los encargados de comentar la obra ante los medios de comunicación.

12 de marzo: reapertura de las casas-museo e inauguración, en el Castillo Gala Dalí de Púbol, de la exposición temporal *Salvador Dalí y las revistas*, con la participación de Rafael Nadal, director del diario *El Periódico*. En representación de la Fundación asistieron Ramon Boixadós, Antoni Pitxot y Montse Aguer.

14 de abril: presentación de la memoria del 2007 y de las dos últimas adquisiciones de la Fundación en la Sala de los Espejos del Gran Teatre del Liceu de Barcelona. El acto estuvo a cargo de Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano.

24 de junio: comunicado de prensa sobre la inauguración, en el Museum of Modern Art de Nueva York, de la exposición *Dalí: Painting and Film*, a la que asistieron Ramon Boixadós, Montse Aguer y Joan Manuel Sevillano. En representación del MoMA participaron su director, Glenn D. Lowry, y las conservadoras Jodi Hauptman (Departamento de Dibujo) y Anne Morra (Departamento de Cine). Estuvo

El presidente de la Fundación Dalí, Ramon Boixadós, con el director del diario *El Periódico*, Rafael Nadal
El president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós, amb el director del diari *El Periódico*, Rafael Nadal

Joan Manuel Sevillano observando la instalación temporal de Púbol
Joan Manuel Sevillano observant la instal·lació temporal de Púbol

La comisaria de la exposición, Montse Aguer, comentó los contenidos de la muestra
La comissària de l'exposició, Montse Aguer, va comentar els continguts de la mostra

COMUNICACIÓ

L'objectiu de l'Àrea de Comunicació és donar visibilitat a les activitats que es porten a terme des dels diferents departaments de la Fundació Dalí i els museus que gestiona l'entitat. Durant el 2008 s'han realitzat les actuacions següents:

Accions de comunicació

9 de gener: emissió d'un comunicat de premsa per informar sobre les xifres de visitants registrades als museus Dalí l'any 2007, que havien augmentat un 4,3% respecte a l'exercici anterior.

21 de gener: presentació d'un oli inèdit, *S/T Autoretrat desplegant-se en tres*, que s'incorporava a l'exposició temporal dedicada a l'autoretrat. L'obra va ser comentada als mitjans de comunicació per Antoni Pitxot i Montse Aguer.

12 de març: reobertura de les cases-museu i inauguració, al Castell Gala Dalí de Púbol, de l'exposició temporal *Salvador Dalí i les revistes*, amb la participació de Rafael Nadal, director del diari *El Periódico*. En representació de la Fundació hi van assistir Ramon Boixadós, Antoni Pitxot i Montse Aguer.

14 d'abril: presentació de la memòria del 2007 i de les dues darreres adquisicions de la Fundació a la Sala dels Miralls del Gran Teatre del Liceu de Barcelona. L'acte va anar a càrrec d'Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano.

24 de juny: comunicat de premsa sobre la inauguració, al Museum of Modern Art de Nova York, de l'exposició *Dalí: Painting and Film*, a la qual van assistir Ramon Boixadós, Montse Aguer i Joan Manuel Sevillano. En representació del MoMA hi van participar el director del centre, Glenn D. Lowry, i les conservadores Jodi Hauptman (Departament de Dibuix) i Anne Morra (Departament de Cinema).

presente, así mismo, una nutrida representación del patronato de este museo norteamericano. Del relevante acontecimiento —Dalí regresaba al prestigioso museo neoyorquino después de 60 años— se hicieron eco diarios como *The New York Times*. Con la muestra como pretexto, las secciones de viajes de diversas publicaciones recomendaban la visita a la tierra de Dalí; es el caso, por ejemplo, del artículo de Roberta Smith «Reflections through a surrealist eye: Dalí and the camera», aparecido también en *The New York Times*. Por su parte, en *The Brooklyn Rail*, el crítico de arte Valery Oisteanu, que ya había conocido la Fundación Dalí en el curso de uno de los viajes de prensa organizados con motivo del centenario, hacía una valoración muy positiva de la muestra.

28 de julio: presentación, a cargo de Antoni Pitxot y Montse Aguer, de la nueva edición del Teatro-Museo Dalí de Noche, con la incorporación de dos obras fruto de un préstamo temporal: *La merienda «sur l'herbe»* y *Músicos*.

19 de septiembre: inauguración de la exposición *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, con la participación de Ramon Boixadós, Montse Aguer, Joan Manuel Sevillano y personalidades como el embajador de España en Turquía, Joan Clos, y el presidente turco, Abdullah Gül. El acto contó con una gran cobertura mediática en el país anfitrión, aunque no tuvo mucha repercusión en España.

26 de septiembre: asistencia de Montse Aguer al Forum de Prensa Comarcal, invitada por el semanario *L'Empordà*, que celebró su trigésimo aniversario con una conferencia a cargo de Ferran Adrià y Juli Soler, del restaurante El Bulli, en el Centro de Turismo Cultural Sant Domènec de Peralada.

6 de octubre: presentación del préstamo temporal, al Museo de Figueres, de la obra *Metamorfosis de Narciso*, procedente de la Tate Modern, con Vicent Todolí, director de la institución londinense, Antoni Pitxot y Montse Aguer.

Presentación del préstamo *Metamorfosis de Narciso* por el director de la Tate Modern, Vicent Todolí, junto a Antoni Pitxot y Montse Aguer
Presentació del préstec *Metamorfosi de Narcís* pel director de la Tate Modern, Vicent Todolí, junt a Antoni Pitxot i Montse Aguer

Hi van ser presents així mateix nombrosos membres del patronat d'aquest museu nord-americà. La rellevància de l'esdeveniment —Dalí tornava a la prestigiosa entitat després de 60 anys— va quedar reflectida en diaris com *The New York Times*. Amb la mostra com a pretext, les seccions de viatges de diverses publicacions recomanaven una visita a la terra de Dalí; és el cas de l'article de Roberta Smith «Reflections through a surrealist eye: Dalí and the camera», aparegut també a *The New York Times*. A *The Brooklyn Rail*, per la seva banda, el crític d'art Valery Oisteanu, que ja havia conegut la Fundació Dalí en un dels viatges de premsa organitzats durant el centenari, feia una valoració molt positiva de l'exposició.

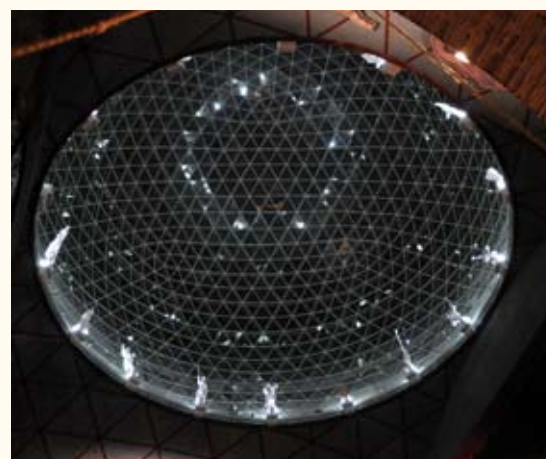
28 de juliol: presentació, a càrrec d'Antoni Pitxot i Montse Aguer, de la nova edició del Teatre-Museu Dalí de Nit, amb la incorporació de dues obres fruit d'un préstec temporal: *El berenar «sur l'herbe»* i *Músics*.

19 de setembre: inauguració de l'exposició *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*, amb la participació de Ramon Boixadós, Montse Aguer, Joan Manuel Sevillano i personalitats com ara l'ambaixador d'Espanya a Turquia, Joan Clos, i el president turc, Abdullah Gül. L'acte va gaudir d'una gran cobertura mediàtica al país asiàtic, malgrat que no tingué gaire repercussió a Espanya.

26 de setembre: assistència de Montse Aguer al Fòrum de Premsa Comarcal, convidada pel setmanari *L'Empordà*, que va celebrar el seu trentè aniversari amb una conferència a càrrec de Ferran Adrià i Juli Soler, del restaurant El Bulli, al Centre de Turisme Cultural Sant Domènec de Peralada.

6 d'octubre: presentació del préstec temporal, al Museu de Figueres, de l'obra *Metamorfosi de Narcís*, provinent de la Tate Modern, amb Vicent Todolí, director de la institució londinenca, Antoni Pitxot i Montse Aguer.

Rueda de prensa sobre la edición nocturna del Teatro-Museo Dalí, que incluía la exposición de dos obras cedidas temporalmente
Roda de premsa sobre l'edició nocturna del Teatre-Museu Dalí, que incloïa l'exposició de dues obres cedides temporalment

Reportajes y entrevistas

Como cada año, la Fundación ha recibido numerosas peticiones procedentes de todo el mundo para realizar, en los museos Dalí, reportajes destinados a programas culturales y turísticos, este año con un nuevo pretexto: la celebración del centenario de la denominación «Costa Brava». Algunas de estas solicitudes nos llegan a través de los diversos organismos públicos de promoción del territorio, como Turespaña, Turisme de Catalunya y el Patronato de Turismo Costa Brava Girona, mientras que otras se reciben directamente en el Área de Comunicación.

De estas peticiones, la mitad incluyen una entrevista personal a los representantes y directivos de la Fundación Dalí. Destacamos una selección: el presidente de la entidad, Ramon Boixadós, fue entrevistado por la revista *Portes Obertes*, dirigida al profesorado de toda Cataluña. La revista *Presència*, además, le dedicó seis páginas de su ejemplar del 26 de octubre, que estrenaba un diseño renovado y en color.

Por su parte, Antoni Pitxot atendió las entrevistas que la revista *Tot CETT*, editada por la Escuela de Hostelería y Turismo CETT, le solicitó con ocasión del centenario de la Costa Brava. También con este motivo, el programa *30 minuts* de TV3 dedicó a Cadaqués una emisión que incluía una visita a la casa de Portlligat en compañía de Pitxot, quien destacó el papel fundamental ejercido por Salvador Dalí a la hora de atraer a intelectuales de la época a este rincón de la Costa Brava.

Montse Aguer participó en los programas radiofónicos *Miopia*, de ONA FM, *La transversal*, de RNE, *Dóna pas*, de Ràdio 4, *Tot a punt* y *Serendípi*, de COM Ràdio, *Fem l'agost*, de Onda Cero, y *L'Hora L*, de la Cadena SER —programa en el que compartió la sección «Entrevista a dos» con Antoni Pitxot—, e intervino en numerosos informativos. También se interesaron por la directora del Centro de Estudios Dalinianos el bisemanario *Hora Nova*, que publicó un reportaje sobre la edición nocturna del Teatro-Museo Dalí, la cadena de televisión SIES.TV, que emite únicamente por Internet y que dedicó un capítulo a la exposición temporal de Púbol, y

Televisió de Girona, que preparó un tema sobre el mito de San Narciso y las moscas. El programa *Enquête d'art*, emitido por France 5, realizó un documental sobre la obra *Durmiente, caballo y león invisibles*, mientras que Luxe TV entrevistó a Montse Aguer para un especial sobre los mejores hoteles de Barcelona en el que se proponían escapadas de fin de semana. El programa *Eating Art*, presentado por Oliver Peyton y producido por la británica Electric Sky, incluyó una entrevista a Montse Aguer sobre la importancia del pan en la obra de Dalí.

Joan Manuel Sevillano ofreció una amplia entrevista al diario turco de mayor tirada, *Hürriyet*, y participó, además, en el programa *El món de casa*, de la televisión local Canal Nord, donde habló de la actividad generada por la Fundación Dalí. En el mes de junio, Sevillano intervino en el programa de TVE *Informe semanal* para explicar la posición de la Fundación Dalí respecto al libro de Stan Lauryssens. Así mismo, fue entrevistado por un redactor de la prestigiosa revista norteamericana *ARTnews Magazine* que visitó los museos Dalí para preparar un reportaje sobre las esculturas de Dalí y los derechos derivados de las mismas.

Reportatges i entrevistes

Com cada any, són nombroses les peticions que s'han rebut d'arreu per realitzar reportatges als museus Dalí destinats a programes culturals i turístics, enguany amb un nou pretext: la celebració del centenari de la denominació «Costa Brava». Algunes d'aquestes sol·licituds ens arriben a través dels diversos organismes públics de promoció del territori, com són Turespaña, Turisme de Catalunya i el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, i d'altres es reben directament a l'Àrea de Comunicació.

La meitat de les peticions inclouen una entrevista personal als representants i directius de la Fundació Dalí. En destaquem una selecció: el president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós, va ser entrevistat per la revista *Portes Obertes*, adreçada al professorat de tot Catalunya. La revista *Presència*, a més, li va dedicar sis pàgines del seu primer exemplar amb disseny renovat i en color, que va sortir a la llum el 26 d'octubre.

Antoni Pitxot, per la seva banda, va atendre les entrevistes de la revista *Tot CETT*, editada per l'Escola d'Hoteleria i Turisme CETT, en ocasió del centenari de la Costa Brava. També per aquest motiu, el programa *30 minuts* de TV3 va dedicar a Cadaqués una emissió que incloïa una visita a la casa de Portlligat en companyia de Pitxot, el qual va destacar el paper fonamental exercit per Salvador Dalí a l'hora d'atraure intel·lectuals de l'època a aquest racó de la Costa Brava.

Montse Aguer va participar en els programes radiofònics *Miopia*, d'ONA FM, *La transversal*, de RNE, *Dóna pas*, de Ràdio 4, *Tot a punt* i *Serendípi*, de COM Ràdio, *Fem l'agost*, d'Onda Cero, i *L'Hora L*, de la Cadena SER —programa en el qual va compartir la secció «Entrevista a dos» amb Antoni Pitxot—, i també en nombrosos informatius. Així mateix, es van interessar per la directora del Centre d'Estudis Dalinians el bisetmanari *Hora Nova*, que va publicar un reportatge sobre l'edició nocturna del Teatre-Museu Dalí, la cadena de televisió SIES.TV, que emet només per Internet i que va dedicar un capítol a l'exposició temporal de Púbol, i Televisió de Girona, que va preparar un tema sobre el mite de sant Narcís i les mosques. El programa *Enquête*

d'art, emès per France 5, va realitzar un documental sobre l'obra *Dorment, cavall i lleó invisibles*, mentre que Luxe TV va entrevistar Montse Aguer per a un especial sobre els millors hotels de Barcelona en què es proposaven escapades de cap de setmana. El programa *Eating Art*, presentat per Oliver Peyton i produït per la britànica Electric Sky, va incloure una entrevista a Montse Aguer sobre la importància del pa en l'obra de Dalí.

Joan Manuel Sevillano va oferir una àmplia entrevista al diari turc de més tiratge, *Hürriyet*, i en el programa *El món de casa*, de la televisió local Canal Nord, va parlar de l'activitat generada per la Fundació Dalí. Al mes de juny, Sevillano va intervenir al programa de TVE *Informe semanal* per explicar la posició de la Fundació Dalí respecte al llibre de Stan Lauryssens. Així mateix, el va entrevistar un redactor de la prestigiosa revista nord-americana *ARTnews Magazine* que va visitar els museus Dalí per preparar un reportatge sobre les escultures de Dalí i els drets que se'n deriven.

Reportaje sobre el presidente de la Fundación Dalí en el primer número de la renovada revista *Presència*
Reportatge sobre el president de la Fundació Dalí en el primer número de la renovada revista *Presència*

La jefa de Conservación y Restauración, Irene Civil, atendió a la revista *Muy Interesante Junior*, dirigida al público juvenil, para una sección sobre los oficios. Por su parte, la veterana trabajadora del museo Maria Pujol apareció en la sección «Tan agostito» del diario *Público*, en la que comentó su trabajo de atención al visitante.

Los museos Dalí también fueron escenario de reportajes videográficos y fotográficos a petición de medios de todo el mundo, entre ellos las televisiones nacionales de Corea y Estonia, y el Mega Channel de Grecia. Se atendió, así mismo, a diversas cadenas de televisión catalanas y españolas, como TVE, con el programa *España Directo*, la televisión andaluza Canal Sur o La Sexta, con un suplemento de verano centrado en las piscinas que filmó la de Portlligat, y también la productora Pequeño Produce, que trató la relación entre Dalí y Disney. En lo que se refiere a la prensa escrita, la revista *AD France* mostró muebles de diseño de inspiración surrealista que se colocaron en la fachada de la casa de Portlligat para

la ocasión. La revista francesa *Point de Vue* visitó el Triángulo Daliniano, y *Le Guide du Routard* actualizó datos de las casas-museo. Finalmente, la edición española de *Vanity Fair* dedicó, en su número de octubre, un extenso reportaje de doce páginas a la relación entre Dalí y Buñuel.

A lo largo del 2008, además, se han realizado diversos reportajes gestionados por el Patronato de Turismo, concretamente con la revista mexicana *Vanidades*, la española *Paraísos*, las francesas *Le Figaroscope* y *Désirs de Voyages*, y la noruega *ZINE Travel*, el programa *Mapamundi* de la televisión argentina Metro TV y la cadena norteamericana Travel Channel, que preparaba un reportaje sobre las mejores playas del mundo.

Irene Civil y Maria Pujol en sus respectivos puestos de trabajo
Irene Civil i Maria Pujol en els respectius llocs de treball

La cap de Conservació i Restauració, Irene Civil, va atendre la revista *Muy Interesante Junior*, adreçada al públic juvenil, per a una secció sobre els oficis. La veterana treballadora del museu Maria Pujol, per la seva banda, va aparèixer en la secció «Tan agostito» del diari *Público*, en la qual va comentar la seva feina d'atenció al visitant.

Als museus Dalí també s'hi van realitzar reportatges videogràfics i fotogràfics a petició de mitjans d'arreu del món, entre els quals les televisions nacionals de Corea i Estònia i el Mega Channel de Grècia. Així mateix, es van atendre diverses cadenes de televisió catalanes i espanyoles, com ara TVE amb el programa *España directo*, la televisió andalusa Canal Sur o La Sexta, amb un suplement d'estiu centrat en les piscines que va filmar la de Portlligat, i també la productora Pequeño Produce, que va tractar la relació entre Dalí i Disney. Quant a la premsa escrita, cal destacar que la revista *AD France* va mostrar mobles de disseny d'inspiració surrealista que, per a l'ocasió, es van col·locar a la façana de la casa de

Portlligat. La revista francesa *Point de Vue* va visitar el Triangle, i *Le Guide du Routard* va actualitzar dades de les cases-museu. L'edició espanyola de *Vanity Fair*, finalment, va dedicar un extens reportatge de dotze pàgines a la relació entre Dalí i Buñuel en el seu número d'octubre.

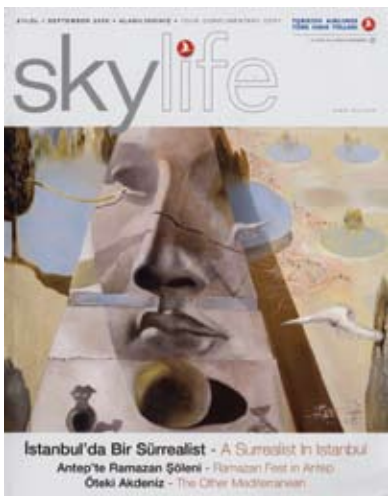
Al llarg del 2008, a més, s'han realitzat diversos reportatges gestionats pel Patronat de Turisme, concretament amb la revista mexicana *Vanidades*, l'espanyola *Paraísos*, les franceses *Le Figaroscope* i *Désirs de Voyages* i la noruega *ZINE Travel*, el programa *Mapamundi* de la televisió argentina Metro TV i la cadena nord-americana Travel Channel, que preparava un reportatge sobre les millors platges del món.

Fachada de Portlligat con muebles de AD France
Façana de Portlligat amb mobles d'AD France

Lluís Peñuelas opinó sobre Figueres en *La Vanguardia*
Lluís Peñuelas va opinar sobre Figueres a *La Vanguardia*

Las principales cabeceras turcas se hicieron eco de la antológica
Les principaux capçàleres turques es van fer ressò de l'antològica

Otras acciones de comunicación

Press trips

En el 2008 se han materializado dos acciones de gran impacto en términos de comunicación que han tenido como escenario las ciudades de Nueva York y Estambul: por un lado, el traslado de la exposición *Dalí: Painting and Film* al MoMA, y por otro, la organización de una gran retrospectiva en una de las principales capitales culturales del mundo. Estos dos acontecimientos han representado una magnífica plataforma para la difusión no sólo del nombre de Salvador Dalí sino también de la Fundación como institución cultural de primer orden. Dado el interés que la muestra *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul* despertaba en todos los ámbitos sociales, la Fundación Dalí organizó dos *press trips* dirigidos a los redactores de cultura y economía de los

principales medios de comunicación turcos. Estas acciones se realizaron con la colaboración del Patronato de Turismo Costa Brava Girona y el Grupo Peralada. Por otra parte, se han atendido *press trips* organizados por las diferentes instituciones de promoción turística para periodistas de los nuevos destinos de Ryanair —Brno (República Checa), Altenburg (Alemania) y Newquay (Reino Unido)— y de la compañía aérea italiana Myair, así como diversas acciones destinadas a los mercados chino, ruso y australiano. Por último, se participó en la campaña de promoción del centenario de la Costa Brava atendiendo un viaje de prensa y de familiarización dirigido a medios de comunicación españoles.

Altres accions de comunicació

Press trips

A l'any 2008 s'han materialitzat dues accions de gran impacte en termes de comunicació que han tingut com escenari Nova York i a Istanbul: el trasllat de l'exposició *Dalí: Painting and Film* al MoMA, i l'organització d'una gran retrospectiva en una de les principals capitals culturals del món. Aquests dos esdeveniments han representat una plataforma magnífica per difondre no tan sols el nom de Salvador Dalí, sinó també el de la Fundació com a institució cultural de primer ordre. Atès l'interès que despertava la mostra *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul* en tots els àmbits socials, la Fundació Dalí va organitzar dos *press trips* adreçats als redactors de cultura i econòmics dels principals mitjans de comunicació turcs. Aquestes accions es van dur a

terme amb la col·laboració del Patronat de Turisme Costa Brava Girona i el Grup Peralada. Organitzats per les diferents institucions de promoció turística, d'altra banda, s'han atès *press trips* per a periodistes de les noves destinacions de Ryanair —Brno (República Txeca), Altenburg (Alemanya) i Newquay (Regne Unit)— i de la companyia aèria italiana Myair, així com diverses accions destinades als mercats xinès, rus i australià. Finalment, es va participar en la campanya de promoció del centenari de la Costa Brava atenent un viatge de premsa i de familiarització adreçat a mitjans de comunicació espanyols.

Como cada año, se ha colaborado con el semanario *Empordà* para la campaña del Teatro-Museo Dalí de Noche.

Memoria

Esta herramienta de comunicación se distingue de publicaciones similares del sector cultural por el amplio apartado de información económica que contiene. Se edita en dos versiones bilingües: catalán/español y francés/inglés. La versión digital se puede consultar en estos cuatro idiomas en la web de la Fundación.

Internet

Durante el 2008, las incorporaciones a la web de la Fundación han sido, básicamente, tres: en primer lugar, una oferta más amplia de tipos de reserva y venta de entradas, concretamente las individuales a Púbol; segundo, la integración del microsítio del Catálogo Razonado en la web general, lo que permite una gestión directa de los contenidos y una actualización inmediata; y en tercer lugar, y con el objetivo de dar más dinamismo a la imagen de la web, la inclusión de material videográfico en las cuatro lenguas a fin de ilustrar algunas de las noticias generadas por la Fundación, como presentaciones de obras y exposiciones. Las actuaciones llevadas a cabo en los últimos tres años culminan dos de las cuatro fases en que se estructura el proyecto de desarrollo web de la Fundación. Próximamente se implementarán las dos fases siguientes, que pretenden situar a la Fundación como referente oficial único para cualquier tema relacionado con Salvador Dalí y, al mismo tiempo, posicionar nuestra web en el primer lugar a escala mundial. Estas medidas se recogen en el apartado siguiente.

PROYECTO DE POSICIONAMIENTO

En pocos años, la manera de construir las webs ha cambiado radicalmente. A ello ha contribuido notablemente el hecho de que Google se haya convertido en la principal vía de acceso de los usuarios que nos visitan, pero también la evolución y la madurez del mensaje de la accesibilidad web. Conscientes de la creciente popularidad de herramientas como Google y Wikipedia, durante el 2008 hemos implementado un proyecto de mejora de posicionamiento en Internet que consiste en

aplicar dos técnicas intensivas de posicionamiento: SEO (Search Engine Optimisation) y SMO (Social Media Optimisation). Si bien la búsqueda del nombre de Dalí da como primeros resultados la Fundación Dalí, si se busca por el nombre de la institución resulta más difícil salir en primera posición en el ámbito mundial. Por este motivo, se tomaron medidas como la incorporación de imágenes de los museos Dalí en Google Maps y la adición del script en Google al objeto de hacer posible un estudio estadístico mucho más cuidado que hasta ahora. Los códigos se introdujeron en las diferentes páginas web que permiten favorecer el posicionamiento de nuestro sitio web en los buscadores, ya que se detectaron algunas omisiones de códigos en determinadas páginas que, por tanto, no podían ser localizadas por los motores de búsqueda. También se incorporaron a Wikipedia los contenidos y las imágenes de la Fundación y de los tres museos. Todas estas actuaciones, junto con las previstas para los próximos años, tienen un objetivo muy claro: mejorar el posicionamiento en Internet y no perder el tren de la generación web 2.0.

Anuncio del Teatro-Museo Dalí de Noche
Anunci del Teatre-Museu Dalí de Nit

Com cada any, s'ha col·laborat amb el setmanari *Empordà* per a la campanya del Teatre-Museu Dalí de Nit.

Memòria

A diferència d'altres publicacions similars del sector cultural, aquesta eina de comunicació es distingeix pel fet que inclou un apartat molt ampli dedicat a la informació econòmica. S'edita en dues versions bilingües: català/castellà i anglès/francès. La versió digital es pot consultar al web de la Fundació en els quatre idiomes.

Internet

Durant el 2008, les incorporacions al web de la Fundació han estat, bàsicament, tres: en primer lloc, una oferta més àmplia de tipus de reserva i venda d'entrades, concretament les individuals a Púbol; segon, la integració del microlloc del Catàleg Raonat al web general, fet que permet una gestió directa dels continguts i una actualització immediata; i en tercer lloc, i amb l'objectiu de donar més dinamisme a la imatge del web, la inclusió de material videogràfic en les quatre llengües per tal d'il·lustrar algunes de les notícies generades per la Fundació, com ara presentacions d'obres i exposicions. Les actuacions portades a terme els darrers tres anys culminen dues de les quatre fases en què s'estructura el projecte de desenvolupament web de la Fundació. Properament s'implementaran les dues fases següents, que pretenen situar la Fundació com a referent oficial únic per a qualsevol tema relacionat amb Salvador Dalí i, ahora, posicionar el nostre web en el primer lloc a escala mundial. Aquestes mesures es recullen en l'apartat següent.

PROYECTO DE POSICIONAMIENTO

En pocs anys, la manera de construir els webs ha canviat radicalment. Hi ha ajudat força el fet que Google ha passat a ser la via principal d'accés dels usuaris que ens visiten, però també l'evolució i la maduresa del missatge de l'accessibilitat web. Conscients de la popularitat que estan guanyant eines com ara Google i Wikipedia, durant el 2008 hem implantat un projecte de millora de posicionament a Internet que consisteix a aplicar dues tècniques intensives de posicionament: SEO (Search Engine Optimisation) i SMO (Social Media Optimisation). Si

bé la recerca del nom de Dalí dona com a primers resultats la Fundació Dalí, si es busca pel nom de la institució resulta més difícil sortir en primera posició en l'àmbit mundial. Per aquest motiu, es van prendre mesures com ara la incorporació d'imatges dels museus Dalí a Google Maps i l'addició de l'script a Google per tal de fer possible un estudi estadístic molt més acurat que fins ara. Els codis es van introduir a les diferents pàgines del web que permeten afavorir el posicionament del nostre lloc web en els cercadors, ja que es van detectar algunes omissions de codis en determinades pàgines que, per tant, no podien ser localitzades pels motors de cerca. També es van incorporar a Wikipedia els continguts i les imatges de la Fundació i dels tres museus. Totes aquestes actuacions, junt amb les previstes per als propers anys, tenen un objectiu molt clar: millorar el posicionament a Internet i no perdre el tren de la generació web 2.0.

La web da visibilidad a los actos más relevantes
El web dóna visibilitat als actes més rellevants

PROMOCIÓN Y DIFUSIÓN

Durante los últimos años se han realizado múltiples acciones de promoción orientadas a la búsqueda de la máxima diversificación para llegar a la mayor variedad de públicos posible. Esta diversificación —en la tipología de los grupos, los operadores turísticos con los que se ha trabajado, el origen de los visitantes, etc.— nos sitúa en una posición más fuerte para afrontar, en el 2009, una coyuntura que se vaticina difícil. En este sentido constatamos como, por ejemplo, el porcentaje de los visitantes en grupo al Castillo de Púbol ha aumentado un 10% a pesar de la caída de los visitantes individuales (sólo un 1,7%).

En lo que se refiere al sector turístico, cabe mencionar la importante labor de promoción que, al objeto de proyectar los museos Dalí en el exterior, se realiza año tras año conjuntamente con Turisme de Catalunya y el Patronato de Turismo Costa Brava

Girona. Entre las numerosas acciones realizadas destaca la participación en las principales ferias turísticas europeas, la organización de visitas para operadores turísticos y medios de información de ámbito mundial, etc. Cabe subrayar también los acuerdos suscritos con entidades de ámbito local, como el Girona Convention Bureau y Costa Brava Verd Hotels; la campaña Art Travel Pass, con los trenes hotel internacionales *Pau Casals* (destino Zúrich), *Salvador Dalí* (destino Milán) y *Joan Miró* (destino París); y, finalmente, el acuerdo establecido con Bus Turístico destinado a facilitar el acceso de visitantes procedentes de Barcelona.

Otro elemento de promoción destacable ha sido el convenio suscrito con Turisme Juvenil de Catalunya a través del CARNET JOVE, que ofrece descuentos a sus titulares.

PROMOCIÓ I DIFUSIÓ

Les accions de promoció realitzades durant els darrers anys buscaven la màxima diversificació a fi d'arribar a un ventall de públic com més ampli millor. Aquesta diversificació —en la tipologia dels grups, els operadors turístics amb els quals s'ha treballat, l'origen dels visitants, etc.— ens deixa ara en una posició més forta per afrontar una conjuntura que s'endevina difícil el 2009. En aquest sentit, constatem com, per exemple, el percentatge dels visitants en grup al Castell de Púbol ha augmentat un 10%, malgrat la davallada de visitants individuals (només un 1,7%).

Amb relació al sector turístic, destaca any rere any la important tasca de promoció que es realitza conjuntament amb Turisme de Catalunya i el Patronat de Turisme Costa Brava Girona per tal de projectar els museus Dalí a l'exterior. Les

accions organitzades són nombroses i inclouen la participació en les principals fires turístiques d'Europa, visites per a operadors turístics i mitjans d'informació d'arreu, etc. També cal subratllar els acords amb entitats d'àmbit local, com el Girona Convention Bureau i Costa Brava Verd Hotels, la campanya Art Travel Pass, amb els trens hotel internacionals *Pau Casals* (Zuric), *Salvador Dalí* (Milà) i *Joan Miró* (París), i l'acord amb Bus Turístic per tal de facilitar l'accés de visitants des de Barcelona.

Un altre element de promoció ha estat el conveni amb Turisme Juvenil de Catalunya a través del CARNET JOVE, que ofereix descomptes als titulars del carnet.

La visita nocturna al Teatro-Museo se ha ofrecido este año del 1 al 31 de agosto. En total se han recibido 10 409 visitas, cifra que representa una disminución del 14,5%, descenso que se explica en parte por la reducción de siete días respecto al 2007. Para la difusión de estas visitas han sido fundamentales la información y la posibilidad de adquirir las entradas anticipadamente a través de la web de la Fundación.

Durante el 2008 se han organizado diversas visitas especiales en el marco de reuniones de empresa, congresos, etc. Entre otros, han disfrutado de estas visitas la Fundación Carrasco i Formiguera (18 de enero), Media Plus-Moscou (17 de marzo), el Aula per a la Gent Gran de Sant Cugat (28 de abril), el Grupo Sanofi (13 de mayo), los miembros internacionales y de honor del patronato del Museo Guggenheim de Bilbao (30 de mayo), el Congreso Internacional sobre Cine de los Primeros Tiempos Gerona/Perpiñán (19 de junio), el 6.º Curso de Iniciación a la Arqueología Ibérica de Castell, en Palamós (13 de septiembre), la empresa Renolit (25 de noviembre) y los organizadores profesionales de congresos de España y Portugal (30 de noviembre).

Además, el Teatro-Museo se cedió para la celebración de diversos actos: la presentación del libro de Joan Armangué *Fem Empordà. Economia i territori*, a cargo de Ramon Boixadós, presidente de la Fundació Gala-Salvador Dalí, y de Montse Palma, diputada al Congreso, con la asistencia del ex presidente de la Generalitat Pasqual Maragall (12 de abril); la presentación del libro *Jordi Pujol. Memòries (1930-1980)*, con la asistencia del ex presidente de la Generalitat Jordi Pujol, presidida por Santi Vila, alcalde de Figueres, y con presentación a cargo de Isidor Cònsol, editor, y Francesc Cruanyes, periodista (18 de abril); la presentación del libro *20 anys de Suplement*, a cargo de Xavier Solà, periodista, y Lluís Roura, artista; y, por último, la presentación de la Associació Cor-Fi (11 de julio).

Por último, pero no menos importante, cabe destacar la apertura nocturna del Teatro-Museo el 10 de septiembre, para acoger la *Nit Blanca*, que conmemoraba los 25 años de TV3.

Material promocional sobre la *Nit Blanca* de TV3
Material promocional sobre la *Nit Blanca* de TV3

La visita nocturna al Teatre-Museu s'ha ofert aquest any de l'1 al 31 d'agost. En total s'han rebut 10.409 visites, xifra que representa una reducció del 14,5%, que, en part, s'explica per la reducció de set dies respecte al 2007. La informació i la possibilitat d'adquirir les entrades anticipadament a través del web de la Fundació han estat eines de gran importància per a la seva difusió.

Durant l'any 2008 s'han organitzat diverses visites especials en el marc de reunions d'empresa, congressos, etc. Entre altres, han gaudit d'aquestes visites la Fundació Carrasco i Formiguera (18 de gener), Media Plus-Moscou (17 de març), l'Aula per a la Gent Gran de Sant Cugat (28 d'abril), el Grup Sanofi (13 de maig), els membres internacionals i d'honor del patronat del Museo Guggenheim de Bilbao (30 de maig), el Congrés Internacional sobre Cinema dels Primers Temps Girona/Perpinyà (19 de juny), el 6  Curs d'Iniciació a l'Arqueologia Ib rica de Castell, a Palamós (13 de setembre), l'empresa Renolit (25 de novembre) i els organitzadors professionals de congressos d'Espanya i Portugal (30 de novembre).

A més, el Teatre-Museu es va cedir per realitzar-hi diversos actes: la presentació del llibre de Joan Armangué *Fem Empordà. Economia i territori*, a càrrec de Ramon Boixadós, president de la Fundació Gala-Salvador Dalí, i de Montse Palma, diputada al Congrés, amb l'assistència de l'expresident de la Generalitat Pasqual Maragall (12 d'abril); la presentació del llibre *Jordi Pujol. Memòries (1930-1980)*, amb l'assistència de l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol, presidida per Santi Vila, alcalde de Figueres, i amb presentació a càrrec d'Isidor Cònsol, editor, i Francesc Cruanyes, periodista (18 d'abril); la presentació del llibre *20 anys de Suplement*, a càrrec de Xavier Sol , periodista, i Lluís Roura, artista; i la presentació de l'Associació Cor-Fi (11 de juliol).

Per últim, però no menys important, cal destacar l'obertura nocturna del Teatre-Museu el 10 de setembre, per acollir la *Nit Blanca*, que commemorava els 25 anys de TV3.

GESTIÓN COMERCIAL

A pesar de que los indicadores económicos de finales de 2008 manifestaban un inicio de recesión económica global, las tiendas de la Fundación han tenido un cierre de ejercicio muy positivo experimentando, incluso, un incremento tanto en las ventas de productos editoriales como en el merchandasing cultural, hecho que pone de manifiesto, una vez más, el interés y la atracción que generan los productos ofrecidos en nuestras tiendas. El lanzamiento de las nuevas gamas desarrolladas por el departamento de Marketing de la Fundación y sus licenciataris, especialmente la nueva gama textil y de decoración, han sido determinantes en el incremento de ventas conseguido durante el 2008.

Por segundo año consecutivo se ha superado la barrera de los dos millones de euros de facturación, lo que convierte el 2008 en el ejercicio de mayor volumen de ventas en valor absoluto tras el Año del Centenario, experimentando un crecimiento del 7% respecto al año anterior.

El gasto medio anual por visitante llega a su máximo histórico en todas las tiendas

Cabe destacar las cifras de facturación de las tiendas del Teatro-Museo Dalí y Portlligat que, con un notable crecimiento del 6,6% y del 6,97% respectivamente, con relación al 2007, consiguen su máxima facturación y superan, incluso, los magníficos resultados del Año Dalí.

En valor relativo, es decir, analizando el gasto medio anual por visitante de todas las tiendas, debemos destacar que se ha conseguido el máximo histórico, 1,83 € por visitante, lo que representa un incremento del 9,47% respecto al año anterior.

Especial atención merece el gasto medio anual de la tienda del Teatro-Museo que, por primera vez en la historia, ha llegado al umbral de los 2 €. Este dato confirma y consolida la tendencia ascendente que este valor está experimentando desde el Año Dalí con la renovación y actualización tanto de la tienda como de las gamas de productos. Este hito es relevante en un contexto económico en clara recesión.

Paralelamente a la renovación y ampliación de gamas se ha iniciado una tarea de reordenación en la presentación de productos para estimular las ventas, desarrollando soportes que permitan una exposición más atractiva y creando “islas” monotemáticas para reforzar el impacto visual de una misma obra.

Los nuevos terminales de punto de venta instalados en las tiendas también han contribuido a agilizar y dinamizar los procesos de cobro, mejorando así el servicio ofrecido a los clientes.

La tendencia ascendiente en las ventas de las tiendas se ha evidenciado en todos los centros museísticos, como lo demuestra el análisis detallado de cada uno de ellos. Destaca especialmente el crecimiento del 15,8% en la tienda de Púbol, respecto al ejercicio anterior.

GESTIÓ COMERCIAL

Malgrat que els indicadors econòmics de finals de l'exercici 2008 manifestaven un inici de recessió econòmica global, les botigues de la Fundació han tingut un tancament d'exercici molt positiu experimentant, fins i tot, un increment tant en les vendes de productes editorials com en el marxandatge cultural, fet que posa de manifest, una vegada més, l'interès i l'atracció que generen els productes oferts a les nostres botigues. El llançament de les noves games de productes desenvolupades pel Departament de Màrqueting de la Fundació i els seus llicenciataris, especialment la nova gama tèxtil i de decoració, han estat determinants en l'increment de vendes assolit durant el 2008.

Per segon any consecutiu s'ha superat la barrera dels dos milions d'euros de facturació, fet que converteix el 2008 en l'exercici de major volum de vendes en valor absolut darrera l'Any del Centenari, perquè experimenta un creixement del 7 % respecte l'any anterior.

Cal destacar les xifres de facturació de les botigues del Teatre-Museu Dalí i Portlligat que, amb un notable creixement del 6,6 % i del 6,97% respectivament en relació al 2007, assoleixen la seva màxima facturació i supera, fins i tot, els magnífics resultats de l'Any Dalí.

En valor relatiu, és a dir, analitzant la despesa mitja anual per visitant de totes les botigues, hem de destacar que s'ha aconseguit el màxim històric, 1,83 € per visitant, el que representa un increment del 9,47% respecte l'any anterior.

Especial atenció mereix la despesa mitja anual de la botiga del Teatre-Museu que, per primera vegada en la història, ha arribat al llindar dels 2 €. Aquesta dada confirma i consolida la tendència ascendent que aquest valor està experimentant des de l'Any del Centenari amb la renovació i actualització tant de la botiga com de les gammes de productes. Aquesta fita és rellevant en un context econòmic en clara recessió.

Paral·lelament a la renovació i ampliació de gammes, s'ha iniciat una tasca de reordenació en la presentació del productes per estimular les vendes, desenvolupant suports que permetin una exposició més atractiva i creant “illes” monotemàtiques per reforçar l'impacte visual d'una mateixa obra.

El nous terminals de punt de venda instal·lats a les botigues també han contribuït a agilitzar i dinamitzar els processos de cobrament, millorant així el servei ofert als clients.

La tendència ascendent en les vendes de les botigues s'ha evidenciat en tots els centres museístics, tal i com ho demostra l'anàlisi detallada de cadascun d'ells. Destaca especialment el creixement del 15,8% a la botiga de Púbol, respecte l'exercici anterior.

La despesa mitjana anual per visitant assoleix el seu màxim històric en totes les botigues

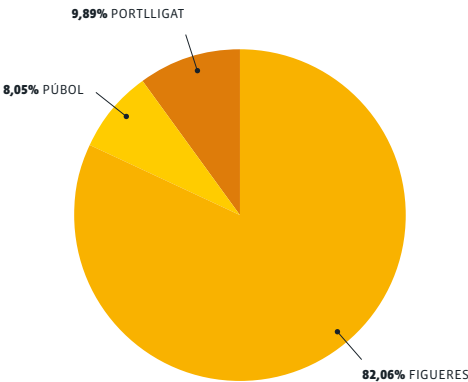
Colección de productos de papelería y gadgets con la *Metamorfosis de Narciso*
Col·lecció de productes de papeteria i gadgets amb la *Metamorfosi de Narcís*

Crecimiento detallado por tiendas 2007-2008	
Teatro-Museo Dalí	+6,60%
Dalí-Joyas	+1,43%
Púbol	+15,80%
Portlligat	+6,97%

Evolución del volumen de ventas de los últimos cinco años	
Año	Volumen de ventas
2004	2 351 000 €
2005	1 995 000 €
2006	1 996 000 €
2007	2 184 000 €
2008	2 335 000 €

CONTRIBUCIÓN POR CENTRO 2008

VENTAS TIENDAS (€)			
Año	Tiendas Figueres	Tienda Portlligat	Tienda Púbol
2001	1 220 000	172 000	137 000
2002	1 366 000	199 000	142 000
2003	1 372 000	186 000	134 000
2004	1 883 000	238 000	240 000
2005	1 658 000	193 000	143 000
2006	1 665 000	188 000	145 000
2007	1 805 000	217 000	162 000
2008	1 916 000	231 000	188 000

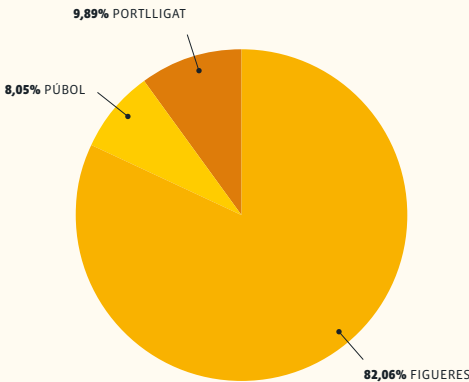
Córnier dedicado a los muebles diseñados por Dalí
Córner dedicat als mobles dissenyats per Dalí

Creixement detallat per botigues 2007-2008	
Teatre-Museu Dalí	+6,60%
Dalí-Joies	+1,43%
Púbol	+15,80%
Portlligat	+6,97%

Evolució del volum de vendes dels últims cinc anys	
Any	Volum de vendes
2004	2.351.000 €
2005	1.995.000 €
2006	1.996.000 €
2007	2.184.000 €
2008	2.335.000 €

CONTRIBUCIÓ PER CENTRE 2008

VENDES BOTIGUES (€)			
Any	Botigues Figueres	Botiga Portlligat	Botiga Púbol
2001	1.220.000	172.000	137.000
2002	1.366.000	199.000	142.000
2003	1.372.000	186.000	134.000
2004	1.883.000	238.000	240.000
2005	1.658.000	193.000	143.000
2006	1.665.000	188.000	145.000
2007	1.805.000	217.000	162.000
2008	1.916.000	231.000	188.000

Figueres: Teatro-Museo Dalí y Dalí-Joyas

En el ejercicio 2008, las ventas experimentaron un importante crecimiento (del 6,6%) respecto al 2007 y se situaron en un nivel muy elevado.

FIGUERES: VENTAS TIENDAS (€)			
Año	Teatro-Museo	Dalí-Joyas	Totales
2004	1 735 000	148 000	1 883 000
2005	1 538 000	120 000	1 658 000
2006	1 532 000	133 000	1 665 000
2007	1 648 000	157 000	1 805 000
2008	1 758 000	158 000	1 916 000

Las casas-museo: Púbol y Portlligat

Durante el ejercicio 2008, las ventas experimentaron un crecimiento muy significativo en relación con el 2007:

Púbol	+15,80%
Portlligat	+6,97%

PÚBOL Y PORTLLIGAT: VENTAS TIENDAS (€)		
Año	Portlligat	Púbol
2004	238 000	240 000
2005	193 000	143 000
2006	188 000	145 000
2007	217 000	162 000
2008	231 000	188 000

Interiores de la tienda de Figueres
Interiors de la botiga de Figueres

Figueres: Teatre-Museu Dalí i Dalí-Joies

En l'exercici 2008, les vendes han experimentat un creixement important (del 6,6%) respecte al 2007 i s'han situat en un nivell molt elevat.

FIGUERES: VENDES BOTIGUES (€)			
Any	Teatre-Museu	Dalí-Joies	Totals
2004	1.735.000	148.000	1.883.000
2005	1.538.000	120.000	1.658.000
2006	1.532.000	133.000	1.665.000
2007	1.648.000	157.000	1.805.000
2008	1.758.000	158.000	1.916.000

Les cases-museu: Púbol i Portlligat

Durant l'exercici 2008, les vendes van experimentar un creixement molt significatiu en relació al 2007:

Púbol	+15,80%
Portlligat	+6,97%

PÚBOL I PORTLLIGAT: VENDES BOTIGUES (€)		
Any	Portlligat	Púbol
2004	238.000	240.000
2005	193.000	143.000
2006	188.000	145.000
2007	217.000	162.000
2008	231.000	188.000

Tiendas de Portlligat y de Púbol
Botigues de Portlligat i de Púbol

Sistemas de Gestión Informática

La Fundación llevó a cabo un esfuerzo importante incorporando un sistema de gestión SAP, potente, robusto y con visión de futuro, que permite un aprovechamiento más amplio de los recursos existentes.

Una vez realizada su implantación, se ha conseguido integrar la información en una plataforma común y fiable, uniendo las distintas actividades que forman parte de la gestión comercial, de la contabilidad, de la venta de entradas, de las reservas, etc. en un mismo sistema.

Durante el 2008 se ha realizado la actualización de la versión de los entornos de Desarrollo y Producción del sistema de gestión SAP, de la 4.6C a la 6.00. Este proceso permite una notable mejora en la gestión de las distintas áreas y ofrece más funcionalidades a los usuarios, dotándolos de una herramienta más potente que les permite trabajar de forma más eficiente y, a su vez, más ágil.

La implantación de la nueva versión abre una amplia gama de posibilidades futuras dirigidas a la mejora de los procedimientos, a la integración con otros programas y a la búsqueda de nuevas funcionalidades.

Ante la obligación de modificar el Plan General Contable, a mediados de año se hicieron los cambios oportunos al sistema SAP y se adaptó a la normativa del Nuevo Plan General Contable. La empresa encargada del cambio también realizó jornadas de formación para el departamento de contabilidad.

En los últimos meses del año, se han ido cambiando los terminales de punto de venta de las tiendas, substituyendo los PC's por ordenadores integrados con pantallas táctiles.

Sistemes de Gestió Informàtica

La Fundació va dur a terme un esforç important incorporant un sistema de gestió SAP, potent, robust i amb visió de futur, que permet un aprofitament més ampli dels recursos existents.

Un cop realitzada la seva implantació, s'ha aconseguit integrar la informació en una plataforma comuna i fiable, unint les diferents activitats que formen part de la gestió comercial, de la comptabilitat, de la venda d'entrades, de les reserves, etc. en un mateix sistema.

Durant el 2008 s'ha realitzat l'actualització de la versió dels entorns de Desenvolupament i Producció del sistema de gestió SAP, de la 4.6C a la 6.00. Aquest procés permet una notable millora en la gestió de les diferents àrees i ofereix més funcionalitats als usuaris, dotant-los d'una eina més potent que els permet treballar de forma més eficient i, alhora, més àgil.

La implantació de la nova versió obre un ampli ventall de possibilitats futures encaminades a la millora dels procediments, a la integració amb altres programes i a la recerca de noves funcionalitats.

Davant l'obligació de modificar el Pla General Comptable, a mitjans d'any es van fer els canvis oportuns al sistema SAP i es va adaptar a la normativa del Nou Pla General Comptable. L'empresa encarregada del canvi també va realitzar jornades de formació per al departament de comptabilitat.

En els darrers mesos de l'any, s'han anat canviant els terminals de punt de venda de les botigues, substituint els PC's per ordinadors integrats amb pantalles tàctils.

Las tiendas se benefician de un moderno sistema de gestión informática
Les botigues es beneficien d'un modern sistema de gestió informàtica

GESTIÓN DE MARKETING

Las consecuencias de la progresiva desaceleración del sector de las licencias de objetos culturales, que ya se dejaba entrever a finales del ejercicio anterior, se hicieron evidentes durante el 2008. A pesar de este contexto poco favorable para la consecución de nuevos contratos de licencia, puede afirmarse que se alcanzaron los principales objetivos marcados en el plan de actuación para este período y se llegó a acuerdos de especial relevancia comercial.

Productos de merchandising cultural

Desarrollo de productos exclusivos

Por primera vez, y con motivo de la muestra *Salvador Dalí y las revistas*, se ha diseñado una pequeña colección de productos asociados específicamente a la exposición temporal que la Fundación organiza anualmente en Púbol. Este proyecto se enmarcaba en el proceso de desarrollo de gamas propias para

cada uno de los museos con el fin de favorecer las ventas globales de las tiendas gestionadas directamente por la Fundación, evitar la repetición de referencias en los cuatro museos y reforzar la identidad individual de cada uno de ellos. La colección, compuesta por tazas, libretas y camisetas, se caracteriza por un desarrollo conceptual y gráfico basado en la reproducción de la portada de la prestigiosa revista *Time* aparecida en 1936 en la que figura el rostro de un jovencísimo Dalí.

Paralelamente al proceso de racionalización de las gamas de artículos, mediante la eliminación de referencias que quedaban obsoletas o eran poco rentables, se han incorporado nuevas referencias en aquellas gamas que gozan de una mayor aceptación comercial. En este sentido, cabe destacar la adaptación para el público infantil de las camisetas de adultos con reproducción de iconografía daliniana así como la edición del póster y la postal de la obra *Metamorfosis de Narciso*.

Nueva colección de productos creados con motivo de la exposición de Púbol
Nova col·lecció de productes creats amb motiu de l'exposició de Púbol

Cerámica elaborada por la empresa Goebel
Ceràmica elaborada per l'empresa Goebel

GESTIÓ DE MÀRQUETING

Les conseqüències de la progressiva desaceleració del sector de les llicències d'objectes culturals, que ja es començava a entreveure a finals de l'exercici anterior, s'han fet evidents al llarg del 2008. Tanmateix, i malgrat aquest context tan poc favorable per a la consecució de nous contractes de llicència, podem afirmar que s'han assolit els principals objectius marcats en el pla d'actuació per a aquest període i s'han signat diversos acords d'especial rellevància comercial.

Productes de marxandatge cultural

Desenvolupament de productes exclusius

Per primera vegada, i amb motiu de l'exposició *Salvador Dalí i les revistes*, s'ha dissenyat una petita col·lecció de productes associats específicament a l'exposició temporal que la Fundació organitza cada any a Púbol. Aquest projecte s'emmarcava dins

el procés de desenvolupament de gammes pròpies per a cadascun dels museus, a fi i efecte d'afavorir les vendes globals de les botigues gestionades directament per la Fundació, evitar la repetició de referències als quatre museus i reforçar la identitat individual de cadascun dels centres. La col·lecció, integrada per tasses, llibretes i samarretes, es caracteritza per un desenvolupament conceptual i gràfic basat en la reproducció d'una portada de la prestigiosa revista *TIME* publicada el 1936 en la qual es pot veure el rostre d'un Dalí joveníssim.

Paral·lelament al procés de racionalització de les gammes d'articles mitjançant l'eliminació de les referències que anaven quedant obsoletes o que resultaven poc rendibles, s'han incorporat noves referències a les gammes que tenen més acceptació comercial. En aquest sentit, cal destacar l'adaptació al públic infantil de les samarretes d'adults amb reproduccions d'iconografia daliniana, així com l'edició del póster i la postal de l'obra *Metamorfosi de Narcís*.

Programas de licencia

Durante el ejercicio se ha consolidado la excelente aceptación comercial que tuvieron tanto la nueva línea de camisetas como los productos de cerámica lanzados a finales del 2007, factor que ha contribuido de manera clara al incremento de ventas experimentado por las tiendas de la Fundación durante el 2008. La mejora en la calidad y en la presentación del producto han sido, sin duda, las claves de éxito de este proyecto.

Siguiendo la política de otorgamiento de licencias para la categoría de productos de merchandising cultural, se firmaron dos nuevos contratos especialmente interesantes desde el punto de vista comercial:

- La licencia otorgada a la empresa escocesa Customworks permitió diseñar una gama de productos de papelería gráficamente unificada, atractiva y coherente, compuesta por libretas, puntos de libro, imanes, gadgets, etc. Dicha línea de artículos, claramente orientada a los visitantes de los museos, cubre plenamente sus expectativas de adquirir un recuerdo del museo a un precio y con un diseño altamente atractivos. Con motivo de su exposición en el Teatro-Museo Dalí, la obra *Metamorfosis de Narciso* se reprodujo en todos los productos de la gama.
- El contrato con Goebel Porzellanmanufaktur GmbH, reconocida empresa alemana del sector de los objetos para la decoración del hogar, se ha materializado en la producción y comercialización de una nueva colección de productos de cerámica y cristal basada en la reproducción de obras de Dalí. El proceso de desarrollo de los mismos fue especialmente exigente y en el mismo participaron, de manera coordinada, los departamentos de Marketing de Goebel, de ArtMerchandising —nuestro agente comercial de licencias— y de la Fundación. El resultado ha sido la creación de una colección de altísima calidad y diseño.

Otros proyectos y colaboraciones

La presencia de nuestros productos exclusivos y los de nuestros licenciarios fue muy notoria tanto en las tiendas del Sakıp Sabancı Müzesi como en las del Guggenheim de Bilbao, en este último caso con motivo de la exposición *Cosas del surrealismo*, que tuvo lugar durante el verano.

Además, se llegó a un acuerdo comercial con la empresa BD para la colocación, en la tienda del Teatro-Museo Dalí, de un corner con algunos de sus productos a fin de que actúe como escaparate y plataforma de promoción de sus creaciones.

Por otra parte, las relaciones comerciales con el Salvador Dalí Museum siguieron su curso. Ambas entidades continuaron trabajando en la búsqueda de sinergias de cara a optimizar las inversiones en los procesos de desarrollo de nuevos productos, en la estandarización de las normas de aplicación gráfica y en el traspaso de los contratos emitidos en el pasado por el Salvador Dalí Museum a contratos de licencia suscritos directamente por la Fundación.

Reunión en la sede de Goebel en Rödental, Alemania
Reunió a la seu de Goebel a Rödental, Alemanya

Programes de llicència

Durant l'exercici s'ha consolidat l'excel·lent acollida comercial que va rebre la nova línia de samarretes i productes de ceràmica llançada a finals del 2007, fet que ha contribuït d'una manera clara a l'increment de les vendes registrat el 2008 per les botigues de la Fundació. La millora en la qualitat i la presentació del producte han estat, sens dubte, les claus de l'èxit d'aquest projecte.

Seguint la política d'atorgament de llicències per a la categoria de productes de marxandatge cultural, s'han signat dos nous contractes que des del punt de vista comercial revesteixen un interès especial:

- La llicència atorgada a l'empresa escocesa Customworks ha permès dissenyar una gamma de productes de papeteria gráficamente unificada, atractiva i coherent, composta per llibretes, punts de llibre, imants, *gadgets* diversos, etc. Aquesta línia d'articles, clarament orientada als visitants dels museus, satisfà plenament les seves expectatives d'adquirir un record del museu a un preu i amb un disseny altament atractius. Aprofitant la seva exposició al Teatre-Museu Dalí, l'obra *Metamorfosi de Narcís* s'ha reproduït en tots els productes de la gamma.
- El contracte amb l'empresa alemanya Goebel Porzellanmanufaktur GmbH, molt reconeguda en el sector dels objectes per a la decoració de la llar, s'ha materialitzat en la producció i comercialització d'una nova col·lecció d'articles de ceràmica i vidre basada en la reproducció d'obres de Dalí. El procés de desenvolupament d'aquests nous productes ha estat particularment exigent, i ha requerit la participació coordinada dels departaments de màrqueting de Goebel, d'ArtMerchandising, el nostre agent comercial de llicències, i de la Fundació. El resultat ha estat la creació d'una col·lecció d'altíssima qualitat i disseny.

Altres projectes i col·laboracions

La presència dels nostres productes exclusius i els dels llicenciataris de la Fundació ha estat molt notòria tant a les botigues del Sakıp Sabancı Müzesi com a les del Guggenheim de Bilbao, en aquest darrer cas amb motiu de l'exposició *Cosas del surrealismo*, que va tenir lloc durant l'estiu.

A més, s'ha tancat un acord comercial amb l'empresa BD relatiu a la col·locació d'un córner amb alguns dels seus productes a la botiga del Teatre-Museu Dalí, a fi i efecte que actuï com un aparador i plataforma de promoció de les seves creacions.

Les relacions comercials amb el Salvador Dalí Museum, per la seva banda, han continuat avançant. Les dues entitats han seguit treballant en la recerca de sinergies amb vista a optimitzar les inversions en els processos de desenvolupament de nous productes, en l'estandardització de les normes d'aplicació gràfica i en el traspàs dels contractes emesos en el passat pel Salvador Dalí Museum a contractes de llicència subscrits directament per la Fundació.

Productos decorativos con obra de Dalí producidos por Goebel
Productes decoratius amb obra de Dalí produïts per Goebel

Productos de alta calidad
marca «Salvador Dalí»

La continua y cada vez más estrecha relación con Cofinlux, empresa licenciataria de los perfumes Salvador Dalí, nos ha permitido ir consolidando progresivamente los mecanismos de trabajo, aprovechar la complicidad mutua y acercar posiciones en la consecución de objetivos comunes. El reposicionamiento de sus líneas clásicas y tradicionales hacia un *target* más elitista, el éxito del lanzamiento de ITISLOVE en países de Oriente Medio y la presencia en los escaparates de Henri Bendel, los más prestigiosos centros comerciales en la Quinta Avenida de Nueva York, son algunas de las acciones más destacables que se llevaron a cabo bajo la supervisión del Departamento de Marketing de la Fundación.

En relación con el resto de categorías de producto definidas en esta área de negocio, cabe señalar las reuniones mantenidas con varias de las empresas suizas fabricantes de relojes de gran lujo con mayor tradición y reconocimiento en el sector. Tras una primera reacción de gran entusiasmo ante el proyecto presentado por la Fundación, nos encontramos ante un sector incapaz, a día de hoy, de asumir crecimientos de producción por la saturación que ya experimenta el mercado. Aun así, se continúa trabajando en la detección y el análisis de nuevas oportunidades de negocio, siguiendo la

política de explorar de manera sistemática y precisa las posibilidades de otorgar nuevas licencias en áreas estratégicas para la Fundación.

El hotel Le Meurice, residencia parisina de Dalí durante más de treinta años, ha experimentado en el 2008 su más espectacular transformación conceptual, arquitectónica y decorativa gracias a la colaboración de Philippe Starck y su equipo, que han sabido fundir modernidad y tradición de una manera mágica. Recuperar y preservar la memoria del huésped más extraordinario que ha pasado nunca por Le Meurice era uno de los objetivos principales del proyecto, que ha contado con la ayuda de la Fundación mediante un acuerdo de colaboración con el equipo directivo del establecimiento. Esta interesante iniciativa refuerza, sin duda, la presencia de la marca «Dalí» en el sector del lujo y contribuye de manera clara a consolidar y prestigiar la figura del artista. El acto de presentación del proyecto a la prensa española tuvo lugar en la Embajada de Francia en Madrid, donde se celebró una recepción y un almuerzo que contaron con una gran participación de representantes de los principales medios de comunicación —*Vanity Fair, Cosmopolitan, Nuevo Estilo, ABC, El Periódico, Cinco Días*, etc.—, con lo que se consiguió una cobertura mediática muy notable.

Productes d’alta qualitat
marca «Salvador Dalí»

La relació contínua i cada vegada més estreta amb Cofinlux, empresa llicenciària dels perfums Salvador Dalí, ens ha permès anar consolidant cada vegada més els mecanismes de treball, aprofitar la complicitat mútua i acostar posicions en l’assoliment d’objectius comuns. El reposicionament de les línies clàssiques i tradicionals cap a un *target* més elitista, l’èxit del llançament d’ITISLOVE en països de l’Orient Mitjà i la presència als aparadors d’Henri Bendel, els centres comercials més prestigiosos de la Cinquena Avinguda novaiorquesa, són algunes de les accions més remarcables dutes a terme sota la supervisió del Departament de Màrqueting de la Fundació.

Pel que fa a la resta de les categories de producte definides dins aquesta àrea de negoci, cal assenyalar les reunions mantingudes amb diversos fabricants suïssos de rellotges de gran luxe que figuren entre les empreses amb més tradició i reconeixement del sector. Després d’una primera reacció de gran entusiasme davant el projecte presentat per la Fundació, hem constatat que ens trobem davant d’un sector incapaç, ara com ara, d’assumir creixements de producció per la saturació que ja experimenta el mercat. Tot i amb això, continuem treballant en la detecció i l’anàlisi de noves oportunitats de negoci, fidels a la nostra

política d’explorar de manera sistemàtica i precisa totes les possibilitats existents d’atorgar noves llicències en una àrea estratègica per a la Fundació.

L’hotel Le Meurice, que durant més de trenta anys fou la residència de Dalí a París, ha experimentat el 2008 una transformació conceptual, arquitectònica i decorativa espectacular gràcies a la col·laboració de Philippe Starck i el seu equip, que han sabut refondre modernitat i tradició d’una manera màgica. Recuperar i preservar la memòria de l’hoste més extraordinari que mai ha passat per Le Meurice era un dels objectius fonamentals del projecte, que ha tingut l’ajut de la Fundació mitjançant un acord de col·laboració amb l’equip directiu de l’establiment. Aquesta iniciativa tan interessant reforça encara més, sens dubte, la presència de la marca «Dalí» en el sector del luxe, i contribueix d’una manera clara a consolidar i prestigiar la figura de l’artista. L’acte de presentació del projecte a la premsa espanyola va tenir lloc a l’Ambaixada de França a Madrid, en la qual es va celebrar una recepció i un dinar que van registrar una gran afluència de representants dels principals mitjans de comunicació —*Vanity Fair, Cosmopolitan, Nuevo Estilo, ABC, El Periódico, Cinco Días*, etc.— i van permetre així aconseguir una cobertura mediàtica molt notable.

Restaurante «Le Dalí» del Hotel Meurice, París
Restaurant «Le Dalí» de l’Hotel Meurice, París

Publicidad para el lanzamiento del nuevo perfume *Itislove* de la marca «Salvador Dalí»
Publicitat per al llançament del nou perfum *Itislove* de la marca «Salvador Dalí»

05

PRESTIGIAR

Salvador Dalí
1960

El Ministro de Cultura, acompañado por el presidente y equipo directivo de la Fundación Dalí
El Ministre de Cultura, acompanyat pel president i equip directiu de la Fundació Dalí

Zeng Fanzhi y su familia fueron recibidos por Lluís Peñuelas
Zeng Fanzhi i la seva família van ser rebuts per Lluís Peñuelas

El grupo musical Antònia Font fue entrevistado por TVE en el Teatro-Museo
El grup musical Antònia Font va ser entrevistat per TVE al Teatre-Museu

Los miembros del jurado del Premio a los artistas contemporáneos convocados por Le Meurice
Els membres del jurat del Premi als artistes contemporanis convocats per Le Meurice

VISITAS ILUSTRES

El 7 de enero visitó el Teatro-Museo Dalí el ministro de Cultura, César Antonio Molina, que fue recibido por Ramon Boixadós, Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano.

El 24 de julio, el artista chino Zeng Fanzhi fue invitado por los Amics dels Museus Dalí a visitar el Teatro-Museo con su familia. El Secretario General ejerció de anfitrión.

El 3 de octubre, la formación musical mallorquina Antònia Font visitó el Museo de Figueres con ocasión de la grabación de una entrevista para el programa *Continuarà*, de TVE.

El 12 de noviembre, en el marco del Congreso de la Asociación Internacional de Críticos de Art (AICA), el Teatro-Museo acogió una visita guiada en horario especial para unos setenta miembros de este colectivo.

PATROCINIOS

Museu de l'Empordà

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribuye cada año a la conservación y difusión del patrimonio cultural de la ciudad de Figueres y de su comarca. con una aportación económica al Consorcio del Museu de l'Empordà. Esta cantidad, que en el ejercicio 2008 ha sido de 21 573,49 euros, se destina al mantenimiento y la promoción de dicha institución así como a la financiación de sus actividades culturales.

Ayuntamiento de Figueres

La Fundación Dalí firmó un convenio con el Ayuntamiento de Figueres para la financiación de la iluminación navideña de carácter daliniano, con una aportación de 12 437,34 euros.

VISITES IL·LUSTRES

El 7 de gener va visitar el Teatre-Museu Dalí el ministre de Cultura, César Antonio Molina, que va ser rebut per Ramon Boixadós, Antoni Pitxot, Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano.

El 24 de juliol, l'artista xinès Zeng Fanzhi va ser convidat pels Amics dels Museus Dalí a visitar el Teatre-Museu amb la seva família. El secretari general va exercir d'amfitrió.

El 3 d'octubre va visitar també el museu de Figueres, en ocasió de l'enregistrament d'una entrevista per al programa *Continuarà*, de TVE, la formació musical mallorquina Antònia Font.

El 12 de novembre en el marc del Congrés de l'Associació Internacional de Crítics d'Art (AICA), el Teatre-Museu va acollir una visita guiada en horari especial per a uns setanta membres d'aquest col·lectiu.

PATROCINIS

Museu de l'Empordà

La Fundació Gala-Salvador Dalí contribueix cada any a la conservació i difusió del patrimoni cultural de la ciutat de Figueres i la seva comarca amb una aportació econòmica al Consorci del Museu de l'Empordà. Aquesta quantitat, que en l'exercici 2008 ha estat de 21.573,49 euros, es destina al manteniment i la promoció del museu esmentat i al finançament de les seves activitats culturals.

Ajuntament de Figueres

La Fundació Dalí va signar un conveni amb l'Ajuntament de Figueres per al finançament de l'enllumenat de caire dalinià, amb una aportació de 12.437,34 euros.

PREMIOS Y GALARDONES

En la edición de catálogos, la Fundació Gala-Salvador Dalí apuesta por un diseño innovador y atractivo, de gran calidad gráfica. Así lo acredita el hecho de que, nuevamente, el catálogo *Dallibres*, diseñado por Bis Dixit para la exposición temporal celebrada en el Castillo de Púbol en el 2005, haya sido galardonado, en esta ocasión, con el premio al mejor «Book Design: Museum, Gallery or Library Book», que otorga The Art Directors Club de Nueva York.

La directora del Centro de Estudios Dalinianos, Montse Aguer, participó como miembro del jurado del premio «Le Meurice pour l'art contemporain», un galardón que tiene por objeto incentivar y difundir la creación contemporánea. Intervinieron gestores del mundo cultural, entre ellos el director del Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Fabrice Hergott, el presidente del Louvre, Henri Loyrette, y Amanda Lear.

Joan Manuel Sevillano tomó parte en la entrega de los premios a «Las 10 maravillas de Cataluña», otorgados por el diario *El Periódico de Catalunya*. Entre las más votadas figuraba *La persistencia de la memoria* como icono representativo del legado daliniano.

COMISIÓN DE ACREDITACIÓN Y CATALOGACIÓN

La Comisión de Acreditación y Catalogación se ha reunido en 3 ocasiones en el 2008. A lo largo del ejercicio se sometieron a peritaje 23 obras, de las cuales 6 fueron consideradas auténticas y 2 quedaron pendientes para próximas convocatorias. Del total de 276 peticiones recibidas, 126 fueron desestimadas por tratarse de obra seriada. Como cada año, se han atendido peticiones de galerías de arte y casas de subastas tanto estatales como internacionales (por ejemplo, de Suecia, Italia y Alemania).

Elaboración de informes técnicos previos al peritaje
Elaboració d'informes tècnics previs al peritatge

PREMIS I GUARDONS

En l'edició de catàlegs, la Fundació Gala-Salvador Dalí aposta per un disseny innovador i atractiu, de gran qualitat gràfica. Així ho acredita el fet que, novament, el catàleg *Dallibres*, dissenyat per Bis Dixit per a l'exposició temporal celebrada al Castell de Púbol el 2005, ha estat guardonat, en aquesta ocasió amb el premi al millor «Book Design: Museum, Gallery or Library Book», que atorga The Art Directors Club de Nova York.

La directora del Centre d'Estudis Dalinians, Montse Aguer, va participar com a membre del jurat del premi «Le Meurice pour l'art contemporain», celebrat a París, amb gestors del món cultural, com ara el director del Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Fabrice Hergott, i el president del Louvre, Henri Loyrette, i Amanda Lear. Aquest guardó té per objecte encoratjar i difondre la creació contemporània.

Joan Manuel Sevillano va participar en el lliurament dels premis a «Les 10 meravelles de Catalunya», atorgats pel diari *El Periódico de Catalunya*. Entre les més votades figurava *La persistència de la memòria* com a icona representativa del llegat dalinià.

COMISSIÓ D'ACREDITACIÓ I CATALOGACIÓ

La Comissió d'Acreditació i Catalogació s'ha reunit en 3 ocasions. Durant l'any s'han sotmès a peritatge 23 obres, 6 de les quals han estat considerades autèntiques i 2 han quedat pendents per a les properes convocatòries. Del total de 276 peticions rebudes, 126 han estat desestimades pel fet que es tractava d'obra seriada. Com cada any, s'han atès peticions de galeries d'art i cases de subhastes tant estatals com internacionals (per exemple, de Suècia, Itàlia i Alemanya).

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Actividades

20 de enero: salida a Barcelona, con visita a la muestra *L'art a la Venècia dels segles XVII i XVIII*, en la Pedrera, y a la exposición temporal *Picasso i la seva col·lecció*, en el Museu Picasso, seguida de una sesión teatral en el Coliseum con la obra *Cómeme el coco, negro*, de la compañía La Cubana.

24 de enero: conferencia «Salvador Dalí y el autorretrato», a cargo de Carme Ruiz, coordinadora del Centro de Estudios Dalinianos.

14 de febrero: introducción a las diferentes técnicas de grabado con el grabador Sebi Subirós, en el marco de la exposición temporal *Chillida. Codis*, del Museu de l'Empordà.

17 de febrero: salida cultural a Girona, con visita guiada a las grandes obras de la exposición permanente del Museu d'Art de Girona, a la colección de joyas étnicas de Montse Ester, en la Fontana d'Or, al *call* judío y a la catedral. Finalmente, concierto de música clásica en el Auditorio de la ciudad.

1 de marzo: salida cultural a Barcelona, con visita guiada a la exposición *Els prínceps etruscos*, organizada por CaixaForum, al Palau de la Música, con motivo de su centenario, y al Museu de la Música, y asistencia a un concierto de música contemporánea en el Auditorio de Barcelona.

27 de marzo: conferencia «Juan Núñez y la escuela de Figueres», a cargo de Alícia Viñas, especialista en pintura ampurdanesa y ex directora del Museu de l'Empordà.

11 de abril: asistencia al tradicional concierto organizado por la Fundación Dalí. Un año más, queremos agradecer a la Fundación y, especialmente, a su presidente, la atención demostrada hacia los socios de Amics dels Museus Dalí.

13 de abril: salida cultural a Sitges, con visitas guiadas al Museu Romàntic, al Palau Maricel y al Cau Ferrat, para acabar con una ruta guiada por la Sitges modernista.

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Activitats

20 de gener: sortida a Barcelona, amb visita a l'exposició *L'art a la Venècia dels segles XVII i XVIII*, a la Pedrera, i a l'exposició temporal *Picasso i la seva col·lecció*, al Museu Picasso, seguida d'una sessió teatral al Coliseum amb l'obra *Cómeme el coco, negro*, de la companyia La Cubana.

24 de gener: conferència «Salvador Dalí i l'autoretrat», a càrrec de Carme Ruiz, coordinadora del Centre d'Estudis Dalinians.

14 de febrer: introducció a les diferents tècniques de gravat amb el gravador Sebi Subirós, en el marc de l'exposició temporal *Chillida. Codis*, del Museu de l'Empordà.

17 de febrer: sortida cultural a Girona, amb visita guiada a les grans obres de l'exposició permanent del Museu d'Art de Girona, a la col·lecció de joies ètniques de Montse Ester, a la Fontana d'Or, al *call* i a la catedral. Finalment, concert de música clàssica a l'Auditori de la ciutat.

Conferència a cargo de Alícia Viñas
Conferència a càrrec d'Alícia Viñas

Inauguración del Teatro-Museo Dalí de Noche
Inauguració del Teatre-Museu Dalí de Nit

Los 'Amics' ante el Palau de la Música
Els 'Amics' davant del Palau de la Música

Salida cultural a Sitges
Sortida cultural a Sitges

Sebi Subirós mostrando técnicas de grabado en el Museu de l'Empordà
Sebi Subirós mostrant tècniques de gravat al Museu de l'Empordà

1 de març: sortida cultural a Barcelona, amb visita guiada a l'exposició *Els prínceps etruscos*, organitzada per CaixaForum, al Palau de la Música, amb motiu del seu centenari, i al Museu de la Música, i assistència a un concert de música contemporània a l'Auditori de Barcelona.

27 de març: conferència «Juan Núñez i l'escola de Figueres», a càrrec d'Alícia Viñas, especialista en pintura empordanesa i exdirectora del Museu de l'Empordà.

11 d'abril: assistència al tradicional concert organitzat per la Fundació Dalí. Un any més, volem agrair a la Fundació i, especialment, al seu president l'atenció demostrada envers els socis d'Amics dels Museus Dalí.

13 d'abril: sortida cultural a Sitges, amb visites guiades al Museu Romàntic, al Palau Maricel i al Cau Ferrat, per acabar amb una ruta guiada per la Sitges modernista.

Del 11 al 14 de mayo: viaje cultural en AVE a Madrid, con visitas guiadas a la exposición *Modigliani y su tiempo*, de la Fundación Thyssen, a la muestra sobre Goya en el Museo del Prado, a la colección permanente del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía y a la Fundación Lázaro Galdiano, así como ruta guiada por el Madrid de los Austrias.

25 de mayo: salida arqueológica a Empúries, para visionar *El retorno de Asclepio*, y a Roses, para conocer los nuevos hallazgos en la ciudadela, guiados por destacados arqueólogos.

8 de junio: salida cultural al Ripollès, con visita guiada al monasterio, a la Farga Palau y al Scriptorium de Ripoll. Así mismo, se disfrutó de una ruta guiada por la localidad de Sant Joan de les Abadesses y su monasterio.

19 de junio: visita comentada a la exposición *Casamor, un art que perviu*, en el Museu de l'Empordà, en compañía de su comisaria, Alícia Viñas.

31 de julio: inauguración del Teatro-Museo de Noche en exclusiva para los Amics dels Museus Dalí. La velada se inició con un concierto a cargo del conjunto Carles Bech Jazz Quartet, compuesto por *standards* de jazz interpretados por la joven cantante Marina Torres, y se clausuró con una copa de cava después de completar la visita al Museo.

13 de agosto: visita guiada a la base militar del Pení (Roses), dedicada a la vigilancia aérea, con su responsable, el suboficial Mayor Luis Marín.

Del 15 al 18 de octubre: viaje cultural al País Vasco, con visitas guiadas al Museo Guggenheim, al Museo de Bellas Artes de Bilbao, al Museo Chillida-Leku, al puente colgante de Bizcaia, al santuario de Arantzazu y a los pueblos de Bermeo y de Oñati.

15 de noviembre: salida cultural a Barcelona, con visita a la exposición temporal *Alphonse Mucha (1860-1939). Seducció, modernitat i utopia*, en CaixaForum. También se disfrutó de una visita guiada a la Fundación Fran Daurel y se asistió a la representación de *La Dama de Reus*, en el Teatre Nacional de Catalunya.

19 de diciembre: conferencia a cargo de Rosa Maria Maurell, coordinadora del Centro de Estudios Dalinianos, sobre la espectacular obra *Metamorfosis de Narciso*, expuesta temporalmente en el Teatro-Museo Dalí.

Gracias a un acuerdo con el Ayuntamiento de Figueres, los Amics dels Museus Dalí pudieron proporcionar a sus socios, durante todo el año, entradas para el Teatro Jardí a un precio especial.

Salida al Monasterio de Ripoll
Sortida al Monestir de Ripoll

Visitas a la base militar del Pení (Roses), a Madrid y al País Vasco (de izqda. a dcha.)
Visites a la base militar del Pení (Roses), a Madrid i al País Basc (d'esquerra a dreta)

De l'11 al 14 de maig: viatge cultural en AVE a Madrid, amb visites guiades a l'exposició *Modigliani y su tiempo*, de la Fundació Thyssen, a la mostra sobre Goya al Museu del Prado, a la col·lecció permanent del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía i a la Fundació Lázaro Galdiano, així com ruta guiada pel Madrid dels Austries.

25 de maig: sortida arqueològica a Empúries, per visionar *El retorn d'Asclepi*, i a Roses, per conèixer les noves troballes a la ciutadella, sota el guiatge d'arqueòlegs destacats.

8 de juny: sortida cultural al Ripollès, amb visita guiada al monestir, a la Farga Palau i a l'Scriptòrium de Ripoll. Així mateix, es va gaudir d'una ruta guiada per la vila vella de Sant Joan de les Abadesses i el seu monestir.

19 de juny: visita comentada a l'exposició *Casamor, un art que perviu*, al Museu de l'Empordà, en companyia de la seva comissària, Alícia Viñas.

31 de juliol: inauguració del Teatre-Museu de Nit en exclusiva per als Amics dels Museus Dalí. La vetllada s'inicià amb un concert a càrrec del conjunt Carles Bech Jazz Quartet, compost per *standards* de jazz interpretats per la jove cantant Marina Torres. L'acte es va cloure amb una copa de cava després de completar la visita al Museu.

13 d'agost: visita guiada a la base militar del Pení (Roses), dedicada a la vigilància aèria, amb el seu responsable, el suboficial Major Luis Marín.

Del 15 al 18 d'octubre: viatge cultural al País Basc, amb visites guiades al Museo Guggenheim, al Museo de Bellas Artes de Bilbao, al Museo Chillida-Leku, al pont penjat de Biscaia, al santuari d'Arantzazu i als pobles de Bermeo i d'Oñati.

15 de novembre: sortida cultural a Barcelona, amb visita a l'exposició temporal *Alphonse Mucha (1860-1939). Seducció, modernitat i utopia*, a CaixaForum. També es va gaudir d'una visita guiada a la Fundació Fran Daurel i es va assistir a la representació de *La Dama de Reus*, al Teatre Nacional de Catalunya.

19 de desembre: conferència a càrrec de Rosa Maria Maurell, coordinadora del Centre d'Estudis Dalinians, sobre l'espectacular obra *Metamorfosi de Narcís*, exposada temporalment al Teatre-Museu Dalí.

Gràcies a un acord amb l'Ajuntament de Figueres, els Amics dels Museus Dalí van poder proporcionar als seus socis, durant tot l'any, entrades per al Teatre Jardí a un preu especial.

OTRAS ACTIVIDADES CULTURALES

Intérpretes de la formación de gospel The Women of God
Intèrprets de la formació de gospel The Women of God

Concierto en el Castillo Gala Dalí de Púbol

La Fundación cedió gratuitamente los jardines de la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol así como los servicios logísticos necesarios como colaboración para la organización del I Festival de Jazz de la Pera, y concretamente, para la celebración del concierto de Clara Luna y Albert Vila. El acto tuvo lugar la noche del 20 de junio en la Terraza del Diezmo. Antes del concierto, los asistentes pudieron disfrutar de una visita al jardín del Castillo.

Concierto anual

El 11 de abril, la Fundación organizó su décimo sexto concierto anual, dedicado a todas las personas que colaboran con la entidad. El evento, que tuvo lugar en el Teatro Jardí de Figueres, estuvo a cargo de The Women of God, una formación que agrupa a algunos de los mejores talentos de la música gospel internacional, bajo la dirección de Knagui. El programa, además de arreglos de gospel contemporáneo, ofreció temas tradicionales, como *Joshua Fit the Battle of Jericho*, *Kum Bah Yah* o *Amen*. La organización del concierto se coordinó desde el Departamento de Presidencia y la Secretaría General de la Fundación, y contó con el patrocinio de "la Caixa" y con la colaboración del Área de Cultura del Ayuntamiento de Figueres.

ALTRES ACTIVITATS CULTURALS

Concert al Castell Gala Dalí de Púbol

Els jardins de la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, així com els serveis logístics necessaris, van ser cedits gratuïtament per la Fundació com a col·laboració per a l'organització del primer Festival de Jazz de la Pera, i concretament per al concert de Clara Luna i Albert Vila. L'acte va tenir lloc el capvespre del 20 de juny a la Terrassa del Delme. Abans del concert, els assistents van poder gaudir d'una visita al jardí del Castell.

Concert anual

L'11 d'abril, la Fundació va organitzar, al Teatre Jardí de Figueres, el seu setzè concert anual, dedicat a totes les persones que col·laboren amb l'entitat. L'actuació va anar a càrrec de The Women of God, una formació que aplega alguns dels millors talents de la música *gospel* internacional, sota la direcció de Knagui. A banda d'arranjaments de *gospel* contemporani, el programa va incloure diversos temes tradicionals, com ara *Joshua Fit the Battle of Jericho*, *Kum Bah Yah* o *Amen*. L'organització del concert va ser coordinada des del Departament de Presidència i la Secretaria General de la Fundació, i va tenir el patrocini de "la Caixa" i la col·laboració de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

Programa del concierto con la reproducción de la obra *Músicos*
Programa del concert amb la reproducció de l'obra *Músics*

06

PROTEGER
PROTEGIR

INFRAESTRUCTURAS Y SEGURIDAD

El Departamento de Museos se ocupa de la mejora y el mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación. Asimismo, analiza y planifica diferentes aspectos relativos a la conservación preventiva de las exposiciones permanentes y gestiona la política de la Fundación sobre la seguridad de las personas, los equipamientos y las obras de arte.

Inversiones en infraestructuras

En el año 2008 se invirtieron un total de 358 442,14 euros en infraestructuras de la Fundación.

Entre las intervenciones llevadas a cabo en este ejercicio en el Teatro-Museo y en el espacio Dalí-Joyas destacan las que permitieron mejorar el sistema de aire acondicionado de las salas de las Pescaderías y de Mae West, así como la incorporación de nuevos aliviaderos en las azoteas para evitar los problemas de acumulación de aguas pluviales. Cabe señalar, así mismo, el cambio de las centrales de alarmas antiintrusión y de incendios y la adquisición de nuevas grabadoras de imagen. A lo largo de este año también se han continuado mejorando las medidas físicas contra incendios, objetivo al que tradicionalmente se dedican importantes recursos económicos.

En Púbol se climatizaron tanto la sala de exposiciones temporales —medida que permitirá recibir en este espacio museístico piezas en préstamo procedentes de otros museos— como diversas salas de exposición permanente, en concreto la Biblioteca, la habitación de invitados y el Office.

En Portlligat se rehabilitó la estructura del tambor de la cúpula inflable, una mejora que comportó la impermeabilización del techo, la consolidación de las vigas y el aislamiento del patio de luces. En este recinto también se rehabilitaron las paredes de los bancales de los nuevos espacios abiertos al público en el 2007.

Otras intervenciones que merece la pena destacar son las que han permitido la mejora de la iluminación de las tiendas, la climatización de la recepción de Torre Galatea, la colocación de tela asfáltica alrededor de la base perimetral de la cúpula para evitar las filtraciones de agua, la instalación de equipos SAI para garantizar el funcionamiento de la fibra óptica que ilumina las piezas expuestas en el espacio Dalí-Joyas, el incremento en el número de cámaras de seguridad y detectores de movimiento en Púbol y Portlligat, la protección del garaje de Portlligat con diversas medidas de seguridad, la instalación de un nuevo RAC de grabación de imágenes en Portlligat y la adecuación de la sala de seguridad de este centro museístico, la consolidación de los muros perimetrales del Castillo de Púbol, sus cornisas y las canales de cerámica, la rehabilitación del forjado de la Sala Oval y de la puerta de salida al Patio de la Biblioteca de Portlligat, la instalación en Púbol y Portlligat de un sistema contra las subidas de tensión eléctrica y la caída de rayos y, finalmente, la sustitución del sistema de riego del jardín de Púbol.

Mantenimiento de instalaciones

Dentro del mantenimiento de las instalaciones y los inmuebles de los museos Dalí y de la sede central de la Fundación se incluyen las que afectan a los sistemas de seguridad, de control ambiental, de climatización, de iluminación y exposición.

Durante el 2008, este servicio ha subcontratado a terceros los trabajos específicos de mantenimiento y reparaciones de las infraestructuras mencionadas por un valor de 298 263 euros.

INFRAESTRUCTURES I SEGURETAT

El Departament de Museus s'ocupa de la millora i el manteniment de les infraestructures dels museus Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, analitza i planifica diferents aspectes de conservació preventiva de les exposicions permanents i gestiona la política de la Fundació sobre la seguretat de les persones, els equipaments i les obres d'art.

Inversions en infraestructures

L'any 2008 s'ha invertit un total de 358.442,14 euros en infraestructures de la Fundació.

Entre les intervencions dutes a terme enguany al Teatre-Museu i a l'espai Dalí-Joies destaquen les que van permetre millorar el sistema d'aire condicionat a les sales de les Peixateries i de Mae West, així com la incorporació de nous sobreeixidors als terrats per evitar els problemes d'acumulació d'aigües pluvials. També cal esmentar el canvi de les centrals d'alarmes antiintrusió i d'incendi i l'adquisició de nous gravadors d'imatges. Al llarg d'aquest any, a més, s'han continuat millorant les mesures físiques contra incendis, objectiu al qual tradicionalment es dediquen importants recursos econòmics.

A Púbol es va climatitzar la sala d'exposicions temporals —actuació que permetrà rebre en aquest recinte peces en préstec provinents d'altres museus— i diverses sales de l'exposició permanent, en concret la Biblioteca, l'habitació dels convidats i l'Office.

A Portlligat es va rehabilitar l'estructura del tambor de la cúpula inflable, una millora que va comportar la impermeabilització del sostre, la consolidació de les bigues i l'aïllament del celobert. En aquest recinte també es van rehabilitar les parets de les feixes dels nous espais oberts al públic el 2007.

Altres intervencions que cal remarcar són les que han fet possible la millora d'il·luminació de les botigues, la climatització de la recepció de Torre Galatea, la col·locació de tela asfàltica al voltant de la base perimetral de la cúpula, a fi d'evitar les

filtracions d'aigua, la instal·lació d'equips SAI per garantir el funcionament de la fibra òptica que il·lumina les peces exposades a l'espai Dalí-Joies, l'increment del nombre de càmeres de seguretat i detectors de moviment a Púbol i Portlligat, la protecció del garatge de Portlligat amb diverses mesures de seguretat, la instal·lació d'un nou RAC de gravació d'imatges a Portlligat i l'adequació de la sala de seguretat d'aquest centre museístic, la consolidació dels murs perimetrals del Castell de Púbol, les seves cornises i les canaleres de ceràmica, la rehabilitació del forjat de la Sala Oval i de la porta de sortida al Pati de la Biblioteca de Portlligat, la instal·lació a Púbol i Portlligat d'un sistema contra les pujades de tensió elèctrica i la caiguda de llamps i, finalment, la substitució del sistema de reg del jardí de Púbol.

Manteniment d'instal·lacions

El manteniment de les instal·lacions i els immobles dels museus Dalí i de la seu central de la Fundació inclou les tasques que afecten els sistemes de seguretat, de control ambiental, de climatització, d'il·luminació i d'exposició.

Durant l'any 2008 aquest servei ha subcontratat a tercers els treballs específics de manteniment i reparació de les infraestructures esmentades per valor de 298.263 euros.

Seguridad

La seguridad antiintrusión y contra incendios de los cuatro museos Dalí y de la Torre Galatea se ha visto incrementada gracias a las inversiones anteriormente comentadas.

El aumento en el número de auxiliares de seguridad destinados a las salas de los museos, así como el cambio de diversos protocolos de protección y control de las averías, han contribuido, asimismo, al reforzamiento de esta seguridad.

Limpieza de la cúpula
Neteja de la cúpula

Consolidación de la barca de Gala,
en el patio del Teatro-Museo Dalí
Consolidació de la barca de Gala,
en el pati del Teatre-Museu Dalí

CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN

La principal tarea de este Departamento consiste en la conservación y restauración de las obras de la Fundación. Las intervenciones realizadas al objeto de garantizar la preservación futura de la obra daliniana se pueden clasificar en cuatro ámbitos de actuación:

- Conservación preventiva: incluye la conservación ambiental y el mantenimiento de los montajes y las instalaciones.
- Prevención y conservación de la colección durante su manipulación, traslado o exhibición.
- Restauración de pinturas, obra sobre papel y objetos.
- Documentación, realización de informes técnicos e investigación sobre los procedimientos artísticos de Dalí, así como asesoramiento técnico a los demás departamentos.

CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

La tasca fonamental d'aquest Departament consisteix en la conservació i restauració de les obres de la Fundació. Les seves intervencions, que tenen per objecte garantir la preservació futura de l'obra daliniana, es poden classificar en quatre àmbits d'actuació:

- Conservació preventiva: inclou la conservació ambiental i el manteniment dels muntatges i les instal·lacions.
- Prevenció i conservació de la col·lecció durant la manipulació, el trasllat i l'exhibició.
- Restauració de pintures, d'obra sobre paper i d'objectes.
- Documentació, realització d'informes tècnics i recerca sobre els procediments artístics de Dalí, així com assessorament tècnic a la resta de departaments.

Seguretat

La seguretat antiintrusió i contra incendis dels quatre museus i de la Torre Galatea s'ha vist incrementada gràcies a les inversions anteriorment comentades.

La seguretat també s'ha reforçat mitjançant l'augment del nombre d'auxiliars de seguretat destinats a les sales dels museus i la modificació de diversos protocols de seguretat i control de les avaries.

Detalles de algunas instalaciones intervenidas
Detalls d'algunes instal·lacions intervingudes

A) Conservación preventiva

La conservación de las obras de la Fundación es de naturaleza primordialmente preventiva y tiene por finalidad la adopción de una serie de medidas externas orientadas a minimizar los posibles deterioros de las piezas, ya sean causados por el envejecimiento de los materiales como por la acción del tiempo o factores exteriores. Así, por ejemplo, se realiza el control y seguimiento de las condiciones ambientales de temperatura, humedad relativa y luz de las salas y de las áreas de almacén. Este año, además, se ha puesto en marcha un plan de control lumínico de los dibujos que se dejan en préstamo y se ha supervisado la colaboración de una nueva empresa en el control de plagas.

Año tras año se sigue un riguroso programa de mantenimiento y conservación que incluye la mejora constante de las condiciones de exposición de las obras, el plan de limpieza, las intervenciones puntuales de consolidación o la planificación de las restauraciones más importantes, así como el control de incidencias y la incorporación de nuevos datos técnicos a los inventarios de la Fundación.

Dalí concibió el Teatro-Museo como una gran instalación, como una serie de montajes interrelacionados. Ello representa un elemento distintivo para la institución. Constituye, al mismo tiempo, un gran reto para los conservadores, dada la diversidad y heterodoxia de los elementos y materiales utilizados.

Conservación de objetos y montajes artísticos en el Teatro-Museo Dalí

Durante el año 2008, la intervención más relevante se realizó en el patio central del Teatro-Museo, en el cual la barca de Gala se consolidó a fondo, especialmente el timón, y se repintó totalmente para protegerla de la lluvia y de las inclemencias del tiempo. Este caso es un buen ejemplo de las dificultades añadidas que presentan numerosos montajes artísticos del Museo, pues para trabajar en la pieza se necesitó la ayuda del personal de museos y también de una grúa. En la base de la cúpula se restauró la escultura del *Vigilante*, realizada a partir de una figura de plástico de un juego infantil de los años setenta, que se tuvo que sustituir por una nueva.

Por otra parte, y aprovechando el desmontaje del vestíbulo para pintar las paredes, se retiraron, limpiaron y revisaron todos los objetos de la zona de la entrada del Teatro-Museo. Al mismo tiempo, se continuó con la primera fase de la restauración de los collages de las puertas del vestíbulo, iniciada en el 2007. Durante el 2008, el Departamento contó con la colaboración externa de diversos especialistas: de conservadores de materiales textiles, para la restauración de la diadema de la escultura de *Ganímedes* de la entrada; de taxidermistas para limpiar el esqueleto de gorila dorado del dormitorio del Salón Noble, y de conservadores de material orgánico para consolidar la estructura debilitada de la cama de madera de la misma sala. A finales de año se trataron y limpiaron a fondo diversas joyas de la sala Dalí-Joyas, entre ellas el *Corazón real*, de oro y rubíes, al que también se le revisó el mecanismo.

Calibración y control de los termohigrógrafos del Teatro-Museo
Calibratge i control dels termohigrògrafs del Teatre-Museu

Conservación de esculturas y montajes artísticos de materiales muy diversos
Conservació d'escultures i muntatges artístics de materials molt diversos

Restauración de una escultura de plástico de la cúpula
Restauració d'una escultura de plàstic de la cúpula

Limpieza a fondo de la colección de joyas
Neteja a fons de la col·lecció de joies

Restauración de la diadema de Ganimedes del vestíbulo, en el Teatro-Museo
Restauració de la diadema de Ganimedes del vestíbul, al Teatre-Museu

A) Conservació preventiva

La conservació de les obres de la Fundació és de naturalesa primordialment preventiva i té per finalitat l'adopció d'una sèrie de mesures externes adreçades a minimitzar les possibles deterioracions que pateixen les obres a causa de l'envelliment dels materials, sigui pel pas del temps o per factors exteriors. Així, per exemple, es realitza un control i seguiment de les condicions ambientals de temperatura, d'humitat relativa i de llum de les sales i les àrees de magatzem. Aquest any, a més, s'ha elaborat un pla de control lumínic dels dibuixos que es deixen en préstec i s'ha supervisat la col·laboració d'una nova empresa en el control de plagues.

Any rere any, se segueix un programa rigorós de manteniment i de conservació que inclou la millora constant de les condicions d'exposició de les obres, el pla de neteja, les intervencions puntuals de consolidació o la planificació de les restauracions més importants, així com el control d'incidències i la incorporació de noves dades tècniques als inventaris de la Fundació.

Dalí va concebre el Teatre-Museu com una gran instal·lació, és a dir, com una sèrie de muntatges interrelacionats. Aquest fet representa un element distintiu per a la institució però, alhora, planteja un gran repte als conservadors, atesa la diversitat i heterodòxia dels elements i materials emprats.

Consolidación de algunos elementos de la zona dormitorio, en el Palacio del Viento
Consolidació d'alguns elements de la zona dormitori, al Palau del Vent

Conservació d'objectes i muntatges artístics al Teatre-Museu Dalí

Durant l'any 2008 la intervenció més rellevant ha tingut lloc al pati central del Teatre-Museu, en el qual la barca de Gala —especialment el timó— s'ha consolidat a fons i s'ha repintat totalment per tal de protegir-la de la pluja i de les inclemències del temps. Aquest cas és un bon exemple de les dificultats afegides que presenten nombrosos muntatges artístics del Museu, ja que es va necessitar l'ajut del personal de museus i d'una grua per treballar-hi. A la base de la cúpula s'ha restaurat l'escultura del *Vigilant*, realitzada a partir d'una figura de plàstic d'un joc infantil dels anys setanta, que s'ha hagut de substituir per una de nova.

D'altra banda, i aprofitant el desmuntatge del vestíbul per pintar les parets, s'han retirat, netejat i revisat tots els objectes de la zona de l'entrada del Teatre-Museu. Al mateix temps, ha seguit avançant la primera fase de la restauració dels collages de les portes del vestíbul, iniciada el 2007. Durant el 2008, el Departament ha tingut la col·laboració externa de diversos especialistes: de conservadors de materials tèxtils, a fi de restaurar la diadema de l'escultura de *Ganimedes* de l'entrada; de taxidermistes, per netejar l'esquelet de goril·la daurat del dormitori del Saló Noble; i de conservadors de material orgànic, per consolidar l'estructura debilitada del llit de fusta de la mateixa sala. A finals d'any, a més, s'han tractat i netejat a fons diverses joies de la sala Dalí-Joies, com ara el *Cor reial*, d'or i robins, del qual també es va revisar el mecanisme.

Púbol y Portlligat

Como cada año, la conservación y el mantenimiento de las casas-museo de Púbol y Portlligat ha comportado, entre otras actuaciones, la restauración de diversos objetos, la recolocación de las piezas delicadas en las salas una vez acabadas las obras anuales, y el control del mantenimiento de las taxidermias y del mobiliario de madera.

En Púbol cabe destacar la consolidación del candelabro de yeso de la mesa-pozo y la limpieza a fondo del tapiz de Aubusson de la Sala del Piano, la búsqueda de nuevas velas y hachones para colocar en todo el Castillo, tal como le gustaba a Gala, así como la continuación del plan de limpieza de los vestidos y complementos de Dalí y Gala. Además, el Departamento se hizo cargo de la conservación de la exposición anual, *Salvador Dalí y las revistas*, que en esta ocasión representó el montaje de 77 documentos, *clippings* y revistas dentro de unas particulares vitrinas de metacrilato diseñadas ex profeso.

Montaje de la exposición
Salvador Dalí y las revistas, en Púbol
Muntatge de l'exposició
Salvador Dalí i les revistes, a Púbol

Mejora de la conservación en los distintos
elementos de Portlligat
Millora de la conservació en els diferents
elements de Portlligat

Incorporación de una lámina plástica
en la Sala de los Modelos, Portlligat
Incorporació d'una làmina plàstica
a la Sala dels Models, Portlligat

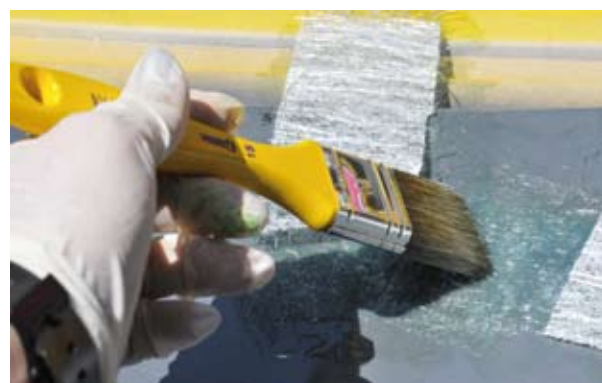

Limpieza de la balaustrada,
en la habitación de Gala, Púbol
Neteja de la balustrada,
a l'habitació de Gala, Púbol

Mejora del enmarcado de un dibujo de Púbol
Millora de l'emmarcament d'un dibuix de Púbol

Restauración de los paneles publicitarios de Pirelli
Restauració dels panells publicitaris de Pirelli

Limpieza de dos estatuillas de estaño modeladas por Dalí
Neteja de dues estatuetes d'estany modelades per Dalí

Púbol i Portlligat

Com cada any, la conservació i el manteniment de les cases-museu de Púbol i Portlligat ha comportat, entre altres actuacions, la restauració de diversos objectes, la recol·locació de les peces delicades a les sales un cop acabades les obres anuals, i el control del manteniment de les taxidèrmies i del mobiliari de fusta.

A Púbol cal destacar la consolidació del canelobre de guix de la taula-pou i la neteja a fons del tapís d'Aubusson de la Sala del Piano, la recerca de noves espelmes i atxes per col·locar a tot el Castell, segons el gust de Gala, així com la continuació del pla de neteja dels vestits i complements de Dalí i Gala. A més, el Departament s'ha fet càrrec de la conservació de l'exposició anual, *Salvador Dalí i les revistes*, que en aquesta ocasió ha representat el muntatge de 77 documents, retalls de premsa i revistes dins unes vitrines especials de metacrilat dissenyades a propòsit.

A Portlligat s'ha continuat millorant la conservació dels elements de la piscina repintant els toreros i les *manoles* que adornen la font i restaurant els plafons publicitaris de Pirelli, molt deteriorats per la mateixa naturalesa del material (plàstic pintat). Enguany, a l'interior de la casa s'han restaurat nombrosos objectes: així, s'han netejat dues petites escultures d'estany i coure modelades per Dalí, s'han consolidat dos gerros de vidre antic de les Sales dels Ocells i del dormitori, s'ha netejat un prototip d'ampolla de perfum fet de fusta i cera, i s'ha restaurat un petit obelisc i un gerro de ceràmica del dormitori; finalment, s'ha afegit una làmina plàstica vermella, d'estil *op art*, que faltava al sostre de l'estudi.

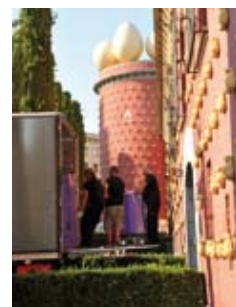
Restauración de un jarrón de cristal de la Sala de los Pájaros y limpieza de un prototipo de botella de perfume realizado por Dalí, Portlligat
Restauració d'un gerro de vidre de la Sala dels Ocells i neteja d'un prototipus d'ampolla de perfum realitzat per Dalí, Portlligat

Conservación de la colección durante la manipulación, el traslado y la exhibición

El Departamento se responsabiliza de las cuestiones técnicas que se derivan de las exposiciones y los préstamos de obra con el objetivo de minimizar al máximo los factores de riesgo que conlleva el movimiento de obras de arte. Todo préstamo comporta una serie de tareas básicas, como la revisión de los enmarcados de las obras, la realización de viajes como correos, la elaboración de informes sobre el estado de las piezas a la salida y a la llegada, la supervisión de los embalajes y el desarrollo de los métodos para garantizar un almacenaje y una exhibición seguros.

Durante el 2008, continuó el periplo americano de la exposición *Dalí: Painting and Film*, en San Petersburgo (Florida) y en el MoMA (Nueva York). Sin embargo, la muestra que ha comportado un mayor movimiento de obras —312 en total— fue *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*. Entre los numerosos dibujos y fotografías enmarcados para la ocasión, cabe destacar las cien xilografías de la *Divina Comedia*. Así mismo, los restauradores supervisaron el estado de condición del préstamo de *Metamorfosis de Narciso*, proveniente de la Tate Modern de Londres. Por otra parte, se adecuaron muchos enmarcados de algunas pinturas destacadas del Teatro-Museo, como el *Autorretrato* (c 1920), situado en el Palacio del Viento, o la *Cabeza de Aurora*, una pintura sobre chapa de madera de la cúpula.

Transportistas especializados trasladan los préstamos
Transportistes especialitzats traslladen els préstecs

Revisión de obras y supervisión de embalajes previas a las exposiciones
Revisió d'obres i supervisió d'embalatges prèvies a les exposicions

Conservació de la col·lecció durant la manipulació, el trasllat i l'exhibició

El Departament es responsabilitza de les qüestions tècniques derivades de les exposicions i els préstecs d'obra per tal de minimitzar els factors de risc que comporta el moviment d'obres d'art. Tot préstec requereix un seguit de tasques bàsiques, com ara la revisió dels emmarcaments de les obres, la realització de viatges com a correus, l'elaboració d'informes sobre l'estat de sortida i arribada de les peces, la supervisió dels embalatges i el desenvolupament de mètodes per garantir un emmagatzematge i una exhibició segurs.

Durant el 2008 va continuar el periple americà de l'exposició *Dalí: Painting and Film*, que va viatjar a Sant Petersburg (Florida) i al MoMA de Nova York. Tanmateix, la mostra que va comportar més moviment d'obres —312 en total— va ser *Salvador Dalí: A Surrealist in Istanbul*. Entre els nombrosos dibuixos i fotografies emmarcats per a l'ocasió, cal destacar les cent xilografies de la *Divina Comèdia*. Així mateix, els restauradors van supervisar l'estat del préstec de *Metamorfosi de Narcís*, procedent de la Tate Modern de Londres. D'altra banda, es van adequar molts emmarcaments d'algunes pintures destacades del Teatre-Museu, com l'*Autorretrat* (c. 1920) situat al Palau del Vent, o el *Cap d'Aurora*, una pintura sobre fullola de la cúpula.

Supervisión y montaje de las exposiciones en las ciudades de Nueva York y Estambul
Supervisió i muntatge de les exposicions a les ciutats de Nova York i Istanbul

El correo especializado controla el estado de las obras en destino
El correu especialitzat controla l'estat de les obres a destí

B) Restauración

Restauración de pinturas

En el 2008 se restauró *La merienda «sur l'herbe»*, un temple sobre cartón que Dalí pintó en torno al 1921. Se trata de una obra de trazo libre y colores planos que presentaba diversas áreas de la pintura descohesionadas y algunos desgarrones y deformaciones en el cartón. Aprovechando la circunstancia del préstamo temporal de una obra similar del mismo año, también titulada *La merienda «sur l'herbe»*, se realizó un estudio comparativo completo de las dos pinturas cuyos resultados incluían la inspección de detalles con luz visible, lupa binocular y reflectómetro de infrarrojos y de fluorescencia de ultravioleta, así como la toma de micromuestras de la capa pictórica y del barniz a fin de identificar los materiales. Los resultados del estudio permitieron demostrar los procedimientos y los materiales utilizados por Dalí en estas obras.

Otras intervenciones menores de conservación y restauración han sido las vinculadas a las exposiciones, como la eliminación de deformaciones de la tela, la limpieza en seco de las capas de superficie o la fijación de la pintura. Así, en *Sifón y botellita de ron (pintura cubista)*, de 1924, se consolidó puntualmente la capa pictórica, y en la estereoscopia *Dalí de espaldas pintando a Gala eternizada por seis córneas virtuales provisionalmente reflejadas en seis espejos verdaderos*, de 1972-73, se intervino en la tela destensada.

Finalmente, las nuevas adquisiciones también han requerido alguna intervención, como la limpieza de la capa pictórica y la reintegración cromática de las grietas o un nuevo sistema de enmarcado para mejorar la conservación de la pieza, como en el óleo de juventud *Retrato de la abuela Anna cosiendo*. Además, cabe destacar la instalación de una vitrina de control climático en la emblemática *Cesta del pan* (1945).

Antes y después de la restauración del temple sobre cartón *La merienda “sur l'herbe”*
Abans i després de la restauració del tremp sobre cartró *El berenar “sur l'herbe”*

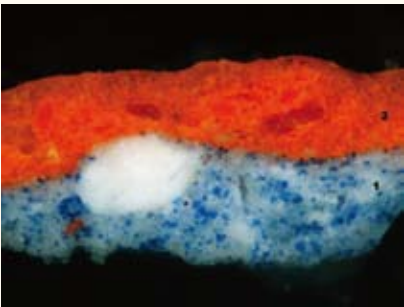
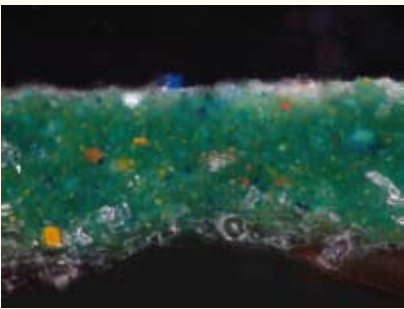
Fotografías con luz visible, reflectómetro de infrarrojos y luz rasante
Fotografies amb llum visible, reflectòmetre d'infraroigs i llum rasant

Restauración de los desgarros del cartón
Restauració dels estrips del cartró

Muestras estratigráficas de la capa pictórica y el barniz a través del microscopio
Mostres estratigràfiques de la capa pictòrica i el vernís a través del microscopi

Restauración de los bordes del cartón
Restauració de les vores del cartró

Mejoras del sistema de enmarcado
en la Sala Pitxot
Milliores del sistema d'emmarcament
a la Sala Pitxot

Instalación de una vitrina de control climático
para la Cesta del pan
Instal·lació d'una vitrina de control climàtic
per a la Panera del pa

B) Restauració

Restauració de pintures

El 2008 s'ha restaurat *El berenar «sur l'herbe»*, un tremp sobre cartró que Dalí va pintar aproximadament el 1921. Es tracta d'una obra de traç lliure i colors plans que presentava diverses àrees de la pintura descohesionades i alguns estrips i deformacions al cartró. Aprofitant l'avinentesa del préstec temporal d'una obra similar del mateix any, també titulada *El berenar «sur l'herbe»*, es va realitzar un estudi comparatiu complet de les dues pintures, els resultats del qual van incloure la inspecció de detalls amb llum visible, lupa binocular i reflectòmetre d'infraroigs i de fluorescència d'ultraviolat, així com la presa de micromostres de la capa pictòrica i del vernís, per tal d'identificar-ne els materials. Els resultats de l'estudi van permetre demostrar els procediments i els materials emprats per Dalí en aquestes obres.

Altres intervencions menors de conservació i restauració han estat les vinculades a les exposicions, com ara l'eliminació de deformacions de la tela, la neteja en sec de les capes de superfície o la fixació de pintura. Així, a *Sifó i ampolleta de rhum (pintura cubista)*, del 1924, es va consolidar puntualment la capa pictòrica, i en l'estereoscòpia *Dalí d'esquena pintant Gala eternitzada per sis còrnies virtuals provisionalment reflectides a sis miralls vertaders*, del 1972-73, es va intervenir en la tela destensada.

Les noves adquisicions, finalment, també han requerit alguna intervenció, com ara la neteja de la capa pictòrica i la reintegració cromàtica de les esquerdes o un sistema nou d'emmarcament per millorar la conservació de la peça, com en l'oli de joventut *Retrat de l'àvia Anna cosint*. A més, cal destacar la instal·lació d'una vitrina de control climàtic a l'emblemàtica *Panera del pa* (1945).

Restauración de obras sobre papel

La conservación de obra sobre papel ha estado totalmente relacionada con las exposiciones del año y ha consistido en tareas de limpieza en seco de la superficie, de reintegración de desgarros y pérdidas en el soporte de papel, de eliminación de deformaciones y restitución cromática de las obras. La mayoría de las 50 piezas restauradas son revistas de los años cuarenta, como *Life*, *Vogue*, *ArtNews* o *Town & Country*, folletos y catálogos de la década de los treinta y papeles manuscritos, como la carta de Stefan Zweig a Salvador Dalí, de 1937, o diversas páginas manuscritas por Dalí y correspondientes a sus libros *The Secret Life* (1941) y *Hidden Faces* (1943). Además, todos estos documentos se han preparado en carpetas de conservación especiales para viajar y ser expuestos.

Durante el 2008 se ha restaurado, además, un interesante dibujo de la primera época, *Músicos* (c. 1921), perteneciente a una colección privada, que se encontraba en préstamo en el Teatro-Museo, para recuperar su estabilidad material y estética.

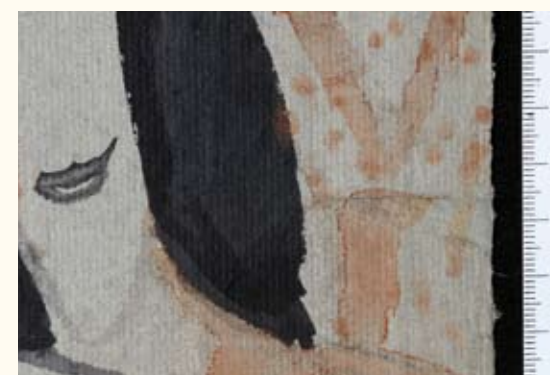
Revista *Vogue*. Reintegración de los desgarros y pérdidas en el soporte
Revista *Vogue*. Reintegració dels estrips i pèrdues en el suport

Restauració d'obres sobre paper

La conservació d'obra sobre paper ha estat totalment relacionada amb les exposicions de l'any, i ha consistit a realitzar tasques de neteja en sec de la superfície, de reintegració d'estrips i pèrdues al suport de paper, d'eliminació de deformacions i de reintegració cromàtica de les obres. La majoria de les 50 peces restaurades són revistes dels anys quaranta, com ara *Life*, *Vogue*, *ArtNews* o *Town & Country*, fullets i catàlegs de la dècada dels trenta i papers manuscrits, com ara la carta de Stefan Zweig a Salvador Dalí, del 1937, o diverses pàgines manuscrites per Dalí i corresponents als seus llibres *The Secret Life* (1941) i *Hidden Faces* (1943). A més, tots aquests documents s'han preparat en carpetes de conservació especials per viatjar i ser exposats.

Durant el 2008 s'ha restaurat un interessant dibuix de la primera època, *Músics* (c. 1921), que pertany a una col·lecció privada, que es trobava en préstec al Teatre-Museu, per recuperar-ne l'estabilitat material i estètica.

Proceso de consolidación de desgarros en una aguada sobre papel
Procés de consolidació d'estrips en una aiguada sobre paper

c) Documentación e investigación técnica

Las actividades de búsqueda y de documentación, de realización de informes y de investigación sobre la técnica de Salvador Dalí tienen por objeto el enriquecimiento continuo de la base de datos sobre los procedimientos artísticos del artista, además de proporcionar apoyo técnico tanto al resto de departamentos y servicios de la Fundación como a las diversas peticiones externas. Actualmente, el Departamento lleva a cabo diversos proyectos de investigación, que cuentan con la colaboración principal de la Sección de Conservación y Restauración de la Universitat de Barcelona.

Documentación técnica y redacción de informes de condición de obras
Documentació tècnica i redacció d'informes de condició d'obres

Análisis de obra única

Durante el 2008, se ha continuado trabajando en el proyecto de estudio y documentación de la técnica pictórica de Salvador Dalí, que se ha enriquecido con la adquisición de una cámara digital fotográfica para la lupa binocular. La información técnica recogida es indispensable para garantizar la óptima calidad y el juicio correcto de los informes de restauración que se emiten para la Comisión de Acreditación y Catalogación —por ejemplo, los 25 informes sobre dibujo y pintura que permitieron evaluar la autenticidad de unas obras presentadas a esta comisión—, a fin de efectuar los peritajes especiales solicitados por las autoridades judiciales y policiales y dar apoyo a cualquier otro proyecto, como la adquisición de nuevas obras o el Catálogo Razonado en línea de pinturas de Salvador Dalí. Otro eje de investigación que avanza es el estudio del extenso material inédito del taller del artista que se conserva en la Fundación, tarea para la cual en el 2008 hemos contado con la colaboración de una becaria de la Universitat de Barcelona. Además, se ha seguido ejecutando el programa de revisión de los datos de inventario de las obras originales sobre papel y cartón del fondo de la colección.

Obra gráfica

En el 2008, el Departamento ha iniciado una nueva fase del proyecto de investigación sobre materiales y técnicas que, desde el 2002, lleva a cabo en colaboración con los departamentos de Conservación y Restauración y de Grabado de la Universitat de Barcelona, junto con dos becarias de doctorado. Durante esta sexta fase, en que se han estudiado 114 estampas, la investigación se ha fijado dos objetivos principales: el examen de la serie *Poèmes Secrets* (Guillaume Apollinaire), de 1967, para introducir en el estudio la editorial Argillet, y el libro *Le Tricorne* (Pedro de Alarcón y Ariza), de 1959, a fin de incorporar al proyecto el estudio de una técnica nueva, la xilografía.

Por otra parte, se han elaborado informes técnicos de grabados a petición del Grupo de Patrimonio Histórico de la UCO, y a finales de año se ha llevado a cabo el examen preliminar de unas 400 estampas.

c) Documentació i investigació tècnica

Les activitats de recerca i de documentació, de realització d'informes i d'investigació sobre la tècnica de Salvador Dalí tenen per objecte enriquir de manera continuada la base de dades sobre els procediments artístics de l'artista, així com donar suport tècnic tant a la resta dels departaments i serveis de la Fundació com a les diverses peticions externes. Actualment, el Departament porta a terme diferents projectes de recerca, amb la col·laboració principal de la Secció de Conservació i Restauració de la Universitat de Barcelona.

Anàlisi d'obra única

Durant el 2008 s'ha continuat treballant en el projecte d'estudi i documentació de la tècnica pictòrica de Salvador Dalí, que s'ha enriquit amb l'adquisició d'una càmera digital fotogràfica per a la lupa binocular. La informació tècnica recollida és indispensable per garantir l'òptima qualitat i el judici correcte dels informes de restauració que s'emeten per a la Comissió d'Acreditació i Catalogació —per exemple, els 25 informes sobre dibuix i pintura que van permetre avaluar l'autenticitat d'unes obres presentades a aquesta comissió—, a fi de realitzar els peritatges especials sol·licitats per les autoritats judicials i policials i donar suport a qualsevol altre projecte, com ara l'adquisició de noves obres o el Catàleg Raonat en línia de pintures de Salvador Dalí. Un altre eix de recerca que avança és l'estudi de l'extens material inèdit del taller de l'artista conservat a la Fundació, tasca per a la qual el 2008 hem tingut la col·laboració d'una becària de la Universitat de Barcelona. A més, s'ha continuat executant el programa de revisió de les dades d'inventari de les obres originals sobre paper i cartró del fons de la col·lecció.

Obra gràfica

L'any 2008, el Departament ha iniciat una nova fase del projecte d'investigació sobre materials i tècniques que du a terme des del 2002, en col·laboració amb els departaments de Conservació i Restauració i de Gravat de la Universitat de Barcelona, juntament amb dues becàries de doctorat. Durant aquesta sisena fase, en què s'han estudiat 114 estampes, la investigació s'ha centrat en dos objectius principals: l'examen de la sèrie *Poèmes Secrets* (Guillaume Apollinaire), del 1967,

per introduir en l'estudi l'editorial Argillet, i el llibre *Le Tricorne* (Pedro de Alarcón y Ariza), del 1959, a fi d'incorporar al projecte l'estudi d'una tècnica nova, la xilografia.

D'altra banda, s'han elaborat informes tècnics de gravats a petició del Grup de Patrimoni Històric de la UCO, i a finals d'any s'ha dut a terme l'examen preliminar d'unes 400 estampes.

Documentación fotográfica de la *Cesta del pan* con luz visible y ultravioleta
Documentació fotogràfica de la *Panera del pa* amb llum visible i ultravioleta

Investigación de la obra gráfica de nuestra colección
Recerca de l'obra gràfica de la nostra col·lecció

07

DEFENDER
DEFENSAR

La col·laboració amb el Hotel Meurice
tuvo una gran repercusión
La col·laboració amb l'Hotel Meurice
va tenir una gran repercussió

Uno de los soportes para la
campana de Audi en Japón
Un dels suports per a la
campanya d'Audi al Japó

EL PATRIMONIO INMATERIAL:

La construcción del mercado de derechos

La consolidación de la Fundación como gestora internacional de los derechos de Dalí y referente del autor ha modificado las necesidades de la entidad en cuanto a asesoramiento jurídico, que hoy en día se centra, por un lado, en la defensa de los derechos que gestionamos, y por otro, en la implicación de los mecanismos idóneos para su explotación y defensa.

Aunar estos dos objetivos implica obligatoriamente trazar con precisión las líneas generales de actuación de la Fundación en cada una de sus vertientes —económica, social y cultural— y fijar unos parámetros muy definidos que permitan materializar con éxito los proyectos y reforzar la posición de la institución en un mercado cada vez más plural y complejo. La consolidación como institución de referencia en el mercado internacional del arte daliniano se convierte, así, en el objetivo último de la Fundación.

Desde el Departamento Jurídico nos dedicamos día a día a esta ardua pero no por ello menos entusiasta tarea, contando siempre con el experto apoyo del equipo de abogados de Roca Junyent.

GESTIÓN DE LOS DERECHOS

Durante todo el año 2008, el interés que generan la figura y la obra de Salvador Dalí, sobre todo a nivel internacional, ha quedado demostrado con el éxito obtenido en las exposiciones celebradas en el MoMA de Nueva York y en el Sakip Sabancı Müzesi de Estambul.

En lo que se refiere al ámbito de los derechos inmateriales ligados a la obra y a la persona de Salvador Dalí, el número de licencias ha experimentado un ligero descenso tanto a nivel nacional como internacional. Sin embargo, los resultados de recaudación arrojan un incremento del 13,22% en el ámbito nacional y del 21,16% en el internacional, en relación a los resultados obtenidos en 2007.

En el año 2008 se incorporó un nuevo disco duro de almacenamiento de imágenes digitalizadas. También se ha modernizado el sistema central de gestión de imágenes en un programa desarrollado para optimizar las tareas de archivo, inventario, identificación y almacenamiento de datos.

La Fundación ha impartido varias sesiones formativas para el personal usuario de dicho programa. Estas mejoras ayudan a que las tareas relacionadas con el banco de imágenes se realicen con mayor eficacia.

EL PATRIMONI INMATERIAL:

La construcció del mercat de drets

La consolidació de la Fundació com a gestora internacional dels drets de Dalí i referent de l'autor ha modificat les necessitats de l'entitat pel que fa a assessorament jurídic, que ara com ara se centra, d'una banda, en la defensa dels drets que gestionem i, de l'altra, en la implantació dels mecanismes idonis per a la seva explotació i defensa.

Conjuminar aquestes dues activitats implica forçosament traçar amb precisió les línies generals d'actuació de la Fundació en cadascun dels seus vessants —econòmic, social i cultural— i fixar uns paràmetres molt definits que permetin materialitzar amb èxit els projectes, així com reforçar la posició de la institució en un mercat cada vegada més plural i complex. Consolidar-se com a institució de referència en el mercat internacional de l'art dalinià es converteix així en l'objectiu últim de la Fundació.

Des del departament jurídic ens dediquem dia rere dia a aquesta tasca àrdua però no per això menys engrescadora. Ens hi ajuda el suport expert de l'equip d'advocats de Roca Junyent.

GESTIÓ DELS DRETS

Al llarg de tot l'any 2008, l'interès que generen la figura i l'obra de Salvador Dalí, sobretot en l'àmbit internacional, ha quedat demostrat per l'èxit assolit en les exposicions organitzades al MoMA de Nova York i al Sakip Sabancı Müzesi d'Istanbul.

Pel que fa a l'apartat dels drets immaterials vinculats a l'obra i la persona de Salvador Dalí, el nombre de llicències ha experimentat un lleuger descens tant a nivell nacional com internacional. Tanmateix, els resultats de recapatació reflecteixen un increment del 13,22% en l'àmbit nacional i del 21,16% en l'internacional, en relació als resultats obtinguts el 2007.

L'any 2008 s'ha incorporat un nou disc dur d'emmagatzematge d'imatges digitalitzades. A més, s'ha modernitzat el sistema central de gestió d'imatges en un programa desenvolupat per optimitzar les tasques d'arxivament, inventari, identificació i emmagatzematge de dades.

La Fundació ha impartit unes sessions formatives adreçades al personal usuari del programa. Totes aquestes millores ajuden a aconseguir més eficaçment les tasques relacionades amb el banc d'imatges.

Los derechos de autor

Dentro del ámbito de los derechos de autor, cabe destacar la función de la Fundación como gestora directa de los derechos de autor ligados a la obra literaria de Salvador Dalí. Este año se cierra una primera etapa de actualización y recuperación de derechos editoriales, especialmente en Francia y España, con unos resultados muy satisfactorios. A lo largo del 2008 se ha conseguido ampliar considerablemente la información que la Fundación tenía sobre la obra literaria de Salvador Dalí, se han cobrado royalties atrasados que algunas editoriales tenían retenidos por importes que, en total, superan los 65 000,- €, se han recuperado los derechos editoriales de algunas obras, como por ejemplo de *Lettre ouverte de Salvador Dalí*, *Les 50 secrets magiques*, *La femme visible* y *El mito trágico del «Ángelus» de Millet*, y se han puesto al día algunos contratos para que la Fundación pueda gestionar debidamente estos derechos, entre ellos los relativos a *Carta abierta*, *Les passions selon Dalí* y *Journal d'un génie*.

A raíz de esta tarea han surgido nuevos proyectos de edición que están progresando con éxito.

En cuanto al área de licencias sobre el uso de las creaciones artísticas de Salvador Dalí, la Fundación cuenta, desde 1997, con la ayuda de la entidad de gestión VEGAP, que a través de la red internacional CISAC, ha ido consolidando este mercado de licencias.

VEGAP y sus sociedades hermanas también prestan su ayuda en las inspecciones de las explotaciones no autorizadas de derechos de autor y, junto con la Fundación, emprenden las acciones necesarias para desarticularlas.

Desde hace unos años, la Fundación trabaja en la recuperación de hecho del *droit de suite*. Aunque las legislaciones europea y española son claras al respecto, la ley francesa contempla de manera particular este tema: según la legislación gala el *droit de suite* sólo podría beneficiar a los herederos personas físicas y nunca a personas jurídicas como la Fundación.

Gracias al trabajo constante y sistemático de los Servicios Jurídicos de la entidad se ha conseguido

que la justicia francesa eleve ante el Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas una cuestión prejudicial sobre la validez de las disposiciones del Código Civil francés que excluyen a las personas jurídicas del beneficio derivado de este derecho, lo que supone un avance trascendental de la tesis defendida por la Fundación.

Paralelamente, hemos llevado a cabo una labor de recuperación de derechos de autor que eran explotados por terceros fuera del control de la Fundación. La recuperación de estos derechos, además de ser beneficiosa por su rentabilidad, contribuye a poner fin a las disputas entorno a la titularidad y refuerza la postura de la Fundación a la hora de marcar las pautas en el campo del merchandising cultural y de la producción y comercialización de productos dalinianos.

Els drets d'autor

Dins l'àmbit dels drets d'autor, cal destacar la funció que du a terme la Fundació com a gestora directa dels drets d'autor vinculats a l'obra literària de Salvador Dalí. Enguany es clou una primera etapa d'actualització i recuperació de drets editorials, especialment a França i Espanya, amb uns resultats molt satisfactoris. Al llarg del 2008 s'ha aconseguit ampliar considerablement la informació de què la Fundació disposava sobre l'obra literària de Salvador Dalí, s'han cobrat els royalties endarrerits que algunes editorials retenien, per uns imports que en total superaven els 65.000 euros, s'han recuperat els drets editorials de diverses obres, com ara *Lettre ouverte de Salvador Dalí*, *Les 50 secrets magiques*, *La femme visible* i *El mite tràgic de l'«Ángelus» de Millet*, i s'han posat al dia alguns contractes a fi i efecte que la Fundació pugui gestionar adequadament aquests drets, entre els quals els relatius a *Carta abierta*, *Les passions selon Dalí* i *Journal d'un génie*.

Arran d'aquesta tasca han sorgit nous projectes d'edició que estan progressant amb èxit.

Quant a l'àrea de llicències sobre l'ús de les creacions artístiques de Salvador Dalí, cal dir que, des del 1997, la Fundació treballa amb l'ajut de l'entitat de gestió VEGAP, que a través de la xarxa internacional CISAC ha anat consolidant aquest mercat de llicències.

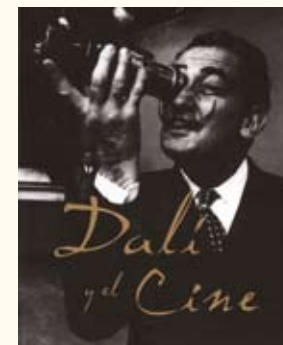
VEGAP i les seves societats germanes també ens presten assistència en les inspeccions de les explotacions no autoritzades de drets d'autor i, juntament amb la Fundació, emprenden les accions necessàries per desarticular-les.

Des de fa uns anys, la Fundació treballa en la recuperació de fet del *droit de suite*. Si bé les legislacions europea i espanyola són clares sobre aquesta qüestió, la llei francesa hi dona un tractament particular, segons el qual el *droit de suite* només pot beneficiar els hereus que siguin persones físiques i mai persones jurídiques com ara la Fundació.

Gràcies al treball constant i sistemàtic dels Serveis Jurídics de l'entitat s'ha aconseguit que el Tribunal francès elevi davant del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees una qüestió prejudicial sobre la validesa de les disposicions del Codi civil

francès que exclouen les persones jurídiques del benefici derivat d'aquest dret, fet que suposa un avenç transcendental de la tesi defensada per la Fundació.

Paral·lelament, hem desplegat una tasca intensa de recuperació de drets d'autor que eren explotats per tercers fora del control de la Fundació. La recuperació dels drets, a banda de la rendibilitat que se'n deriva, contribueix a posar fi a les disputes entorn de la titularitat i referma la posició de la Fundació a l'hora de marcar les pautes en el camp del marxandatge cultural i de la producció i comercialització de productes dalinians.

Cubierta de la traducción al español del libro *Dalí y el cine*
Coberta de la traducció al castellà del llibre *Dalí y el cine*

Producto de venta exclusiva en nuestras tiendas
Producte de venda exclusiva a les nostres botigues

Dalí 'tomó' las calles de Estambul durante la retrospectiva
Dalí va 'prendre' els carrers d'Istanbul durant la retrospectiva

Las marcas

En el año 2006 diseñamos la estrategia que la entidad pretende seguir en materia de marcas y que, a grandes rasgos, se puede resumir en dos puntos fundamentales: por un lado, el desarrollo de una marca de alta calidad para productos selectos (como por ejemplo, el que empieza a funcionar en el ámbito de la perfumería con COFCI), y por otro, la implementación de una marca comercial para la creación de una línea de productos autorizados (merchandising cultural) que reúnan determinados criterios de calidad y coherencia con la obra de Dalí.

En cuanto a la línea de productos autorizados, este año ha encontrado aplicación a través del contrato firmado con Goebel Porzellanmanufaktur GmbH.

Por otra parte, se ha trabajado también para reforzar la marca en aquellos países donde la Fundación lleva a cabo algún proyecto, como por ejemplo Turquía, con motivo de la exposición en Estambul.

Nuestros agentes colaboradores de patentes y marcas nos asesoran sobre nuevos registros así como sobre las oposiciones contra aquellos registros que tratan de menoscabar el prestigio y la

fuerza de la marca «Dalí» o bien de aprovecharse de la notoriedad del artista en beneficio de su propio producto. En lo que va de año se han efectuado 2 nuevos registros y 16 oposiciones contra marcas que pueden entrar en conflicto con las nuestras. La Fundación Dalí ha intervenido en otros 24 procedimientos relativos a registros marcarios.

Cabe mencionar así mismo que han sido estimadas a favor de la Fundación varias oposiciones contra la publicación de marcas —como «Dali Collection» o «Daliniano», entre otras— y se han enviado requerimientos a un grupo de hoteles denominados «Dalí».

Paralelamente, debe destacarse la importante labor en el ámbito judicial de la defensa de las marcas. Este año hemos obtenido un considerable logro en cuanto al recurso que las bodegas Torres plantearon contra la marca TG Torre Galatea (vinos Castell de Perelada), que la Fundación ha ganado ante el Tribunal de Primera Instancia de las Comunidades Europeas.

En este mismo ámbito, se está trabajando también en la recuperación de marcas y nombres de dominio que se encuentran en manos de terceros, en un intento de homogeneizar los registros.

Finalmente, interesa poner de relieve la cada vez más reconocida titularidad de la Fundación respecto a las marcas Salvador Dalí, tal y como evidencia el hecho de que las autoridades de aduanas de diferentes países se hayan dirigido a nosotros cuando han tenido dudas en relación con productos marcados «Salvador Dalí».

Con el objetivo de consolidar los registros de marca necesarios para poder llevar a cabo la estrategia apuntada, este año hemos continuado la tarea iniciada en el 2007 consistente, básicamente, en racionalizar los registros de la Fundación y los de Demart a escala mundial a fin de controlar al máximo el nivel de costes y maximizar su efectividad.

Les marques

L'any 2006 vam dissenyar l'estratègia que l'entitat pretén seguir en matèria de marques i que, a grans trets, es pot resumir en dos àmbits fonamentals: d'una banda, el desenvolupament d'una marca d'alta qualitat per a productes selectes (com ara el que comença a funcionar en el camp de la perfumeria amb COFCI) i, de l'altra, el desenvolupament d'una marca comercial per a la creació d'una línia de productes autoritzats (marxandatge cultural) que compleixin uns criteris determinats de qualitat i coherència amb l'obra de Dalí.

Quant a la línia de productes autoritzats, enguany ha trobat aplicació a través del contracte signat amb Goebel Porzellanmanufaktur GmbH.

Així mateix, hem procurat reforçar la marca en aquells països en què la Fundació du a terme algun projecte, com ara Turquia, amb motiu de l'exposició d'Istanbul.

Els nostres agents col·laboradors de patents i marques ens assessoren sobre nous registres, i també sobre les oposicions contra aquells registres que intenten menyscabar el prestigi i la força de la marca «Dalí» o bé aprofitar-se de la notorietat de l'artista en benefici del seu propi producte. Al llarg de l'any s'han materialitzat 2 nous registres i 16 oposicions contra marques que poden entrar en conflicte amb les nostres. La Fundació Dalí ha intervingut en uns altres 24 procediments relatius a registres de marques.

En aquest sentit, cal dir que s'han estimat a favor de la Fundació diverses oposicions contra la publicació de marques com ara «Dali Collection» o «Daliniano», entre d'altres, i que s'han enviat requeriments a un grup d'hoteles anomenats «Dalí».

Convé destacar igualment la important tasca aconplerta en l'àmbit judicial de la defensa de les marques. Enguany hem assolit un èxit considerable en el recurs que els cellers Torres van plantejar contra la marca TG Torre Galatea (vins Castell de Peralada), guanyat per la Fundació davant del Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees.

En aquest mateix àmbit, s'està treballant també en la recuperació de marques i noms de domini que es troben en mans de tercers, en un intent d'homogeneïtzar els registres.

Finalment, voldríem posar en relleu la titularitat cada cop més reconeguda de la Fundació respecte a les marques «Salvador Dalí», com evidencia el fet que les autoritats duaneres de diferents països s'hagin adreçat a nosaltres en diverses ocasions per resoldre dubtes sobre productes marcats «Salvador Dalí».

Sempre amb l'objectiu de consolidar els registres de marca necessaris per portar a terme l'estratègia apuntada, enguany hem continuat la tasca que es va endegar el 2007, i que consisteix bàsicament a racionalitzar els registres de la Fundació i els de Demart a escala mundial per tal de controlar al màxim el nivell de costos i maximitzar-ne l'efectivitat.

El derecho de imagen

El desarrollo del mercado de licencias es todavía muy limitado en este ámbito, que evidencia la diversidad de regulaciones existentes en nuestro entorno cultural (sobre todo desde el punto de vista jurídico). La Fundación gestiona este derecho en el contexto de la legislación española. Esta circunstancia obliga a mantener una estrecha colaboración entre el Departamento de Gerencia y los Servicios Jurídicos.

En este apartado, el trabajo jurídico se centra en los siguientes aspectos:

- **Análisis de la legislación vigente:** durante el 2007 se prepararon diversos informes al objeto de profundizar en la naturaleza de este derecho y en sus posibilidades de explotación en diversos países, incluidos los EE.UU.
- **Licencias:** establecimiento de modelos de licencias para la cesión de los derechos de imagen.
- **Contratos:** redacción de contratos para la cesión de este derecho o de cláusulas en contratos que combinan la cesión del derecho de imagen con otros derechos inmateriales.
- **Actuaciones contra el uso no autorizado de la imagen de Salvador Dalí:** este año, la Fundación ha iniciado actuaciones contra espacios museísticos que utilizan el nombre y la imagen de Salvador Dalí sin autorización.

También se ha elaborado un estudio sobre el uso de la imagen de Salvador Dalí en Internet, así como las acciones que podrían iniciarse.

Finalmente, hay que destacar los requerimientos emitidos por la Fundación a escala internacional contra los editores del libro *Dalí y yo*, de Stan Lauryssens, y contra el propio autor por el uso no autorizado de la imagen de Salvador Dalí en la portada del libro y en su página web.

En relación con las peticiones de uso de la imagen de Salvador Dalí, tanto a nivel publicitario como de documentales y películas, se ha mantenido la tendencia al alza que ya se observara en el 2007.

En este sentido, interesa mencionar una producción hispano-británica sobre la relación entre Buñuel, Lorca y Dalí que ha sido presentada en varios festivales durante este año. Nuestra tarea al respecto ha consistido en la redacción de las correspondientes licencias de uso de la imagen y de las obras de Dalí en la película.

En lo referente al uso publicitario de la imagen de Dalí, destaca la campaña realizada por Audi en Japón bajo el lema «Go Beyond Intelligence».

El dret d'imatge

El desenvolupament del mercat de llicències és encara molt limitat en aquest àmbit, que evidencia la diversitat de regulacions existent en el nostre entorn cultural (sobretot des del punt de vista jurídic). La Fundació gestiona aquest dret en el context de la legislació espanyola. Aquesta circumstància fa necessari mantenir una col·laboració estreta entre el Departament de Gerència i els Serveis Jurídics.

En aquest apartat, el treball jurídic se centra en els aspectes següents:

- **Anàlisi de la legislació vigent:** durant el 2007 es van preparar diversos informes amb vista a aprofundir en la naturalesa d'aquest dret i en les seves possibilitats d'explotació en diversos països, inclosos els EUA.
- **Llicències:** s'han establert models de llicències per a la cessió dels drets d'imatge.
- **Contractes:** s'han redactat contractes relatius a la cessió d'aquest dret o clàusules incloses en contractes que combinen la cessió del dret d'imatge amb altres drets immaterials.
- **Actuacions contra l'ús no autoritzat de la imatge de Salvador Dalí:** enguany, la Fundació ha iniciat actuacions contra espais museístics que fan servir el nom i la imatge de Salvador Dalí sense autorització.

Així mateix, s'ha elaborat un estudi sobre l'ús de la imatge de Salvador Dalí a Internet i sobre les accions que es podrien emprendre.

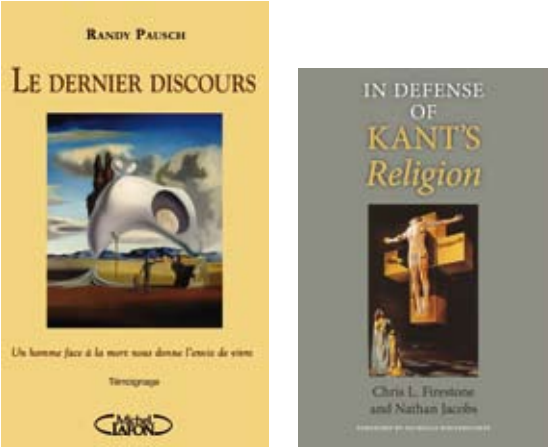
Finalment, cal subratllar els requeriments emesos per la Fundació, a escala internacional, contra els editors del llibre *Dalí y yo*, de Stan Lauryssens, i contra el mateix autor per l'ús no autoritzat de la imatge de Salvador Dalí a la portada d'aquesta obra i al seu lloc web.

En relació a les peticions d'ús de la imatge de Salvador Dalí, tant per a fins publicitaris com per a documentals i pel·lícules, s'ha mantingut la tendència a l'alça que ja s'havia observat el 2007.

En aquest sentit, cal fer esment d'una producció hispanobritànica sobre la relació entre Buñuel, Lorca i Dalí que al llarg de l'any 2008 s'ha presentat en diversos festivals. La nostra tasca ha consistit a redactar les llicències corresponents d'ús de la imatge i les obres de Dalí en la pel·lícula.

Pel que fa a l'ús publicitari de la imatge de Dalí, destaca, entre altres, la campanya d'Audi per al Japó, «Go Beyond Intelligence».

Cubiertas editoriales licenciadas por la Fundación Dalí
Cobertes editorials llicenciades per la Fundació Dalí

DEFENSA DE LOS DERECHOS:

La Fundación como referente único del mercado del arte daliniano

A lo largo del 2008, la Fundación ha recibido numerosas consultas y solicitudes de peritajes, tanto de particulares como sobre todo de policías y agentes de aduanas de todo el mundo. Esto supone una continuidad de la trayectoria seguida en el 2007 y es, al mismo tiempo, indicativo de la consolidación de la Fundación como referente dentro del mundo daliniano.

Peritajes

La Fundación realiza expertizaciones de obra original para particulares y también actúa como perito en la valoración de todo tipo de obra a solicitud de la autoridad judicial o policial. Actualmente, incluso la policía extranjera se dirige a nosotros con el fin de obtener asesoramiento en casos de decomiso de obra de dudosa atribución a Dalí. Durante el año 2008, en que estas peticiones han seguido aumentando, destaca la constante colaboración con los diferentes cuerpos de policía, tanto nacionales como internacionales.

Fuera del ámbito judicial, el papel de la Fundación como experto de referencia ante las casas de subastas también ha ido creciendo en importancia.

Esculturas

A lo largo de este año hemos visto cómo el mercado de la escultura de Dalí ha ido adquiriendo un volumen cada vez mayor, y muy a menudo nos hemos encontrado con iniciativas, tanto nacionales como internacionales, que ponen de manifiesto la necesidad de un posicionamiento claro respecto a la legitimación de los editores que las comercializan. Esta labor continúa consistiendo fundamentalmente en el estudio de cadenas contractuales de cesiones de derechos, si bien también se han analizado y seguido de cerca las actividades de diversos editores y se ha planteado la estrategia a seguir frente a ellos.

ACTUACIONES JUDICIALES

Aún queda, y quedará siempre, un ámbito de actuación judicial. Sin embargo, desde el 2004 venimos observando un cambio radical en la naturaleza de los conflictos que se plantean ante la justicia. Hasta entonces, los frentes abiertos por la Fundación respondían a una estrategia condicionada por el enfrentamiento con Demart Pro Arte B.V., mientras que hoy en día se centran en la defensa de los derechos frente a actuaciones fraudulentas.

Se trata, así pues, de una actividad defensiva dirigida principalmente contra terceros que, aun a sabiendas de la consolidada función gestora de la Fundación, obvian cumplir con los trámites de solicitud y obtención de licencias para la explotación pacífica de derechos. Sería el caso, por ejemplo, del procedimiento iniciado contra VS Marketing (y otros), en Israel, por reproducciones no autorizadas de los dibujos del *Auca* de Salvador Dalí.

Otra actuación de la Fundación en este ámbito es la interposición de una demanda de conciliación como paso previo al inicio de acciones penales por injurias contra el señor Stan Lauryssens, a raíz de la controvertida publicación del libro *Dalí y yo*.

ACTUACIONS JUDICIALS

Queda encara, i quedarà sempre, un àmbit d'actuació judicial. Tot i amb això, des del 2004 hem observat un canvi radical en la naturalesa dels conflictes que es plantegen davant de la justícia. Fins aleshores, els fronts oberts per la Fundació responien a una estratègia condicionada per l'enfrontament amb Demart Pro Arte B.V.; ara com ara, en canvi, se centren en la defensa dels drets enfront de les actuacions fraudulentas.

Es tracta, doncs, d'una activitat defensiva adreçada principalment contra tercers que, tot i ser conscients de la funció gestora consolidada de la Fundació, obvien complir els tràmits de sol·licitud i obtenció de llicències per a l'explotació pacífica de drets. És el cas, per exemple, del procediment endegat contra VS Marketing (i altres) a Israel per les reproduccions no autoritzades dels dibuixos de l'*Auca* de Salvador Dalí.

Entre les actuacions dutes a terme per la Fundació en aquest àmbit destaca així mateix la interposició d'una demanda de conciliació, com a pas previ a l'inici d'accions penals per injúries, contra el Sr. Stan Lauryssens arran de la controvertida publicació del llibre *Dalí y yo*.

DEFENSA DELS DRETS: La Fundació com a referent únic del mercat de l'art dalinià

Al llarg del 2008, la Fundació ha rebut nombroses consultes i sol·licituds de peritatges, tant de particulars, com sobretot de policies i agents de duanes de tot el món. Això suposa una continuïtat de la trajectòria seguida l'any 2007 i és, alhora, indicatiu de la consolidació de la Fundació com a referent dins del món dalinià.

Peritatges

La Fundació perita obra original per a particulars, i també actua com a perit en la valoració de tota mena d'obres a petició de l'autoritat judicial o policial. Actualment, fins i tot la policia estrangera s'adreça a nosaltres a fi i efecte d'obtenir l'assessorament de la Fundació en casos de comís d'obres d'atribució dubtosa a Dalí. Durant l'any 2008 s'han continuat incrementant aquesta mena de peticions, i s'ha produït una col·laboració constant amb els diversos cossos de policia nacionals i internacionals.

Fora de l'àmbit judicial, cal destacar que ha anat augmentant progressivament el paper de la Fundació com a expert de referència davant de les cases de subhastes.

Escultures

Al llarg d'aquest any hem constatat que el mercat de l'escultura de Dalí ha anat adquirint un volum creixent, i sovint hem topat amb iniciatives tant nacionals com internacionals que fan palesa la necessitat d'un posicionament clar respecte a la legitimació dels editors que la comercialitzen. Aquesta tasca continua essent un treball eminentment centrat en l'estudi de cadenes contractuals de cessions de drets, per bé que també s'han analitzat i seguit de prop les activitats desenvolupades per diversos editors i s'ha plantejat l'estratègia que cal seguir enfront d'ells.

08

RECURSOS HUMANOS
RECURSOS HUMANS

FORMACIÓN

El Servicio de Recursos Humanos del Departamento de Secretaría General coordina los temas relacionados con el personal de la Fundación y sus museos: confección de nóminas, seguros sociales, contratación laboral, altas y bajas, pagos de IRPF, formación del personal, procesos de selección y prevención de los riesgos laborales.

Durante el año 2008, la plantilla de la Fundación ha tenido una media de 88,25 trabajadores.

Curso de extinción de fuego para el personal de museos
Curs d'extinció de foc per al personal de museus

Los cursos de formación organizados por la Fundación para su personal han sido los siguientes:

- **Jornadas sobre Administración y Dirección de Museos: Aspectos Jurídicos**, organizadas por la Fundación en el Teatro-Museo Dalí de Figueres y en la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, con la asistencia de miembros de los departamentos de Gerencia, Museos y del Centro de Estudios Dalinianos.
- **Curso de formación en la nueva versión de Epimage**, dirigido a los usuarios de esta aplicación e impartido en Torre Galatea por la empresa Estudios i Projectes Informàtics.
- **Curso de primeros auxilios**, celebrado en Torre Galatea con la participación del personal de los museos.
- **Curso de extinción de fuego**, celebrado en el parque de bomberos de Figueres.

El personal de la Fundación asistió así mismo a diversos cursos organizados por otras entidades:

- **Congreso internacional «Los museos en la educación. La formación de los educadores»**, celebrado en el Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid del 9 al 11 de abril, con la asistencia de la jefa de Difusión y del Servicio Educativo, Nuri Aldeguer.
- **Jornadas sobre gestión y mantenimiento de edificios**, organizadas en Barcelona por JG Associats, con la participación de Roger Ferré, jefe técnico de la Fundación.
- **El nuevo plan contable y su incidencia en la contabilidad de las fundaciones públicas acogidas a la Ley 50/2002, de 26 de diciembre**, organizado en Barcelona por el Centro de Estudios Financieros, y **El cierre del ejercicio 2008. Impacto fiscal del nuevo PGC**, celebrado también en Barcelona a cargo de Auren. En ambos participó la jefa contable de la Fundación, Àngels Pairó.
- **Programación de Abap IV y de formularios**, impartido por Seidor en Barcelona, con la asistencia de Olga Ayats.
- **III Congreso de Casas Museo**, organizado en Madrid por la Dirección General de Bellas Artes y Bienes Culturales del Ministerio de Cultura, con la asistencia de Jordi Artigas, jefe de las casas-museo.

FORMACIÓ

Els cursos de formació organitzats per la Fundació per al seu personal han estat els següents:

- **Jornades sobre Administració i Direcció de Museus: Aspectes Jurídics**, organitzades per la Fundació al Teatre-Museu Dalí de Figueres i a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, amb l'assistència de membres dels departaments de Gerència, Museus i del Centre d'Estudis.
- **Curs de formació sobre la nova versió d'Epimage**, adreçat als usuaris d'aquesta aplicació i impartit a Torre Galatea per l'empresa Estudios i Projectes Informàtics.
- **Curs de primers auxilis**, organitzat a Torre Galatea amb la participació del personal dels museus.
- **Curs d'extinció de foc**, celebrat al parc de bombers de Figueres.

El personal de la Fundació ha assistit també a diversos cursos realitzats per altres entitats:

- **Congrés internacional «Los museos en la educación. La formación de los educadores»**, celebrat del 9 a l'11 d'abril al Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid, amb l'assistència de la cap de Difusió i del Servei Educatiu, Nuri Aldeguer.
- **Jornades sobre Gestió i Manteniment d'Edificis**, organitzades a Barcelona per JG Associats, amb la participació de Roger Ferré, cap tècnic de la Fundació.
- **El nou pla comptable i la seva incidència en la comptabilitat de les fundacions públiques acollides a la Llei 50/2002, de 26 de desembre, organitzat a Barcelona pel Centro de Estudios Financieros, i Tancament de l'exercici 2008. Impacte fiscal del nou PGC**, ofert també a Barcelona per Auren. En ambdós cursos va participar la cap comptable de la Fundació, Àngels Pairó.
- **Programació d'Abap IV i de formularis**, impartit per Seidor a Barcelona, amb l'assistència d'Olga Ayats.
- **III Congreso de Casas Museo**, organitzat a Madrid per la Direcció General de Belles Arts i Béns Culturals del Ministeri de Cultura, amb l'assistència de Jordi Artigas, cap de les cases-museu.

DEPARTAMENTOS Y PLANTILLA

La Fundación se estructura en los departamentos siguientes:

Patronato y Secretaría General

Presidente:
Ramon Boixadós Malé

Secretario general:
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria:
Mª Teresa Brugués Rost

Contabilidad y finanzas:
Àngels Pairó Giménez, Judit Pairó Giménez y Expi Porras Roman

Amics dels Museus Dalí y administración:
Mª Dolors Costa Font y Flor Miscopein

Departamento de Museos

Director:
Antoni Pitxot Soler

Administración y coordinación:
Lluís Peñuelas Reixach

Teatro-Museo y jefe de Personal de la Fundación:
Miquel Sanchez Duran

Púbol, Portlligat y proyectos museológicos:
Jordi Artigas Cadena

Personal y reservas de grupos:
Isabel Castell Pujol

Instalaciones y mantenimiento:
Roger Ferré Puig y Ferran Ortega López

Departamento de Conservación y Restauración

Director:
Antoni Pitxot Soler

Coordinadora:
Montse Aguer Teixidor

Jefa de Conservación y Restauración:
Irene Civil Plans

Conservadores-restauradores:
Elisenda Aragonés Miquel, Josep Mª Guillamet Lloveras, Yvonne Heinert Comas, Juliette Murphy y Dolors Velasco Rodríguez

Registro
Rosa Aguer Teixidor

Centro de Estudios Dalinianos

Directora:
Montse Aguer Teixidor

Coordinadoras:
Rosa Mª Maurell Constans, Carme Ruiz González, Fanny Estela Peña, Anna Otero Ibáñez y Cuca Rodríguez Costa

Colaboradora:
Michela Frontino

Departamento de Gerencia

Gerente:
Joan Manel Sevillano Campalans

Difusión y Servicio Educativo:
Nuri Aldeguer Corominas

Servicios Informáticos:
Olga Ayats Pineda

Comercialización:
Carles Cervera Rucabado

Servicios Jurídicos:
Isabella Kleinjung

Marketing:
Sílvia Nello Maldiney

Comunicación:
Imma Parada Soler

Secretaría y administración:
Mercedes Aznar Laín

DEPARTAMENTS I PLANTILLA

La Fundació s’estructura en els departaments següents:

Patronat i Secretaria General

President:
Ramon Boixadós Malé

Secretari General:
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria:
M. Teresa Brugués Rost

Comptabilitat i finances:
Àngels Pairó Gimènez, Judit Pairó Gimènez i Expi Porras Roman

Amics Dels Museus Dalí i administració:
M. Dolors Costa Font i Flor Miscopein

Departament de museus

Director:
Antoni Pitxot Soler

Administració i coordinació:
Lluís Peñuelas Reixach

Teatre-Museu i cap de personal de la Fundació:
Miquel Sanchez Duran

Púbol, Portlligat i projectes museològics:
Jordi Artigas Cadena

Personal i reserves de grups:
Isabel Castell Pujol

Instal·lacions i manteniment:
Roger Ferré Puig i Ferran Ortega López

Departament de Conservació i Restauració

Director:
Antoni Pitxot Soler

Coordinadora:
Montse Aguer Teixidor

Cap de conservació i restauració:
Irene Civil Plans

Conservadors-restauradors:
Elisenda Aragonés Miquel, Josep M. Guillamet Lloveras, Yvonne Heinert Comas, Juliette Murphy i Dolors Velasco Rodríguez

Registre
Rosa Aguer Teixidor

Centre d’Estudis Dalinians

Directora:
Montse Aguer Teixidor

Coordinadores:
Rosa M. Maurell Constans, Carme Ruiz Gonzalez, Fanny Estela Peña, Anna Otero Ibáñez i Cuca Rodríguez Costa

Col·laboradora:
Michela Frontino

Departament de Gerència

Gerent:
Joan Manel Sevillano Campalans

Difusió i Servei Educatiu:
Nuri Aldeguer Corominas

Serveis Informàtics:
Olga Ayats Pineda

Comercialització:
Carles Cervera Rucabado

Serveis Jurídics:
Isabella Kleinjung

Màrqueting:
Sílvia Nello Maldiney

Comunicació:
Imma Parada Soler

Secretaria i administració:
Mercedes Aznar Laín

Teatro-Museo Dalí
Teatre-Museu Dalí

Responsables adjuntos /
Responsables adjunts:
Carles Núñez Felip
Carles Font García

Subresponsables adjuntos /
Subresponsables adjunts:
Anna Enrique i Reno
Jordi Domènech de Ros

Servicios de acceso, atención
al visitante, información, limpieza,
mantenimiento y tienda /
Serveis d'accés, atenció
al visitant, informació, neteja,
manteniment i botiga:
Manel Albreda Vicente
Alex Almarza Morcillo
Assumpció Arnall Figueres
Marina Batallé Serra
Eva Blanch Lliuró
Andrea Bonet Aldeguer
Laura Bosch Casademont
Oriol Bosch Noguer
Cybele Buffile Moreigne
Fina Carbelo Rodríguez
Raul Cardoso Pancorbo
Núria Cervera Vila
Anisa Chaer-Yemlahi Serroukh
Laura Coll Blasi
Joan Cruañas Sarola
Annie Cubizolles Roman
Rachid El Ouariachi
Núria Estévez Rodríguez
Rosa Falgàs Mach
Alba Feixas Cubizolles
Meritxell Fernández Doménech
Laura Fernández Sanchez
Miquel Ferrer Lladó
Marcel Figueras Cardos

Noèlia Garcia Valencia
Toni Gifreu Font
Claudia Göpel Serra
Sandra Guerrero Reyes
Verónica Guerrero Palacios
Luisa López Contreras
Agustina Maldonado Mera
Noèlia Martín Naves
Bernardo Jesús Menchón Álvarez
Josefina Moreno Montilla
Patrícia Morente Juanola
Josefina Murillo Moreno
Cèlia Naves Roldán
Carmen Naves Roldán
Alba Nebot Serra
Ester Pastoret Martín
Sergi Peláez Furest
Maria Pujol Moret
Manel Quer Clavaguera
Núria Rabert Sayó
Montserrat Ramos Ollé
Mònica Reixach Boada
Dolores Rodríguez Anaya
Margarita Rodríguez Heras
Teresa Rovira Fernández
María José Ruiz Niño
Andrea Sanjosé Núñez
Eudald Serra Font
Assumpció Tàpias Carbó
Rosa Tarradas Albatana
Carme Tarragó Mauri
Maria Remedios Torres Duran
Verònica Uitto
Lisa Wuyts

Casa-Museo
Salvador Dalí
Casa-Museu
Salvador Dalí

Responsable adjunto /
Responsable adjunt:
Jesús Cuadros Mugüerza

Subresponsable adjunto /
Subresponsable adjunt:
Anna M. Descamps Pomés

Servicios de acceso, atención
al visitante, información, limpieza,
mantenimiento y tienda /
Serveis d'accés, atenció
al visitant, informació, neteja,
manteniment i botiga:
Víctor Apezteguia Zaragoza
Miriam Ballesta Martínez
Estel·la Blázquez Pulido
Anna M. Caminada Llorens
Antònia Descamps Oriol
Carles Descamps Ribas
Núria Duran Descamps
Elsa Egea Carmona
Yolanda Garcia Montoro
Robert Genovés Núñez
Vanessa Gómez Serifiana
Araceli Juárez Martínez
Manel López Barrios
Roger Lozano Serret
Marta Martí Triadú
Noemí Mercado Fernández
Raquel Mercado Fernández
Anna Noguer Descamps
Susana Ahidee Quito
Annika Ryzak
Sakina Sahli El-Mersali
Ruth Sánchez Ballesteros
Helena Thomas Cortada
Matteo Viola

Casa-Museo
Castillo Gala-Dalí
Casa-Museu
Castell Gala-Dalí

Responsable adjunto /
Responsable adjunt:
Núria Ferrer Carbó

Subresponsable adjunto /
Subresponsable adjunt:
Joana Planet Carnicé

Servicios de acceso, atención
al visitante, información, limpieza,
mantenimiento y tienda /
Serveis d'accés, atenció
al visitant, informació, neteja,
manteniment i botiga:
Gal·la Arenas Noguera
Enriqueta Bernal Zomeño
Dolors Fabrellas Vila
Maria del Mar García Díaz
Emma Llensa Fita
Gemma Pascual Planas
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà
Ferran Sanahuja Sendra

Últimos retoques antes de inaugurar el espacio dedicado
a la *Metamorfosis de Narciso*
Darrers retocs abans d'inaugurar l'espai dedicat
a la *Metamorfosi de Narcís*

A

ESTUDIOS DE PÚBLICO
ESTUDIS DE PÚBLIC

ESTUDIOS DE PÚBLICO

La Fundació Gala-Salvador Dalí realiza habitualmente estudios de público, cuya gestión y evaluación proporcionan información de gran interés sobre la tipología del visitante, tendencias, valoración de los museos, niveles de satisfacción, etcétera. El procedimiento de recogida de datos se realiza a partir de unos cuestionarios que, cara a cara, realiza un entrevistador/a (personal de Atención al Visitante de los distintos museos), con una frecuencia determinada y especialmente entre el público individual. Durante los meses de temporada alta (de julio a septiembre para el Teatro-Museo y de mediados de junio a mediados de septiembre para las casas-museo de Púbol y Portlligat) el número de encuestas se incrementa, para adecuarse a los horarios de apertura y al mayor número de visitantes.

Durante el año 2008, se han realizado un total de 3 347 encuestas, 1 840 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 855 en el Castillo Gala Dalí de Púbol y 652 en la Casa Salvador Dalí de Portlligat. En el Teatro-Museo Dalí de Figueres se han realizado encuestas de enero a diciembre; en el Castillo de Púbol de marzo a noviembre y en la casa de Portlligat de marzo a octubre.

El perfil del visitante del Teatro-Museo Dalí de Figueres es francés (23%), se aloja en la Costa Brava (34%), en un hotel (48%), viaja en coche particular (48%), con la familia (55%); es la primera vez que visita el museo (83%) y permanece en él 1 hora de promedio (48%); ha visitado o visitará la ciudad de Figueres (61%) y la visita le ha parecido excepcional (38%) o muy bien (46%). El visitante del Castillo de Púbol es catalán (31%), tiene más de 41 años (56%), se aloja en la Costa Brava (45%) en un hotel (39%) y viaja mayoritariamente en coche particular (70%). Visita esta casa-museo por primera vez (91%), con la familia (74%), permanece 1 hora (65%), le parece muy bien (60%) y ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (36%). El visitante de la casa de Portlligat es francés (28%), tiene más de 41 años (43%), se aloja en Cadaqués (38%) y en el resto de la Costa Brava (31%), en un hotel (43%), viaja en coche particular (61%), con la familia (65%). Aunque ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (55%), visita la casa-museo por primera vez (91%) y la visita le parece muy bien (45%).

Como dato curioso, aparece por primera vez el chino como idioma de un 1% de los encuestados en el Museo Dalí de Figueres. También destaca el incremento de los visitantes que se desplazan en tren a Figueres, pasando del 9% en 2007 al 21 % en 2008.

Se presentan a continuación los resultados de las encuestas realizadas en cada uno de los museos en forma de gráficos.

ESTUDIS DE PÚBLIC

La Fundació Gala-Salvador Dalí realitza habitualment estudis de públic, la gestió i avaluació dels quals proporcionen informació de gran interès sobre la tipologia del visitant, tendències, valoració dels museus, nivells de satisfacció, etcètera. El procediment de recollida de dades es realitza a partir d'uns qüestionaris que, cara a cara, realitza un entrevistador/a (personal d'Atenció al Visitant dels diferents museus), amb una freqüència determinada i especialment entre el públic individual. Durant els mesos de temporada alta (de juliol a setembre per al Teatre-Museu i de mitjans de juny a mitjans de setembre per a les cases-museu de Púbol i Portlligat) el nombre d'enquestes s'incrementa, per adequar-se als horaris d'obertura i al major nombre de visitants.

Durant l'any 2008 s'han realitzat un total de 3.347 enquestes, 1.840 al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 855 al Castell Gala Dalí de Púbol i 652 a la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Al Teatre-Museu Dalí de Figueres s'han realitzat enquestes de gener a desembre; al Castell de Púbol de març a novembre i a la casa de Portlligat de març a octubre.

El perfil del visitant del Teatre-Museu Dalí de Figueres és francès (23%), s'allotja a la Costa Brava (34%), en un hotel (48%), viatja en cotxe particular (48%), amb la família (55%); és la primera vegada que visita el museu (83%) i s'hi està 1 hora de promig (48%); ha visitat o visitarà la ciutat de Figueres (61%) i la visita li ha semblat excepcional (38%) o molt bé (46%). El visitant del Castell de Púbol és català (31%), té més de 41 anys (56%), s'allotja a la Costa Brava (45%) en un hotel (39%) i viatja majoritàriament en cotxe particular (70%). Visita aquesta casa-museu per primera vegada (91%), amb la família (74%), s'hi està 1 hora (65%) i li sembla molt bé (60%); ja ha visitat el Museu Dalí de Figueres (36%). El visitant de la casa de Portlligat és francès (28%), té més de 41 anys (43%), s'allotja a Cadaqués (38%) i la resta de la Costa Brava (31%), en un hotel (43%), viatja en cotxe particular (61%), amb la família (65%); tot i que ja ha visitat el Museu Dalí de Figueres (55%), visita la casa-museu per primera vegada (91%) i la visita li sembla molt bé (45%).

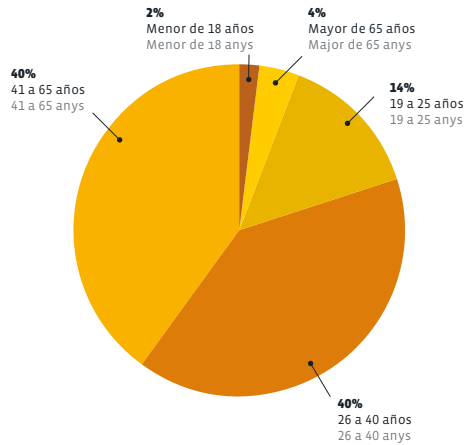
Com a dada curiosa, apareix per primera vegada el xinès com a idioma d'un 1% dels enquestats al Museu Dalí de Figueres. També destaca l'increment dels visitants que es desplacen en tren a Figueres, passant del 9% el 2007 al 21 % el 2008.

Es presenten a continuació els resultats de les enquestes realitzades a cada un dels museus en forma de gràfics.

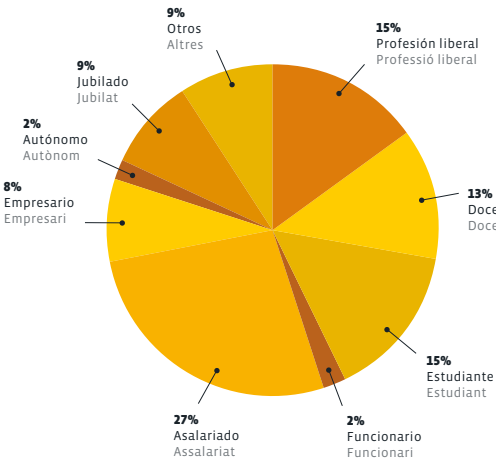
ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2008: TEATRO-MUSEO DALÍ
ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2008: TEATRE-MUSEU DALÍ

Perfil del visitante / Perfil del visitant

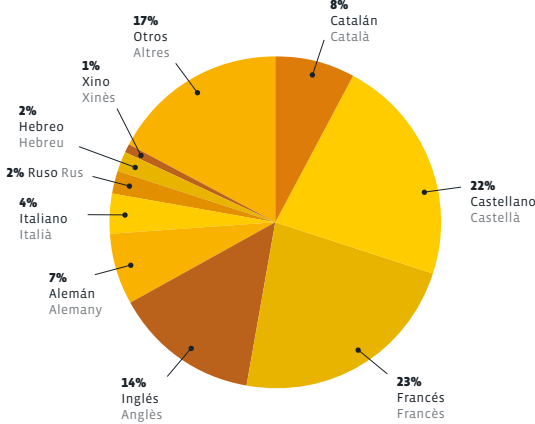
EDAD / EDAT

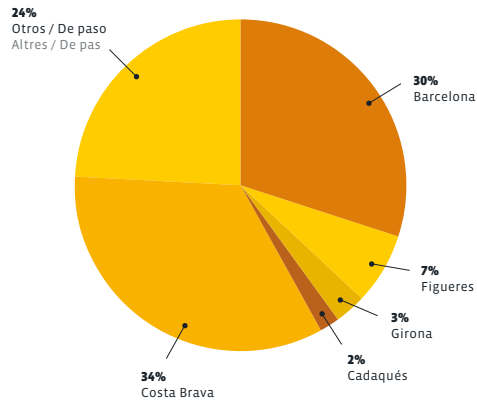
PROFESIÓN / PROFESSION

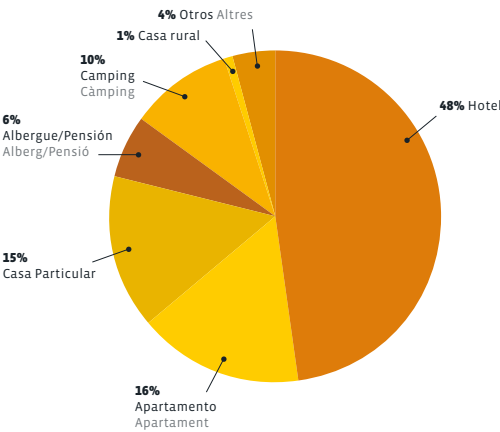
IDIOMA UTILIZADO / IDIOMA UTILITZAT

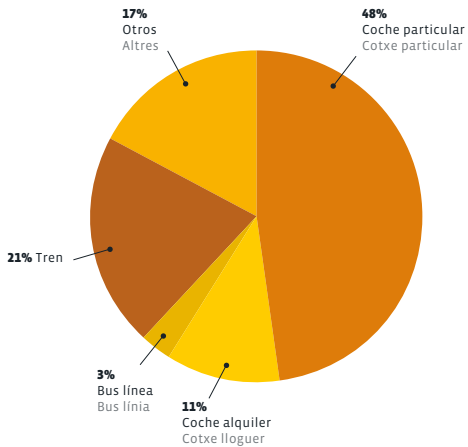
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) / ALLOTJAMENT (LOCALITAT)

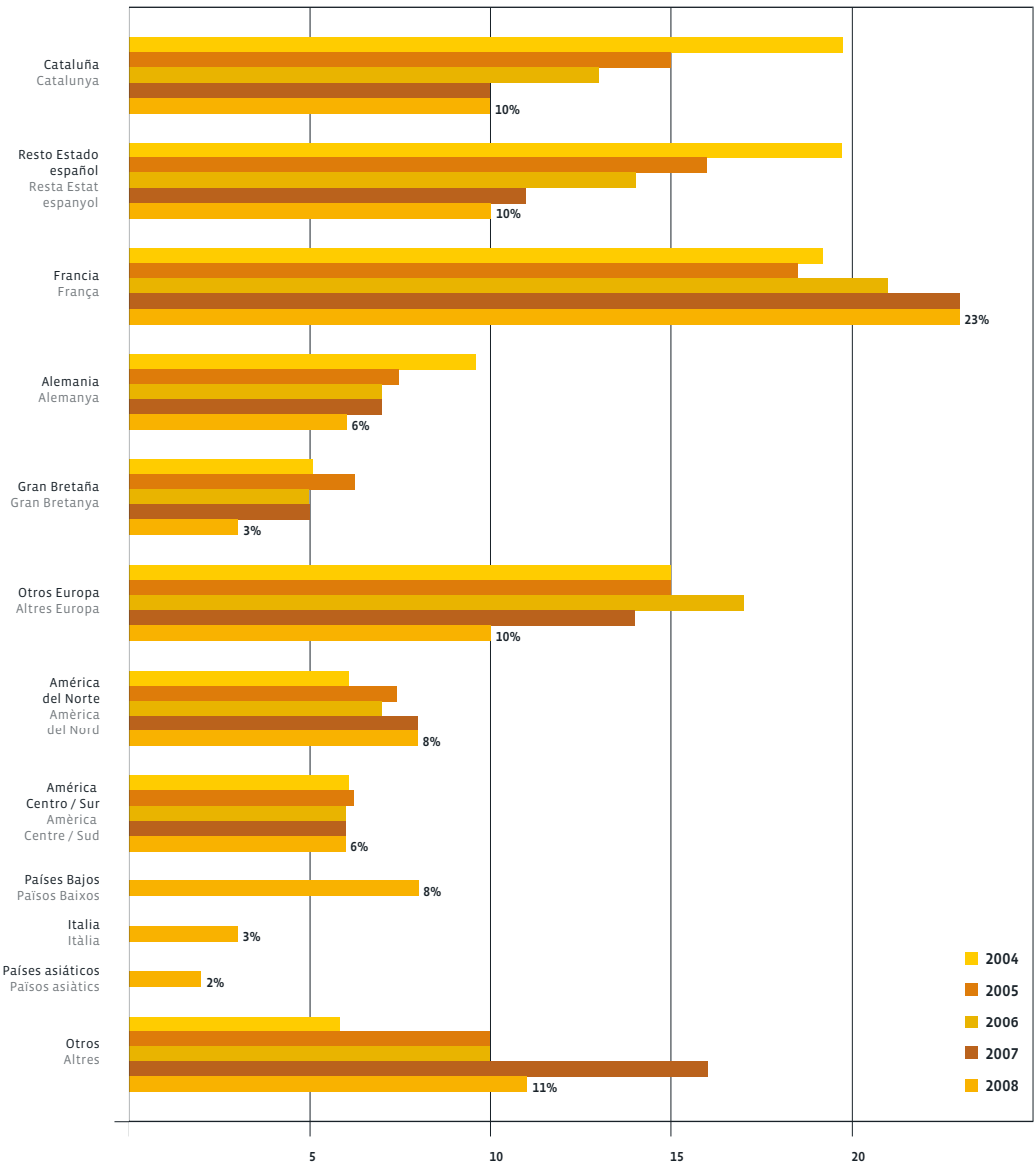
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) / ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)

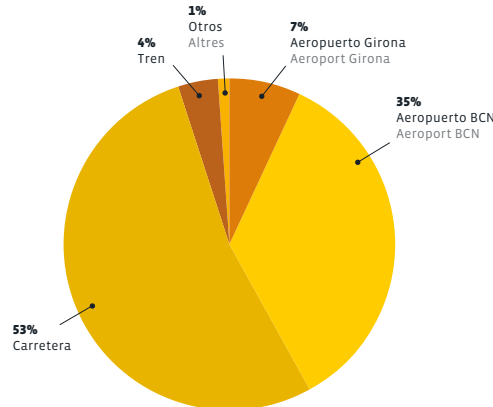
TRANSPORTE / TRANSPORT

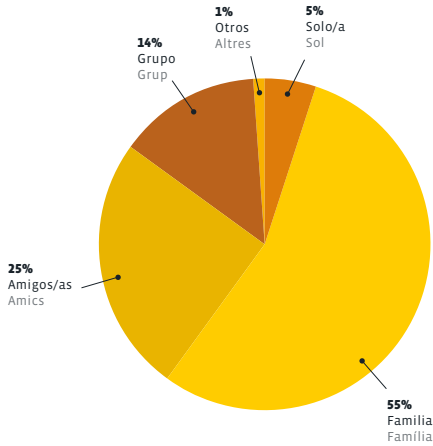
PROCEDENCIA / PROCEDÈNCIA

LLEGA A CATALUNYA POR... / ARRIBA A CATALUNYA PER...

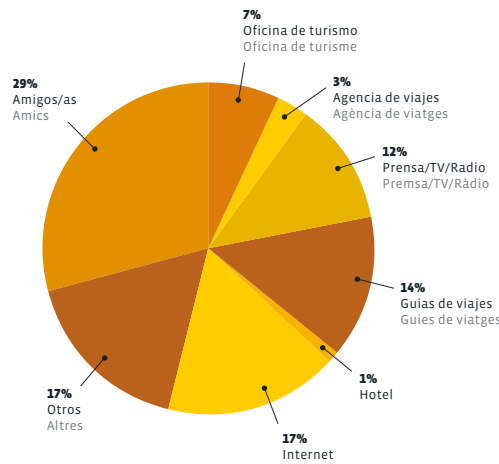

VISITA EL MUSEO CON... / VISITA EL MUSEU AMB...

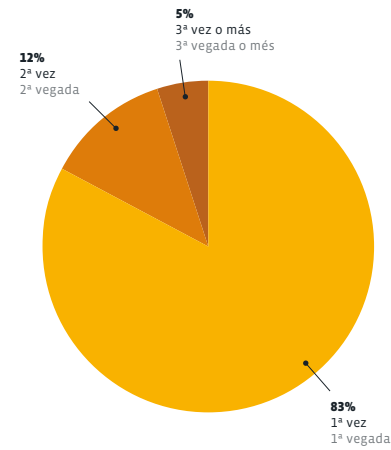
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

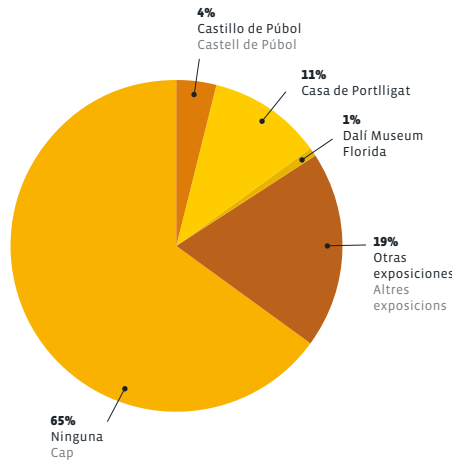

Frecuencia y durada de la visita / Frequència i durada de la visita

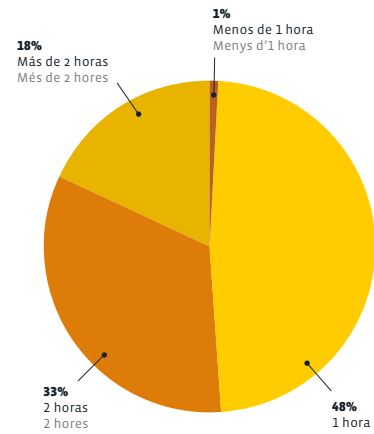
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...

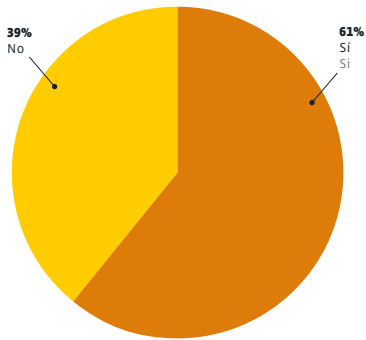
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ

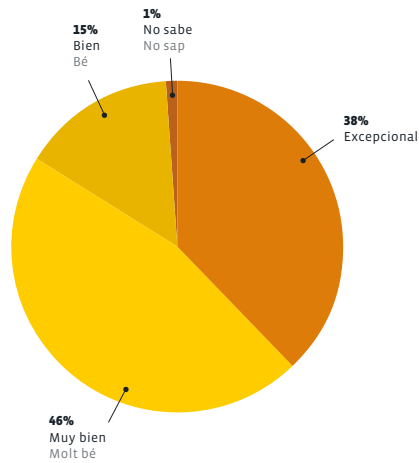
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA / TEMPS DEDICAT A LA VISITA

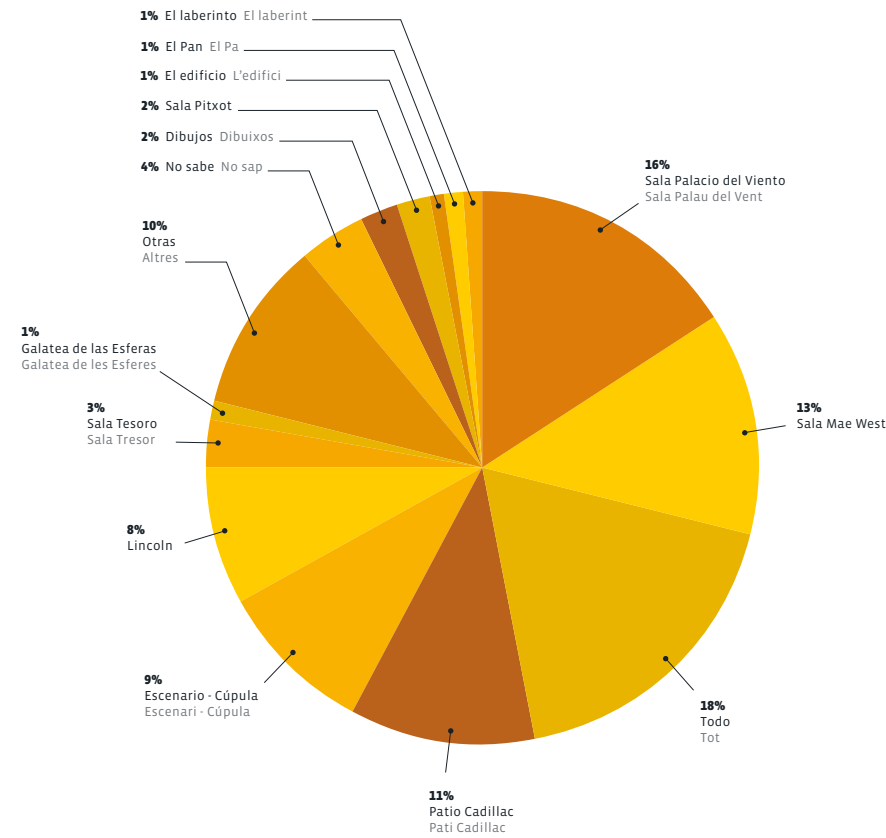
¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR FIGUERES? / HA VISITAT O PENSA VISITAR FIGUERES?

OPINIÓN GLOBAL DEL MUSEO / OPINIÓ GLOBAL DEL MUSEU

OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

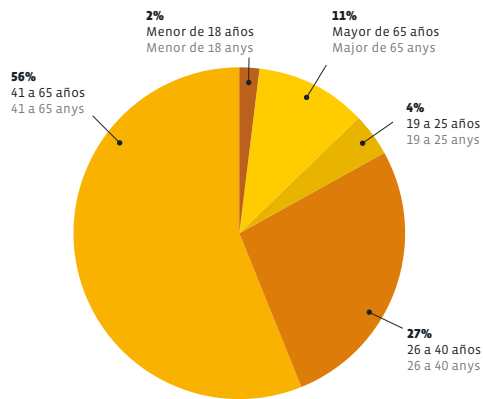

CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ (PÚBOL)

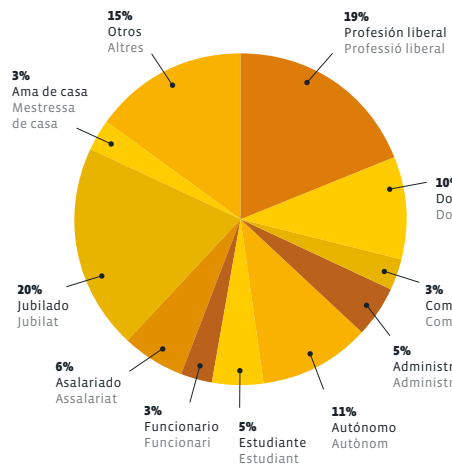
CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ (PÚBOL)

Perfil del visitante / Perfil del visitant

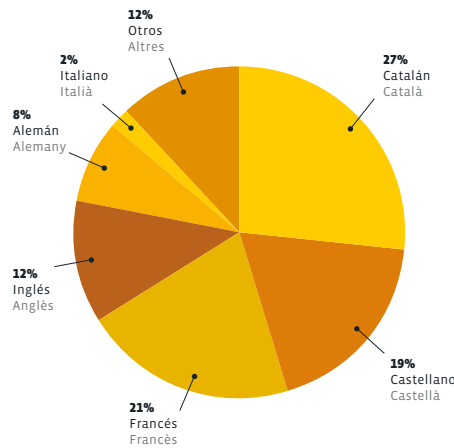
EDAD / EDAT

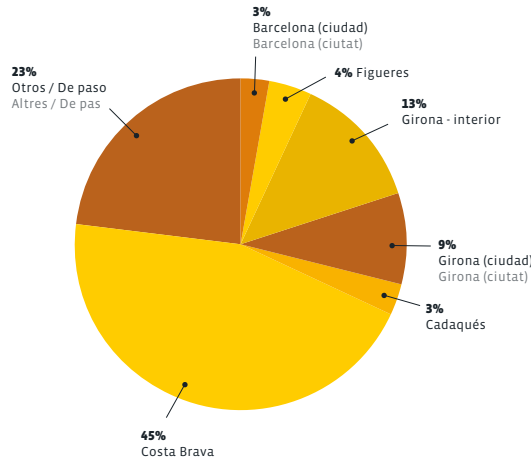
PROFESIÓN / PROFESSION

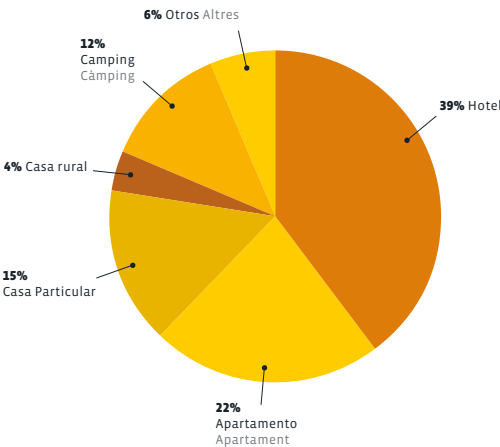
IDIOMA UTILIZADO / IDIOMA UTILITZAT

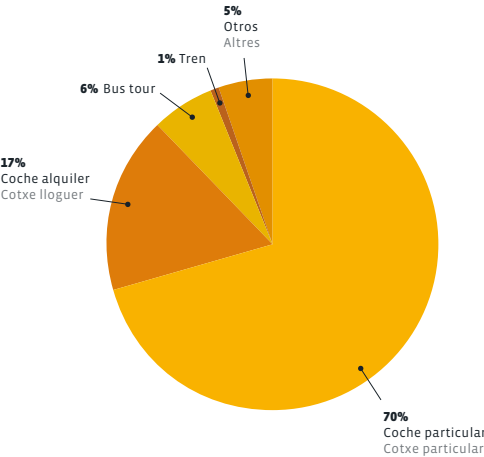
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) / ALLOTJAMENT (LOCALITAT)

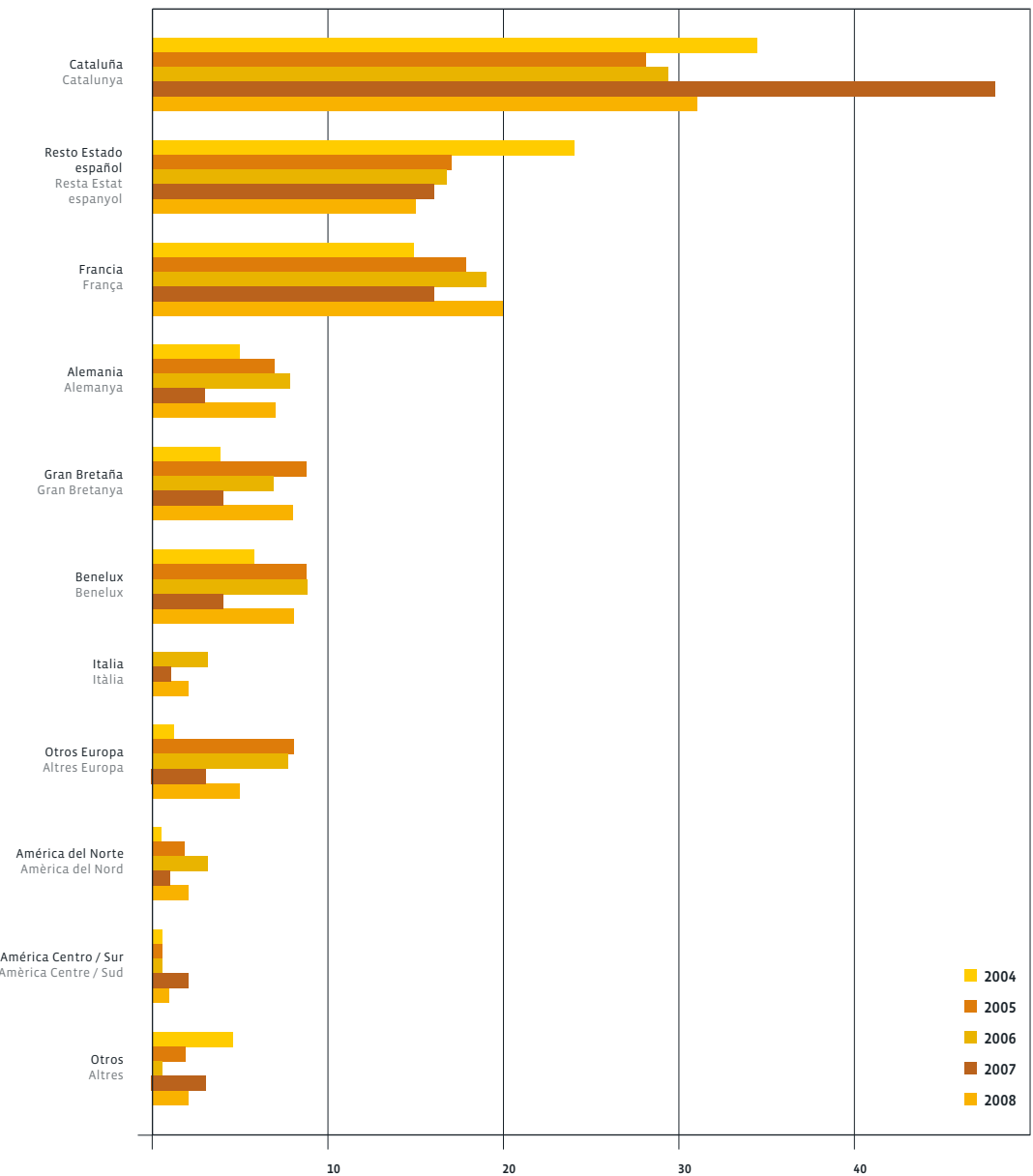
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) / ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)

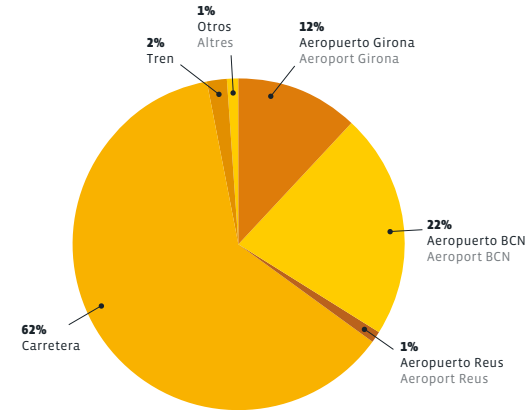
TRANSPORTE / TRANSPORT

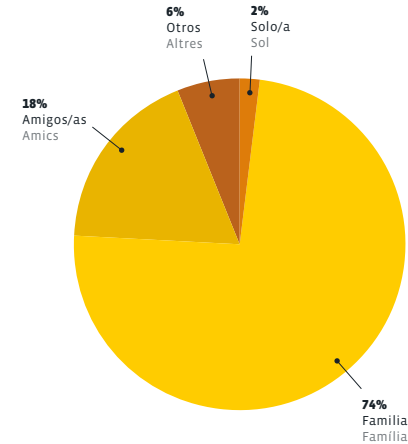
PROCEDENCIA / PROCEDÈNCIA

LLEGA A CATALUNYA POR... / ARRIBA A CATALUNYA PER...

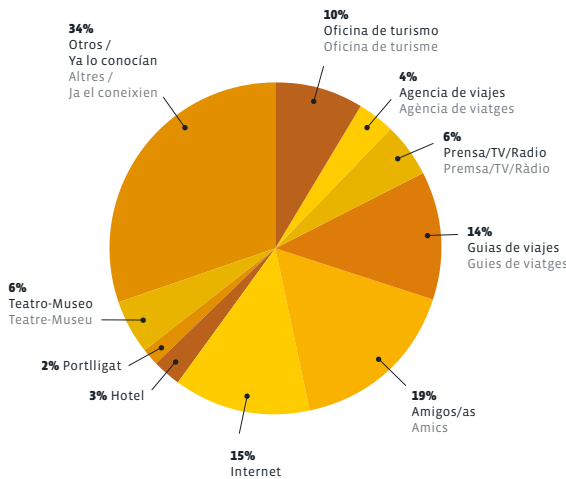

VISITA EL MUSEO CON... / VISITA EL MUSEU AMB...

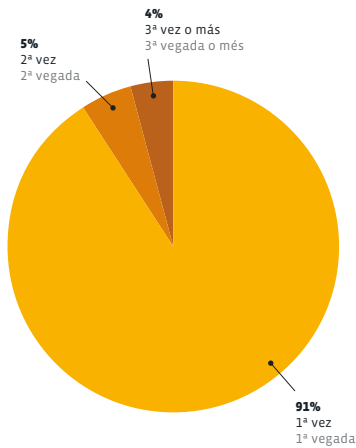
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

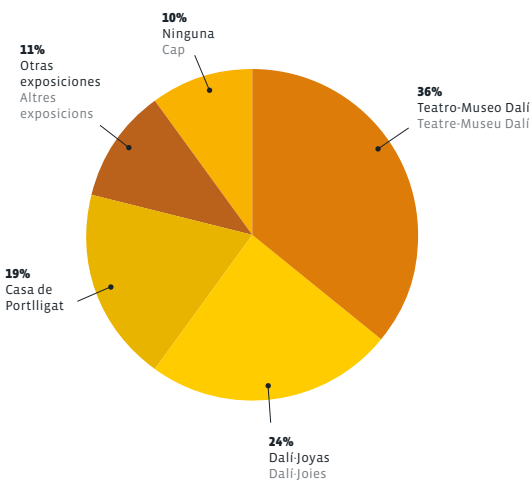

Frecuencia y durada de la visita / Frequència i durada de la visita

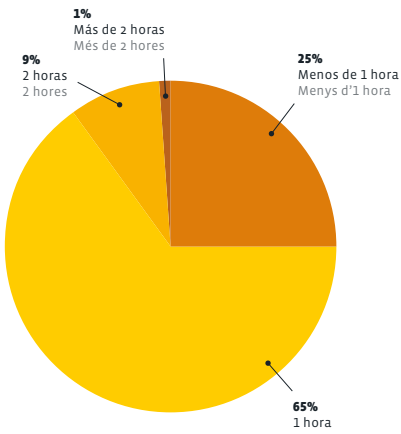
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...

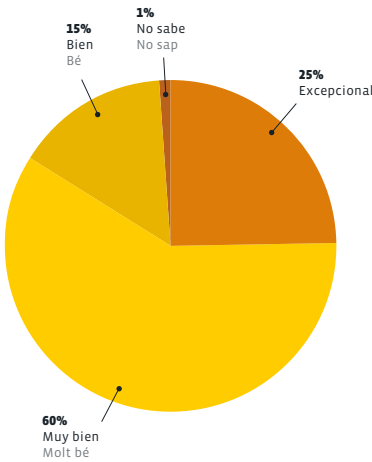
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ

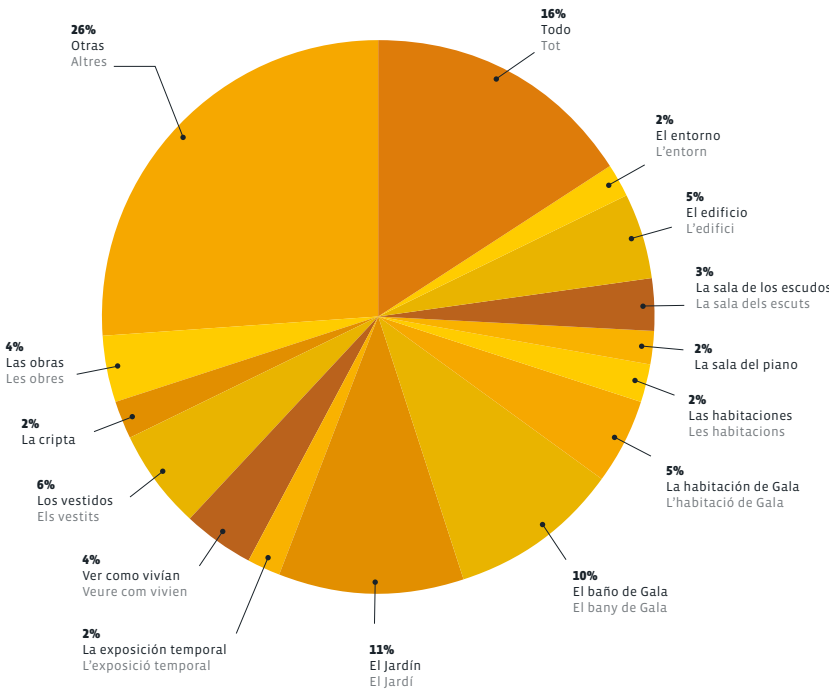
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA / TEMPS DEDICAT A LA VISITA

OPINIÓN GLOBAL DEL MUSEO / OPINIÓ GLOBAL DEL MUSEU

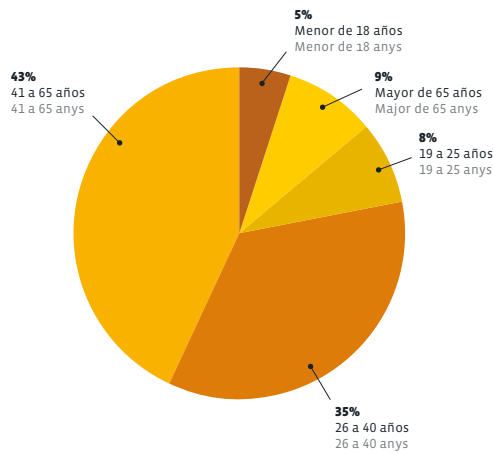
OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

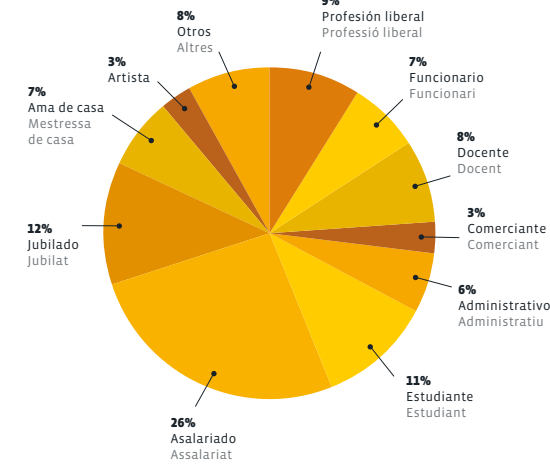
CASA SALVADOR DALÍ (PORTLLIGAT)

Perfil del visitante / Perfil del visitant

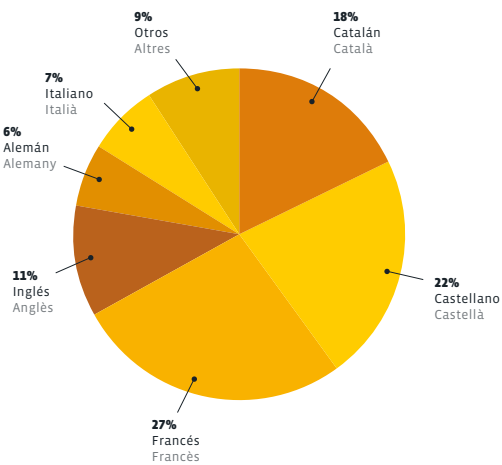
EDAD / EDAT

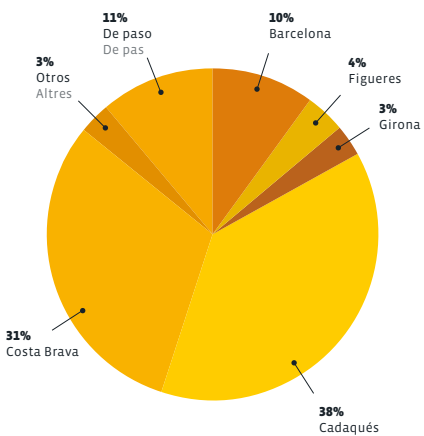
PROFESIÓN / PROFESSION

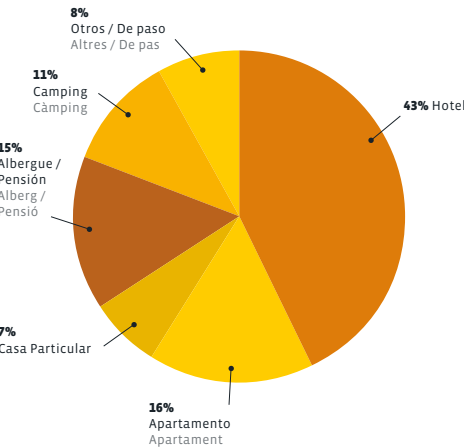
IDIOMA UTILIZADO / IDIOMA UTILITZAT

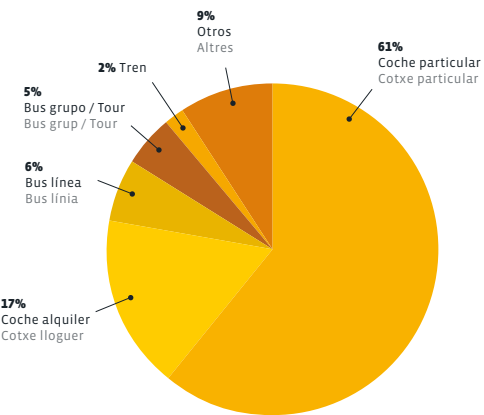
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) / ALLOTJAMENT (LOCALITAT)

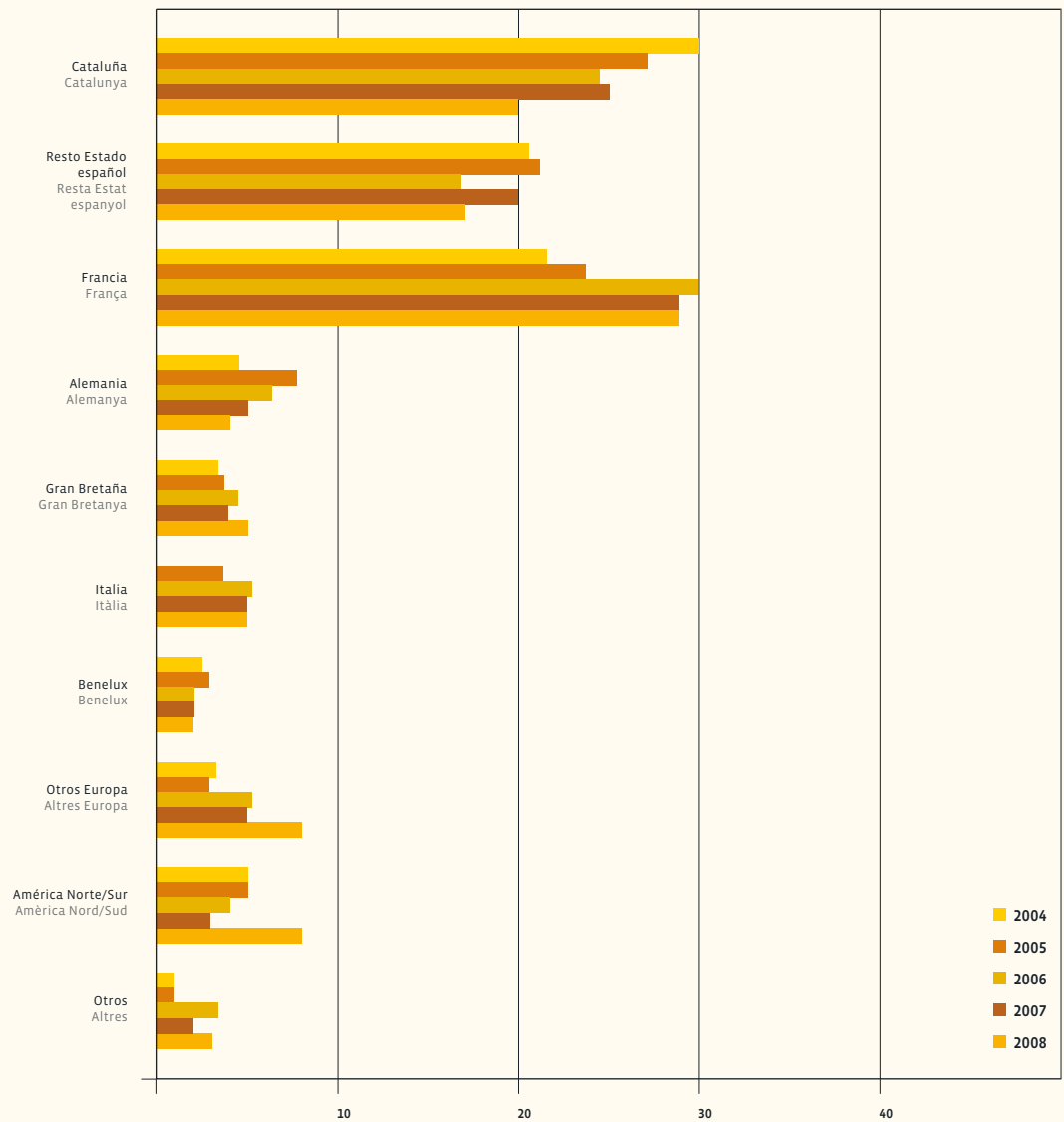
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) / ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)

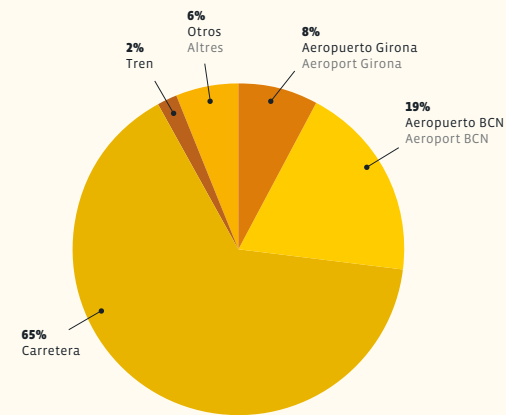
TRANSPORTE / TRANSPORT

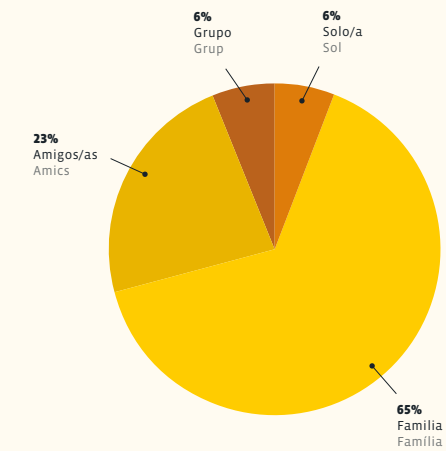
PROCEDENCIA / PROCEDÈNCIA

LLEGA A CATALUNYA POR... / ARriba a CATALUNYA PER...

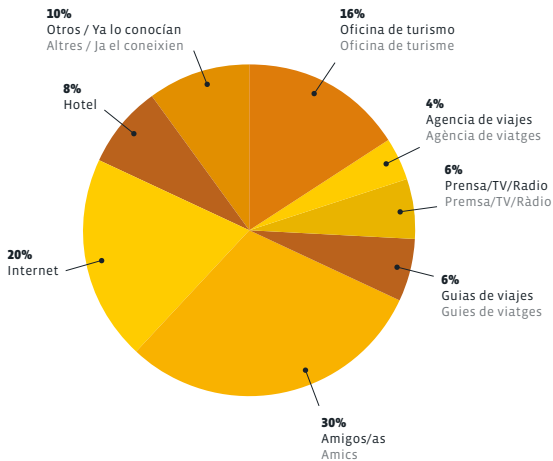

VISITA EL MUSEO CON... / VISITA EL MUSEU AMB...

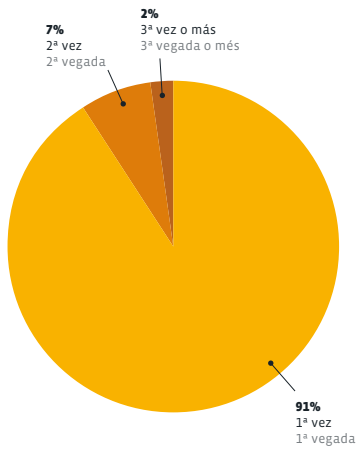
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

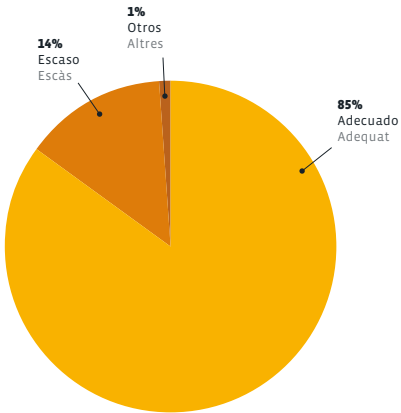

Frecuencia y durada de la visita / Frequència i durada de la visita

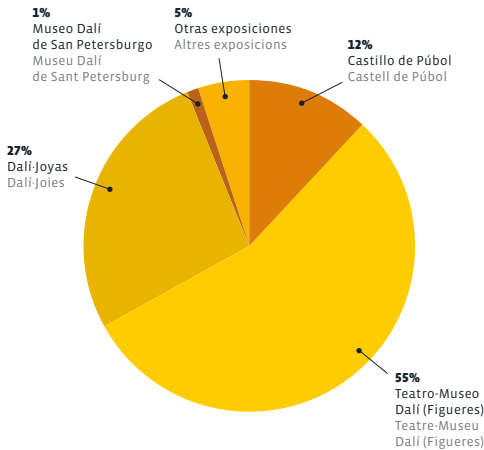
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...

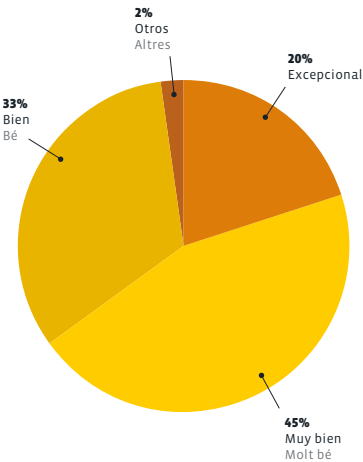
VALORACIÓN DEL TIEMPO PROGRAMADO DE VISITA / VALORACIÓ DEL TEMPS PROGRAMAT DE VISITA

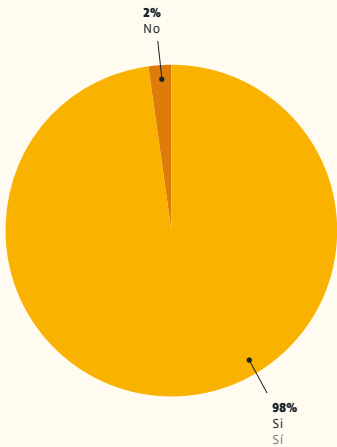
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ

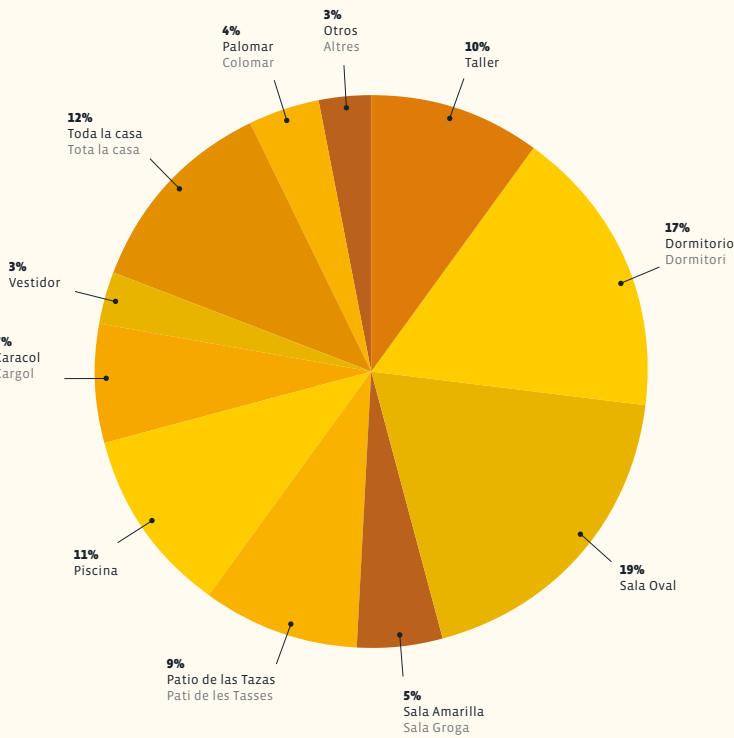
OPINIÓN GLOBAL DEL MUSEO / OPINIÓ GLOBAL DEL MUSEU

¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR CADAQUÉS? / HA VISITAT O PENSA VISITAR CADAQUÉS?

OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

B

**INFORME DE GESTIÓN ECONÓMICA
INFORME DE GESTIÓ ECONÒMICA**

MEMORIA ECONÓMICA CORRESPONDIENTE AL EJERCICIO 2008

Actividad de La Fundación

La Fundación tiene por objeto «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender, en el territorio del Estado español y en el de cualquier otro Estado, la obra artística, cultural e intelectual del pintor español Salvador Dalí Domènech, sus bienes y derechos de cualquier naturaleza; su experiencia vital, su pensamiento y sus inquietudes, proyectos e ideas y obras artísticas, intelectuales y culturales; su memoria y el reconocimiento universal de su genial aportación a las bellas artes, a la cultura y al pensamiento contemporáneo» (art. 4 de los Estatutos).

Para cumplir estos objetivos, la Fundación ha realizado las actividades descritas a lo largo de esta Memoria.

Bases de presentación de las cuentas anuales

Las cuentas anuales se han preparado a partir de los registros contables de la Fundación, habiéndose aplicado las disposiciones legales vigentes en materia contable, al objeto de mostrar la imagen fiel del patrimonio, la situación financiera y los resultados de las operaciones.

Las cuentas anuales adjuntas se han obtenido aplicando los principios contables establecidos en el Código de Comercio, el Plan General de Contabilidad aprobado por Real Decreto 1.514/2007, de 16 de noviembre, y las Normas de adaptación del Plan General de Contabilidad a las entidades sin fines lucrativos aprobadas por Real Decreto 776/1998, de

30 de abril, que seguirá aplicándose en todo lo que no se oponga a la legislación vigente y al citado Plan General de Contabilidad.

De acuerdo con la legislación mercantil, se presentan a efectos comparativos, para cada una de las partidas del balance y de la cuenta de resultados, además de las cifras del ejercicio, las correspondientes al ejercicio anterior, que han sido adaptadas según los últimos criterios y se han reexpresado y reclasificado las magnitudes para hacerlo comparable con el ejercicio actual.

El balance oficial presentado, apartado «Balance sin actualización del valor del patrimonio artístico», contabiliza el patrimonio artístico en función de su precio de adquisición. Con ello se aplica la interpretación efectuada por el Protectorado de Fundaciones de la Norma sexta de valoración de la quinta parte del citado Real Decreto (Resolución de 21 de abril de 2003).

Junto al balance oficial se presenta otro de carácter informativo —apartado «Balance con actualización del valor del patrimonio artístico»— en el que se contabiliza el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado. Gracias a este criterio de valor, el balance informativo presentado expresa la imagen fiel del patrimonio de nuestra entidad, tal como exigen las disposiciones contenidas en la primera parte (Principios contables) y en la cuarta parte (Contenido de la Memoria) del Real Decreto 776/1998, por el que se aprueban las Normas de adaptación del Plan General de Contabilidad a las entidades sin fines lucrativos y las Normas de información presupuestaria de estas entidades.

MEMÒRIA ECONÒMICA CORRESPONENT A L'EXERCICI 2008

Activitat de La Fundació

La Fundació té per objecte «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar en el territori de l'Estat espanyol i en el de qualsevol altre estat l'obra artística, cultural i intel·lectual del pintor espanyol Salvador Dalí Domènech, els seus béns i drets de qualsevol naturalesa; la seva experiència vital, el seu pensament i les seves inquietuds, projectes, idees i obres artístiques, intel·lectuals i culturals; la seva memòria i el reconeixement universal de la seva genial aportació a les belles arts, a la cultura i al pensament contemporani» (art. 4 dels Estatuts).

Per complir aquests objectius, la Fundació ha realitzat les activitats que es descriuen en aquesta Memòria.

Bases de presentació dels comptes anuals

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres comptables de la Fundació, tot aplicant les disposicions legals vigents en matèria comptable, a fi i efecte de mostrar la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de les operacions.

Els comptes anuals adjunts s'han obtingut aplicant els principis comptables establerts al Codi de comerç, al Pla general de comptabilitat aprovat per Reial decret 1.514/2007, de 16 de novembre, i a les Normes d'adaptació del Pla general de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives aprovades

per Reial decret 776/1998, de 30 d'abril, que seguirà aplicant-se en tot allò que no s'oposi a la legislació vigent i a l'esmentat Pla general de comptabilitat.

D'acord amb la legislació mercantil, es presenten a efectes comparatius, per a cadascuna de les partides del balanç, i del compte de resultats, a més de les xifres de l'exercici, les corresponents a l'exercici anterior, que han estat adaptades segons els últims criteris i s'han reexpressat i reclasificat les magnituds per a fer-lo comparable amb l'exercici actual.

El balanç oficial presentat, apartat «Balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic», comptabilitza el patrimoni artístic en funció del seu preu d'adquisició. D'aquesta manera s'aplica la interpretació efectuada pel Protectorat de Fundacions de la norma 6a de valoració de la cinquena part del Reial decret esmentat (Resolució de 21 d'abril de 2003).

Juntament amb el balanç oficial se'n presenta un altre de caràcter informatiu —apartat «Balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic»— en el qual es comptabilitza el patrimoni artístic de la Fundació segons el seu valor de mercat. Gràcies a aquest criteri de valor, el balanç informatiu presentat expressa la imatge fidel del patrimoni de la nostra entitat, tal com exigeixen les disposicions contingudes en la primera part (Principis comptables) i en la quarta part (Contingut de la Memòria) del Reial decret 776/1998, pel qual s'aproven les Normes d'adaptació del Pla general de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives i les Normes d'informació pressupostària d'aquestes entitats.

Excedente del ejercicio

La Dirección propondrá a la Junta Ordinaria del Patronato la aprobación de la aplicación del excedente que, expresado en euros, se detalla a continuación:

Base de reparto:	
Excedente positivo del ejercicio	4 429 375,55
Aplicación:	
A reservas voluntarias	4 429 375,55

Normas de valoración

Los principios y criterios de contabilidad más significativos aplicados en la preparación de las cuentas anuales son los siguientes:

Inmovilizaciones intangibles

Gastos de investigación y desarrollo, y concesiones, patentes, licencias, marcas y similares: se valoran a precio de adquisición o producción, amortizándose sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Aplicaciones informáticas: se valoran a su precio de adquisición o producción, y se amortizan sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Bienes del patrimonio histórico

En el balance sin actualización del valor del patrimonio artístico, se valoran a su precio de adquisición.

En el balance con actualización del valor de patrimonio artístico, figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000 y 2002 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40 825, 8 347 y 89 791 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Inmovilizaciones materiales

El inmovilizado material está registrado al coste de adquisición. Las reparaciones que no suponen una ampliación de la vida útil y los gastos de mantenimiento son cargados directamente en la cuenta de resultados. Los costes de ampliación o mejora que dan lugar a una mayor duración del bien son capitalizados como mayor valor del mismo. La dotación anual a la amortización se calcula mediante la aplicación del método lineal, de acuerdo con los siguientes porcentajes anuales:

	2007	2008
Construcciones	3-4%	3-4%
Instalaciones técnicas y maquinaria	5-10%	5-10%
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	5-12%	5-12%
Otro inmovilizado	20%	20%

Normes de valoració

Els principis i criteris de comptabilitat més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals són els següents:

Immobilitzacions intangibles

Despeses de recerca i desenvolupament i concessions, patents, llicències, marques i similars: es valoren al preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Aplicacions informàtiques: es valoren al seu preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Béns del patrimoni històric

Al balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic, es valoren al seu preu d'adquisició.

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic, figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000 i 2002 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347 i 89.791 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van realitzar amb la finalitat de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

Immobilitzacions materials

L'immobilitzat material està registrat al cost d'adquisició. Les reparacions que no suposen una ampliació de la vida útil i les despeses de manteniment es carreguen directament al compte de resultats. Els costos d'ampliació o millora que donen lloc a una durada més prolongada del bé es capitalitzen com a valor més gran d'aquest bé. La dotació anual a l'amortització es calcula mitjançant l'aplicació del mètode lineal, d'acord amb els percentatges anuals següents:

	2007	2008
Construccions	3-4%	3-4%
Instal·lacions tècniques i maquinària	5-10%	5-10%
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	5-12%	5-12%
Altre immobilitzat	20%	20%

Inversiones financieras

Los valores negociables de renta fija o variable se valoran por su precio de adquisición a la suscripción o compra.

Los valores negociables admitidos a cotización en un mercado secundario organizado se contabilizan por el precio de adquisición o el valor razonable, si éste fuera inferior a aquél, dotándose los deterioros de valor necesarios para reflejar la depreciación experimentada.

La participación en DAS se contabiliza por el precio de adquisición y la participación en DEMART B.V. se registra por un valor simbólico, por haberse recibido sin contraprestación económica.

Existencias

Las existencias se presentan valoradas a su precio de coste o al valor neto de realización, si éste fuera inferior a aquél, dotándose las provisiones necesarias con cargo a los resultados del ejercicio.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital / Aportaciones de bienes

Las subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital no reintegrables (aportaciones de bienes) se valoran por el importe concedido y se imputan a resultados en proporción a la depreciación de los activos financiados por tales subvenciones, aportaciones, donaciones o legados.

En caso de activos no depreciables, la subvención, aportación, donación o legado se imputa al resultado del ejercicio en el momento en que se produce la enajenación o baja.

Deudas no comerciales

Figuran registradas por su valor de obtención. La diferencia entre dicho valor y la cantidad reembolsada se imputa anualmente a resultados de acuerdo con un criterio financiero.

Clientes, proveedores, deudores y acreedores de tráfico

Las correcciones valorativas se incorporan dotando contra los resultados las provisiones necesarias en función del riesgo que presentan las posibles insolvencias con respecto al cobro o recuperación de los activos de que se trate.

Clasificación de las deudas

Las deudas con vencimiento inferior a doce meses se clasifican en cuentas a corto plazo, considerándose como largo plazo las que superen dicho marco temporal.

Impuesto sobre Sociedades

La Fundación cumple los requisitos para acogerse a los beneficios fiscales que prevé la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

La totalidad de las rentas de la Fundación están exentas del Impuesto sobre Sociedades, ya que las rentas obtenidas se corresponden con las actividades exentas descritas en los puntos 1.a, 1.c y 2 del artículo 6 y en los puntos 4, 8,9 y 11 del artículo 7 de la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

Ingresos y gastos

Los ingresos y gastos se imputan en función del principio del devengo, es decir, cuando se produce la corriente real de los bienes y servicios que los mismos representan, con independencia del momento en que se produce la corriente monetaria o financiera derivada de ellos. No obstante, siguiendo el principio de prudencia, la Fundación únicamente contabiliza, como regla general, los beneficios realizados, en tanto que las pérdidas y riesgos previsibles, aun los eventuales, se contabilizan tan pronto son conocidos.

Inversions financeres

Els valors negociables de renda fixa o variable es valoren pel seu preu d’adquisició en el moment de la subscripció o compra.

Els valors negociables admesos a cotització en un mercat secundari organitzat es comptabilitzen pel preu d’adquisició o el valor raonable, si aquest darrer és inferior al primer, dotant els deterioraments de valor necessaris per reflectir la depreciació experimentada.

La participació a DAS es comptabilitza pel preu d’adquisició i la participació en DEMART B.V. es registra per un valor simbòlic, per haver-se rebut sense contraprestació econòmica.

Existències

Les existències es presenten valorades al seu preu de cost o al valor net de realització, si aquest darrer és inferior al primer, dotant les provisions necessàries amb càrrec als resultats de l’exercici.

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions de béns

Les subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital no reintegrables (aportacions de béns) es valoren per l’import concedit i s’imputen a resultats en proporció a la depreciació dels actius finançats per les esmentades subvencions, aportacions, donacions o llegats.

En el cas dels actius no depreciables, la subvenció, aportació, donació o llegat s’imputa al resultat de l’exercici en el moment en què es produeix l’alienació o baixa.

Deutes no comercials

Figuren registrats pel seu valor d’obtenció. La diferència entre aquest valor i la quantitat reemborsada s’imputa anualment a resultats d’acord amb un criteri financer.

Clients, proveïdors, deutors i creditors de tràfic

Les correccions valoratives s’incorporen dotant contra els resultats les provisions necessàries en funció del risc que presenten les possibles insolvències respecte al cobrament o la recuperació dels actius de què es tracti.

Classificació dels deutes

Els deutes amb un venciment inferior a dotze mesos es classifiquen en comptes a curt termini, i es consideren de llarg termini els que superin aquest marc temporal.

Impost sobre societats

La Fundació compleix els requisits per acollir-se als beneficis fiscals que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

La totalitat de les rendes de la Fundació estan exemptes de l’impost sobre societats, ja que les rendes obtingudes es corresponen amb les activitats exemptes descrites als punts 1.a, 1.c i 2 de l’article 6 i als punts 4, 8, 9 i 11 de l’article 7 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s’imputen en funció del principi de meritació, és a dir, quan es produeix el corrent real dels béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se’n deriva. Això no obstant, i seguint el principi de prudència, la Fundació únicament comptabilitza, per regla general, els beneficis realitzats, mentre que les pèrdues i riscos previsibles, fins i tot els eventuais, es comptabilitzen tan bon punt són coneguts.

Inmovilizaciones intangibles

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2007	Altas	Bajas	2008
200 Gastos de investigación y desarrollo	20 304,59	0,00	0,00	20 304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	5 760 552,95	180 304,00	0,00	5 940 856,95
206 Aplicaciones informáticas	845 391,83	41 880,25	0,00	887 272,08
280 Amortizaciones	(5 394 441,44)	(757 308,81)	0,00	(6 151 750,25)
Total Inmovilizado intangible neto	1 231 807,93			696 683,37

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2008
200 Gastos de investigación y desarrollo	20 304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	4 994 035,84
206 Aplicaciones informáticas	454 055,49
Total bienes completamente amortizados	5 468 395,92

Bienes del patrimonio histórico

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2007	Altas	Bajas	2008
231/233 Obras de arte y documentación bibliográfica	52 999 480,19	2 535 604,72	0,00	55 535 084,91
Total bienes del patrimonio histórico / Obras de arte y documentación bibliográfica	52 999 480,19			55 535 084,91

En el balance con actualización del valor del patrimonio artístico figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000 y 2002 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40 825, 8 347 y 89 791 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Inmovilizaciones materiales

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, corresponde al siguiente detalle:

	2007	Altas	Bajas	2008
210/211 Terrenos y construcciones	2 355 694,30	1 115 834,64	0,00	3 471 528,94
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	6 754 115,88	293 538,89	0,00	7 047 654,77
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1 283 424,74	64 903,25	(4 824,66)	1 343 503,33
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	553 858,87	35 330,57	0,00	589 189,44
281 Amortizaciones	(5 507 348,24)	(516 731,33)	4 050,04	(6 020 029,53)
Total Inmovilizado material neto	5 439 745,55			6 431 846,95

Immobilitzacions intangibles

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2007	Altes	Baixes	2008
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	5.760.552,95	180.304,00	0,00	5.940.856,95
206 Aplicacions informàtiques	845.391,83	41.880,25	0,00	887.272,08
280 Amortitzacions	(5.394.441,44)	(757.308,81)	0,00	(6.151.750,25)
Total Immobilitzat intangible net	1.231.807,93			696.683,37

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2008
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	4.994.035,84
206 Aplicacions informàtiques	454.055,49
Total béns completament amortitzats	5.468.395,92

Béns del patrimoni històric

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2007	Altes	Baixes	2008
231/233 Obres d'art i documentació bibliogràfica	52.999.480,19	2.535.604,72	0,00	55.535.084,91
Total béns del patrimoni històric / Obres d'art i documentació bibliogràfica	52.999.480,19			55.535.084,91

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic hi figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000 i 2002 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347 i 89.791 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van practicar amb l'objectiu de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

Immobilitzacions materials

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici, expressada en euros, correspon al detall següent:

	2007	Altes	Baixes	2008
210/211 Terrenys i construccions	2.355.694,30	1.115.834,64	0,00	3.471.528,94
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	6.754.115,88	293.538,89	0,00	7.047.654,77
215/216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	1.283.424,74	64.903,25	(4.824,66)	1.343.503,33
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	553.858,87	35.330,57	0,00	589.189,44
281 Amortitzacions	(5.507.348,24)	(516.731,33)	4.050,04	(6.020.029,53)
Total Immobilitzat material net	5.439.745,55			6.431.846,95

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2008
210/211 Terrenos y construcciones	107 762,08
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	820 976,21
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	558 729,76
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	334 717,08
Total bienes completamente amortizados	1 822 185,13

Inversiones financieras

Los movimientos de las inversiones financieras a largo plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2007	Altas	Bajas	2008
250 Participaciones en entidades del grupo / Inversiones financieras permanentes	204 345,12	0,00	0,00	204 345,12
260 Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	16 332,16	817,62	(761,46)	16 388,32
Total inversiones financieras a largo plazo	220 677,28			220 733,44

Los movimientos de las inversiones financieras a corto plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2007	Altas	Bajas	2008
532 Créditos a entidades del grupo	283 426,34	0,00	(25 873,76)	257 552,58
541 Depósitos a plazo y valores de renta fija	4 267 045,49	26 720 000,00	(26 420 000,00)	4 567 045,49
Total inversiones financieras a corto plazo	4 550 471,83			4 824 598,07

El detalle de las entidades con participación de la Fundación es el siguiente:

	Valor libros	Fondos Propios 2007	% partic.	Actividad
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204 344,12	410 954,12	100%	Comercio minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(81 351,83)	100%	Explotación marcas

Atendiendo a lo establecido en el Acuerdo de 20 de noviembre de 2003 del Consejo de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, por el que se aprueba el Código de conducta de las entidades sin ánimo de lucro para la realización de inversiones temporales, se informa de que la Fundación no ha realizado inversiones financieras a corto plazo durante el 2008 en valores mobiliarios e instrumentos financieros en el ámbito de supervisión de la Comisión Nacional del Mercado de Valores.

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2008
210/211 Terrenys i construccions	107.762,08
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	820.976,21
215/216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	558.729,76
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	334.717,08
Total béns completament amortitzats	1.822.185,13

Inversions financeres

Els moviments de les inversions financeres a llarg termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2007	Altes	Baixes	2008
250 Participacions en entitats del grup / Inversions financeres permanents	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	16.332,16	817,62	(761,46)	16.388,32
Total inversions financeres a llarg termini	220.677,28			220.733,44

Els moviments de les inversions financeres a curt termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2007	Altes	Baixes	2008
532 Crèdits a entitats del grup	283.426,34	0,00	(25.873,76)	257.552,58
541 Dipòsits a termini i valors de renda fixa	4.267.045,49	26.720.000,00	(26.420.000,00)	4.567.045,49
Total inversions financeres a curt termini	4.550.471,83			4.824.598,07

El detall de les entitats amb participació de la Fundació és el següent:

	Valor llibres	Fons Propis 2007	% partic.	Activitat
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204.344,12	410.954,12	100%	Comerç minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(81.351,83)	100%	Explotació marques

En compliment del que estableix l'Acord de 20 de novembre de 2003 del Consell de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, pel qual s'aprova el Codi de conducta de les entitats sense ànim de lucre per a la realització d'inversions temporals, s'informa que la Fundació no ha realitzat inversions financeres a curt termini durant el 2008 en valors mobiliaris i instruments financers en l'àmbit de supervisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

Existencias

La composición de las existencias de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

300/320 Existencias comerciales	1 363 773,74
390 Deterioro de valor de las existencias	(67 594,39)
Total	1 296 179,35

Usuarios y otros deudores de la actividad propia

La Fundación no mantiene saldos deudores con usuarios, patrocinadores o afiliados al cierre del ejercicio.

La evolución de los saldos procedentes de clientes y otros deudores de la actividad propia en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2007	Altas	Bajas	2008
430 Clientes	33 425,81	6 177 377,70	(6 043 091,00)	167 712,51
440/480 Otros deudores / Deudores varios y gastos anticipados	352 711,51	9 678 065,38	(9 794 636,47)	236 140,42
Total	386 137,32			403 852,93

Fondos propios

La evolución de los fondos propios en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2007	Aplicación excedente	Excedente 2007	2008
101 Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros	20 265 819,54	0,00	0,00	20 265 819,54
117 Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas	37 102 590,16	3 571 533,17	0,00	40 674 123,33
129 Excedente del ejercicio	3 571 533,17	(3 571 533,17)	4 429 375,55	4 429 375,55
Total Fondos Propios	60 939 942,87			65 369 318,42

Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros

La dotación inicial y la suma de las donaciones recibidas suponen un patrimonio de 20 265 820 euros.

Revalorización patrimonio artístico

La reserva de revalorización, reflejada en el balance recogido al final de esta Memoria, se registró en los ejercicios 1996, 2000 y 2002, amparándose en informes periciales emitidos sobre la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y las adquisiciones gratuitas y onerosas posteriores, por valor de 40 825, 8 347 y 89 791 miles de euros, respectivamente.

Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas

El saldo de la cuenta de reservas voluntarias y de capitalización a 31 de diciembre de 2008 corresponde a la aplicación de los excedentes positivos de ejercicios anteriores.

Existències

La composició de les existències de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

300/320 Existències comercials	1.363.773,74
390 Deteriorament de valor de les existències	(67.594,39)
Total	1.296.179,35

Usuaris i altres deutors de l'activitat pròpia

La Fundació no manté saldos deutors amb usuaris, patrocinadors o afiliats al tancament de l'exercici.

L'evolució dels saldos procedents de clients i altres deutors de l'activitat pròpia en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2007	Altes	Baixes	2008
430 Clients	33.425,81	6.177.377,70	(6.043.091,00)	167.712,51
440/480 Altres deutors / Deutors diversos i despeses anticipades	352.711,51	9.678.065,38	(9.794.636,47)	236.140,42
Total	386.137,32			403.852,93

Fons propis

L'evolució dels fons propis en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2007	Aplicació excedent	Excedent 2007	2008
101 Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades	37.102.590,16	3.571.533,17	0,00	40.674.123,33
129 Excedent de l'exercici	3.571.533,17	(3.571.533,17)	4.429.375,55	4.429.375,55
Total Fons Propis	60.939.942,87			65.369.318,42

Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres

La dotació inicial i la suma de les donacions rebudes suposen un patrimoni de 20.265.820 euros.

Revaloració del patrimoni artístic

La reserva de revaloració, reflectida en el balanç recollit al final d'aquesta Memòria, es va registrar en els exercicis 1996, 2000 i 2002, a l'empara dels informes pericials emesos sobre la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i les adquisicions gratuïtes i oneroses posteriors, per valor de 40.825, 8.347 i 89.791 milers d'euros, respectivament.

Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades

El saldo del compte de reserves voluntàries i de capitalització a 31 de desembre de 2008 correspon a l'aplicació dels excedents positius d'exercicis anteriors.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital / Aportaciones bienes

Los movimientos habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2007	Altas	Saneam.	2008
131/132 Otras subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	520 023,99	0,00	(24 645,81)	495 378,18
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	520 023,99			495 378,18

Deudas no comerciales

Deudas con entidades de crédito / Deudas a largo y corto plazo con entidades de crédito

La composición de las deudas con entidades de crédito de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

Vencimiento de las deudas a largo plazo						
	Corto plazo	2010	2011	2012	Posterior 2012	Largo plazo
170/520 Préstamos y otras deudas	1 006 695,28	540 910,89	540 910,88	0,00	0,00	1 081 821,77
Total Deudas entidades de crédito	1 006 695,28	540 910,89	540 910,88	0,00	0,00	1 081 821,77

Otras deudas no comerciales

La composición a 31 de diciembre de 2007 y de 2008, expresada en euros, es la siguiente:

	Corto plazo 2007	Largo plazo 2007	Corto plazo 2008	Largo plazo 2008
475 Hacienda Pública acreedora por IVA	20 446,90	0,00	34 463,31	0,00
475 Hacienda Pública acreedora por IRPF	33 352,48	0,00	34 950,51	0,00
476 Organismo Seguridad Social Acreedora	103 716,31	0,00	56 226,85	0,00
173/523 Otras deudas / Proveedores inmovilizado	251 995,43	740 000,00	771 085,09	0,00
Total otras deudas no comerciales	409 511,12	740 000,00	896 725,76	0,00

Situación fiscal

La Fundación no ha sido inspeccionada por las autoridades fiscales durante sus cuatro últimos ejercicios. De acuerdo con la legislación vigente, los impuestos no pueden considerarse definitivamente liquidados hasta que las declaraciones presentadas hayan sido inspeccionadas por las autoridades fiscales o haya transcurrido el plazo de prescripción.

Garantías, compromisos y contingencias

Las fianzas, avales o garantías prestados a terceros al cierre del ejercicio, expresados en euros, son las siguientes:

Entidad financiera	Importe	Fecha constitución
”la Caixa”	16 000,00	13-mar-01

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions béns

Els moviments que han tingut lloc en el decurs de l’exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2007	Altes	Sanejam.	2008
131/132 Altres subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	520.023,99	0,00	(24.645,81)	495.378,18
Subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	520.023,99			495.378,18

Deutes no comercials

Deutes amb entitats de crèdit / Deutes a llarg i curt termini amb entitats de crèdit

La composició dels deutes amb entitats de crèdit de la Fundació al tancament de l’exercici, expressada en euros, és la següent:

Venciment dels deutes a llarg termini						
	Curt termini	2010	2011	2012	Posterior 2012	Llarg termini
170/520 Préstecs i altres deutes	1.006.695,28	540.910,89	540.910,88	0,00	0,00	1.081.821,77
Total Deutes entitats de crèdit	1.006.695,28	540.910,89	540.910,88	0,00	0,00	1.081.821,77

Altres deutes no comercials

La composició a 31 de desembre de 2007 i de 2008, expressada en euros, és la següent:

	Curt termini 2007	Llarg termini 2007	Curt termini 2008	Llarg termini 2008
475 Hisenda pública creditora per IVA	20.446,90	0,00	34.463,31	0,00
475 Hisenda pública creditora per IRPF	33.352,48	0,00	34.950,51	0,00
476 Organisme Seguretat Social creditora	103.716,31	0,00	56.226,85	0,00
173/523 Altres deutes / Proveïdors immobilitzat	251.995,43	740.000,00	771.085,09	0,00
Total altres deutes no comercials	409.511,12	740.000,00	896.725,76	0,00

Situació fiscal

La Fundació no ha estat inspeccionada per les autoritats fiscals durant els quatre últims exercicis. D’acord amb la legislació vigent, els impostos no es poden considerar definitivament liquidats fins que les declaracions presentades no hagin estat inspeccionades per les autoritats fiscals o fins que no hagi transcorregut el termini de prescripció.

Garanties, compromisos i contingències

Les fiances, avals o garanties prestats a tercers al tancament de l’exercici, expressats en euros, són els següents:

Entitat financera	Import	Data constitució
”la Caixa”	16.000,00	13-mar-01

Ingresos y gastos

Consumo de materias primas y otros aprovisionamientos

Los consumos de existencias correspondientes al ejercicio, expresados en euros, se indican en el siguiente detalle:

600 Compras de bienes	1 413 272,77
610 Variación de existencias	(96 052,56)
Consumo de explotación	1 317 220,21

Gastos de personal

El detalle de este epígrafe al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

640 Sueldos y salarios	2 026 310,41
642 Seguridad social a cargo de la empresa	608 066,18
649 Otros gastos sociales	38 238,34
642/649 Total Cargas sociales	646 304,52

La plantilla media de personal a tiempo completo en el transcurso del ejercicio, distribuida por áreas de trabajo, ha sido la siguiente:

Secretaría General y Museos	59,20
Gerencia y tiendas	18,10
Centro de Estudios	5,20
Registro	1,00
Restauración	4,75
Total	88,25

Variación de las provisiones

La variación de las provisiones en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

693 Pérdidas por deterioro de existencias / Dotación a la provisión de existencias	67 594,39
793 Reversión del deterioro de existencias / Provisión de existencias aplicada	(63 386,06)
Variación de las provisiones de tráfico	4 208,33

Transacciones efectuadas con empresas del grupo y asociadas

Las transacciones efectuadas con empresas del grupo y asociadas, en euros, son las siguientes:

Compras del ejercicio	1 322 290
Gastos otros servicios	1 263
Ingresos otros servicios	5 882

Otros ingresos y gastos

	Gastos	Ingresos
671 Resultados procedentes del inmovilizado	774,62	0,00
746 Aportaciones / Subvenciones de capital traspasadas al resultado	0,00	24 645,81
678/778 Resultados excepcionales	0,00	928,89
Total	774,62	25 574,70

Ingressos i despeses

Consum de primeres matèries i altres aprovisionaments

Els consums d'existències corresponents a l'exercici, expressats en euros, s'indiquen al detall següent:

600 Compres de béns	1.413.272,77
610 Variació d'existències	(96.052,56)
Consum d'explotació	1.317.220,21

Despeses de personal

El detall d'aquest epígraf al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

640 Sous i salaris	2.026.310,41
642 Seguretat social a càrrec de l'empresa	608.066,18
649 Altres despeses socials	38.238,34
642/649 Total Càrregues socials	646.304,52

La plantilla mitjana de personal a temps complet en el decurs de l'exercici, distribuïda per àrees de treball, ha estat la següent:

Secretaria General i Museus	59,20
Gerència i botigues	18,10
Centre d'Estudis	5,20
Registre	1,00
Restauració	4,75
Total	88,25

Variació de les provisions

La variació de les provisions en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

693 Pèrdues per deteriorament d'existències / Dotació a la provisió d'existències	67.594,39
793 Reversió del deteriorament d'existències / Provisió d'existències aplicada	(63.386,06)
Variació de les provisions de tràfic	4.208,33

Transaccions efectuades amb empreses del grup i associades

Les transaccions efectuades amb empreses del grup i associades, en euros, són les següents:

Compres de l'exercici	1.322.290
Despeses altres serveis	1.263
Ingressos altres serveis	5.882

Altres ingressos i despeses

	Despeses	Ingressos
671 Resultats procedents de l'immobilitzat	774,62	0,00
746 Aportacions / Subvencions de capital traspasades al resultat	0,00	24.645,81
678/778 Resultats excepcionals	0,00	928,89
Total	774,62	25.574,70

Aplicación de elementos patrimoniales a fines propios

El destino de las rentas e ingresos, expresado en euros, corresponde al siguiente detalle:

					Importe destinado a fines propios					
					Destinado en el ejercicio					
Año	Ingresos brutos	Gastos necesarios	Imptos.	Diferencia	Importe	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2005	10 943 930	7 941 638	0	3 002 292	2 978 069	99,2%	2 978 069	0	0	0
2006	11 786 972	8 217 486	0	3 569 486	3 544 667	99,3%	3 544 667	0	0	0
2007	12 498 443	8 902 311	0	3 596 132	3 571 533	99,3%		3 571 533		0
2008	13 607 854	9 174 653	0	4 433 201	4 429 376	99,9%				4 429 376

				Importe destinado a dotación fundacional			
Gastos de administración				Destinado en el ejercicio			
Año	Importe	Total Importe		(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2005	24 223	0		0	0	0	0
2006	24 819	0			0	0	0
2007	24 599	0				0	0
2008	3 825	0					0

Acontecimientos posteriores al cierre

No se han producido hechos posteriores que puedan afectar significativamente a las cuentas anuales de la Fundación.

Cuenta de resultados analítica

Las cuentas analíticas de resultados de los ejercicios 2007 y 2008, expresadas en euros, son las siguientes:

Ejercicio 2008			Ejercicio 2007	
Conceptos	Importe	%	Importe	%
Ingresos de la entidad por la actividad propia	13 403 882,65	100,0%	12 268 831,43	100,0%
Consumo de explotación	(1 317 220,21)	-9,8%	(1 221 859,15)	-10,0%
Otros gastos de explotación	(3 767 542,50)	-28,1%	(3 373 338,68)	-27,5%
Otros ingresos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Gastos de personal	(2 672 614,93)	-19,9%	(2 456 592,19)	-20,0%
Resultado bruto de explotación	5 646 505,01	42,1%	5 217 041,41	42,5%
Dotaciones amortizaciones inmovilizado	(1 274 040,14)	-9,5%	(1 715 680,62)	-14,0%
Variación de las provisiones de tráfico	(4 208,33)	0,0%	1 050,03	0,0%
Resultado neto de explotación	4 368 256,54	32,6%	3 502 410,82	28,5%
Ingresos financieros	178 396,39	1,3%	177 880,65	1,4%
Gastos financieros	(142 077,46)	-1,1%	(160 489,35)	-1,3%
Resultado de las actividades ordinarias	4 404 575,47	32,9%	3 519 802,12	28,7%
Resultados procedentes del inmovilizado	(774,62)	0,0%	0,00	0,0%
Subvenciones de capital traspasadas al resultado	24 645,81	0,2%	24 645,81	0,2%
Resultados excepcionales	928,89	0,0%	27 085,24	0,2%
Resultado antes de impuestos	4 429 375,55	33,0%	3 571 533,17	29,1%
Impuesto sobre sociedades	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedente del ejercicio	4 429 375,55	33,0%	3 571 533,17	29,1%

Aplicació d'elements patrimonials a fins propis

La destinació de les rendes i ingressos, expressada en euros, correspon al detall següent:

					Import destinat a fins propis					
					Destinat en l'exercici					
Any	Ingressos bruts	Despeses necessàries	Imptos.	Diferència	Import	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2005	10.943.930	7.941.638	0	3.002.292	2.978.069	99,2%	2.978.069	0	0	0
2006	11.786.972	8.217.486	0	3.569.486	3.544.667	99,3%	3.544.667	0	0	0
2007	12.498.443	8.902.311	0	3.596.132	3.571.533	99,3%		3.571.533		0
2008	13.607.854	9.174.653	0	4.433.201	4.429.376	99,9%				4.429.376

				Import destinat a dotació fundacional			
Despeses d'administració				Destinat en l'exercici			
Any	Import	Total Import		(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2005	24.223	0		0	0	0	0
2006	24.819	0			0	0	0
2007	24.599	0				0	0
2008	3.825	0					0

Esdeveniments posteriors al tancament

No s'han produït fets posteriors que puguin afectar significativament els comptes anuals de la Fundació.

Compte de resultats analític

Els comptes analítics de resultats dels exercicis 2007 i 2008, expressats en euros, són els següents:

Exercici 2008			Exercici 2007	
Conceptes	Import	%	Import	%
Ingressos de l'entitat per l'activitat pròpia	13.403.882,65	100,0%	12.268.831,43	100,0%
Consum d'explotació	(1.317.220,21)	-9,8%	(1.221.859,15)	-10,0%
Altres despeses d'explotació	(3.767.542,50)	-28,1%	(3.373.338,68)	-27,5%
Altres ingressos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Despeses de personal	(2.672.614,93)	-19,9%	(2.456.592,19)	-20,0%
Resultat brut d'explotació	5.646.505,01	42,1%	5.217.041,41	42,5%
Dotacions amortitzacions immobilitzat	(1.274.040,14)	-9,5%	(1.715.680,62)	-14,0%
Variació de les provisions de tràfic	(4.208,33)	0,0%	1.050,03	0,0%
Resultat net d'explotació	4.368.256,54	32,6%	3.502.410,82	28,5%
Ingressos financers	178.396,39	1,3%	177.880,65	1,4%
Despeses financeres	(142.077,46)	-1,1%	(160.489,35)	-1,3%
Resultat de les activitats ordinàries	4.404.575,47	32,9%	3.519.802,12	28,7%
Resultats procedents de l'immobilitzat	(774,62)	0,0%	0,00	0,0%
Subvencions de capital traspassades al resultat	24.645,81	0,2%	24.645,81	0,2%
Resultats excepcionals	928,89	0,0%	27.085,24	0,2%
Resultat abans d'impostos	4.429.375,55	33,0%	3.571.533,17	29,1%
Impost sobre societats	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedent de l'exercici	4.429.375,55	33,0%	3.571.533,17	29,1%

Balances de situación sin actualización del patrimonio artístico

Los balances de situación sin actualización del valor del patrimonio artístico a 31 de diciembre del 2008 y 2007, expresados en euros, son:

Balances de Situación sin Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2008 y 2007		
ACTIVO	2008	2007
INMOVILIZADO	62 884 348,67	59 891 710,95
Inmovilizaciones intangibles	696 683,37	1 231 807,93
Gastos de investigación y desarrollo	20 304,59	20 304,59
Propiedad intelectual y concesiones	5 940 856,95	5 760 552,95
Aplicaciones informáticas	887 272,08	845 391,83
Amortizaciones	(6 151 750,25)	(5 394 441,44)
Bienes del Patrimonio Histórico	55 535 084,91	52 999 480,19
Inmovilizaciones materiales	6 431 846,95	5 439 745,55
Terrenos y construcciones	3 471 528,94	2 355 694,30
Instalaciones técnicas y maquinaria	7 047 654,77	6 754 115,88
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1 343 503,33	1 283 424,74
Equipos informáticos y otro inmovilizado	589 189,44	553 858,87
Amortizaciones	(6 020 029,53)	(5 507 348,24)
Inversiones financieras a largo plazo / Inmovilizaciones financieras	220 733,44	220 677,28
Participaciones en entidades del grupo	204 345,12	204 345,12
Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	16 388,32	16 332,16
ACTIVO CORRIENTE	6 697 493,98	6 440 574,19
Existencias	1 296 179,35	1 204 335,12
Existencias comerciales	1 363 773,74	1 267 721,18
Provisiones	(67 594,39)	(63 386,06)
Otros deudores	406 058,83	386 214,27
Clientes por ventas y prestaciones de servicios	167 712,51	33 425,81
Deudores varios	236 140,42	352 711,51
Administraciones públicas	2 205,90	76,95
Inversiones financieras a corto plazo / Inversiones financieras temporales	4 824 598,07	4 550 471,83
Créditos a entidades del grupo	257 552,58	283 426,34
Cartera de valores a corto plazo	4 567 045,49	4 267 045,49
Efectivo y otros activos líquidos equivalentes	170 657,73	299 552,97
TOTAL ACTIVO	69 581 842,65	66 332 285,14

Balances de Situación sin Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2008 y 2007		
PASIVO	2008	2007
PATRIMONIO NETO	65 864 696,60	61 459 966,86
FONDOS PROPIOS	65 369 318,42	60 939 942,87
Dotación fundacional / Fondo social	20 265 819,54	20 265 819,54
Reservas	40 674 123,33	37 102 590,16
Reservas voluntarias	40 674 123,33	37 102 590,16
Excedentes del ejercicio	4 429 375,55	3 571 533,17
SUBVENCIONES, DONACIONES Y LEGADOS RECIBIDOS	495 378,18	520 023,99
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital	495 378,18	520 023,99
PASIVO NO CORRIENTE	1 081 821,77	2 828 517,05
Deudas con entidades de crédito	1 081 821,77	2 088 517,05
Deudas con entidades de crédito	1 081 821,77	2 088 517,05
Otros acreedores	0,00	740 000,00
Otras deudas	0,00	740 000,00
PASIVO CORRIENTE	2 635 324,28	2 043 801,23
Deudas con entidades de crédito	1 006 695,28	1 006 695,28
Préstamos y otras deudas	1 006 695,28	1 006 695,28
Acreedores Comerciales	731 903,24	627 594,83
Deudas por compras y prestac. servicios	731 903,24	627 594,83
Otras Deudas no Comerciales	896 725,76	409 511,12
Administraciones Públicas	125 640,67	157 515,69
Otras deudas	771 085,09	251 995,43
TOTAL PASIVO	69 581 842,65	66 332 285,14

Balanç de situació sense actualització del patrimoni artístic

Els Balanços de situació sense actualització del valor del patrimoni artístic a 31 de desembre de 2008 i 2007, expressats en euros, són:

Balanços de Situació sense Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2008 i 2007		
ACTIU	2008	2007
IMMOBILITZAT	62.884.348,67	59.891.710,95
Immobilitzacions intangibles	696.683,37	1.231.807,93
Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	20.304,59
Propietat intel·lectual i concessions	5.940.856,95	5.760.552,95
Aplicacions informàtiques	887.272,08	845.391,83
Amortitzacions	(6.151.750,25)	(5.394.441,44)
Béns del Patrimoni Històric	55.535.084,91	52.999.480,19
Immobilitzacions materials	6.431.846,95	5.439.745,55
Terrenys i construccions	3.471.528,94	2.355.694,30
Instal·lacions tècniques i maquinària	7.047.654,77	6.754.115,88
Altres instal·lacions, utilatge i mobiliari	1.343.503,33	1.283.424,74
Equips informàtics i altre immobilitzat	589.189,44	553.858,87
Amortitzacions	(6.020.029,53)	(5.507.348,24)
Inversions financeres a llarg termini / Immobilitzacions financeres	220.733,44	220.677,28
Participacions en entitats del grup	204.345,12	204.345,12
Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	16.388,32	16.332,16
ACTIU CORRENT	6.697.493,98	6.440.574,19
Existències	1.296.179,35	1.204.335,12
Existències comercials	1.363.773,74	1.267.721,18
Provisions	(67.594,39)	(63.386,06)
Altres deutors	406.058,83	386.214,27
Clients per vendes i prestacions de serveis	167.712,51	33.425,81
Deutors diversos	236.140,42	352.711,51
Administracions públiques	2.205,90	76,95
Inversions financeres a curt termini / Inversions financeres temporals	4.824.598,07	4.550.471,83
Crèdits a entitats del grup	257.552,58	283.426,34
Cartera de valors a curt termini	4.567.045,49	4.267.045,49
Efectiu i altres actius líquids equivalents	170.657,73	299.552,97
TOTAL ACTIU	69.581.842,65	66.332.285,14

Balanços de Situació sense Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2008 i 2007		
PASSIU	2008	2007
PATRIMONI NET	65.864.696,60	61.459.966,86
FONS PROPIS	65.369.318,42	60.939.942,87
Dotació fundacional/Fons social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reserves	40.674.123,33	37.102.590,16
Reserves voluntàries	40.674.123,33	37.102.590,16
Excedents de l'exercici	4.429.375,55	3.571.533,17
SUBVENCIIONS, DONACIONS I LLEGATS REBUTS	495.378,18	520.023,99
Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital	495.378,18	520.023,99
PASSIU NO CORRENT	1.081.821,77	2.828.517,05
Deutes amb entitats de crèdit	1.081.821,77	2.088.517,05
Deutes amb entitats de crèdit	1.081.821,77	2.088.517,05
Altres creditors	0,00	740.000,00
Altres deutes	0,00	740.000,00
PASSIU CORRENT	2.635.324,28	2.043.801,23
Deutes amb entitats de crèdit	1.006.695,28	1.006.695,28
Préstecs i altres deutes	1.006.695,28	1.006.695,28
Creditors Comercials	731.903,24	627.594,83
Deutes per compres i prestac. serveis	731.903,24	627.594,83
Altres Deutes no Comercials	896.725,76	409.511,12
Administracions Públiques	125.640,67	157.515,69
Altres deutes	771.085,09	251.995,43
TOTAL PASSIU	69.581.842,65	66.332.285,14

Balance de situación con actualización del patrimonio artístico

Como se ha indicado en el texto de la Memoria, se adjunta el Balance con actualización del patrimonio artístico a 31 de diciembre, expresado en euros.

Balance con Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2008			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
101	Aportación Fundador y otros		20 265 819,54
117	Reservas voluntarias y capitalizadas		37 102 590,16
111	Revalorización patrimonio artístico		138 963 429,82
129	Excedente ejercicio anterior		3 571 533,17
131	Aportaciones bienes		495 378,18
	TOTAL PATRIMONIO NETO (FONDOS PROPIOS Y APORTACIONES BIENES)		200 398 750,87
200	Investigación y desarrollo	20 304,59	
202	Concesión Púbol-Portlligat	167 951,88	
203	Propiedad intelectual e industrial	5 772 905,07	
206	Aplicaciones informáticas	887 272,08	
	TOTAL INMOVILIZADO INTANGIBLE	6 848 433,62	
210/211	Terrenos y construcciones	3 471 528,94	
212	Instalaciones	6 365 386,42	
212	Proyecto nuevas instalaciones	682 268,35	
216	Mobiliario	1 343 503,33	
217	Equipos informáticos	589 189,44	
231	Documentación bibliográfica	2 007 492,05	
233	Obras de arte	192 491 022,68	
	TOTAL INMOVILIZADO MATERIAL	206 950 391,21	
250	Inversiones financieras permanentes	204 345,12	
260	Fianzas constituidas a largo plazo	16 388,32	
	TOTAL INVERSIONES FINANCIERAS A LARGO PLAZO / INMOVILIZADO FINANCIERO	220 733,44	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167 947,87	
280	Amort. acumul. propiedad intelectual	-5 300 263,06	
280	Amort. acumul. aplicaciones informáticas	-663 142,88	
280	Amort. acumul. gastos I + D	-20 396,44	
281	Amort. acumul. construcciones	-969 954,85	
281	Amort. acumul. instalaciones	-3 277 291,47	
281	Amort. acumul. proyecto nuevas instalaciones	-349 882,60	
281	Amort. acumul. mobiliario	-949 665,06	
281	Amort. acumul. equipos informáticos	-473 235,55	
	TOTAL AMORTIZACIONES	-12 171 779,78	
300	Existencias	1 363 773,74	
390	Deterioro de valor de las existencias	-67 594,39	
	TOTAL EXISTENCIAS	1 296 179,35	

Balance con Actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de Diciembre de 2008			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
430	Clientes	167 712,51	
440	Deudores varios	236 140,42	
473	H.P. Retenciones y pagos a cuenta	2 205,90	
532	Créditos a corto plazo	257 552,58	
170	Deudas Largo Plazo entidades crédito		1 081 821,77
410	Acreedores		731 903,24
475	H.P. Acreedora por IVA		34 950,51
475	H.P. Acreedora por IRPF		34 463,31
476	Organismos SS acreedores		56 226,85
520	Deudas Corto Plazo entidades crédito		1 006 695,28
523	Proveedores inmovilizado		771 085,09
	TOTAL DEUDORES / ACREEDORES	663 611,41	3 717 146,05
576	Valores de renta fija	4 567 045,49	
570	Caja Fundación	59 108,52	
572	Bancos e inst. crédito c/c	111 549,21	
	TOTAL CUENTAS FINANCIERAS	4 737 703,22	
	RESULTADO PERIODO		4 429 375,55
	TOTALES	208 545 272,47	208 545 272,47

Balanç de situació amb actualització del patrimoni artístic

Com s’ha indicat en el text de la Memòria, s’adjunta el balanç amb actualització del patrimoni artístic a 31 de desembre, expressat en euros.

Balanç amb Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2008			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
101	Aportació Fundador i altres		20.265.819,54
117	Reserves voluntàries i capitalitzades		37.102.590,16
111	Revaloració patrimoni artístic		138.963.429,82
129	Excedent exercici anterior		3.571.533,17
131	Aportacions béns		495.378,18
	TOTAL PATRIMONI NET (FONS PROPIS I APORTACIONS BÉNS)		200.398.750,87
200	Recerca i desenvolupament	20.304,59	
202	Concessió Púbol-Portlligat	167.951,88	
203	Propietat intel·lectual i industrial	5.772.905,07	
206	Aplicacions informàtiques	887.272,08	
	TOTAL IMMOBILITZAT INTANGIBLE	6.848.433,62	
210/211	Terrenys i construccions	3.471.528,94	
212	Instal·lacions	6.365.386,42	
212	Projecte noves instal·lacions	682.268,35	
216	Mobiliari	1.343.503,33	
217	Equips informàtics	589.189,44	
231	Documentació bibliogràfica	2.007.492,05	
233	Obres d’art	192.491.022,68	
	TOTAL IMMOBILITZAT MATERIAL	206.950.391,21	
250	Inversions financeres permanents	204.345,12	
260	Fiances constituïdes a llarg termini	16.388,32	
	TOTAL INVERSIONS FINANCERES A LLARG TERMINI / IMMOBILITZAT FINANCER	220.733,44	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propietat intel·lectual	-5.300.263,06	
280	Amort. acumul. aplicacions informàtiques	-663.142,88	
280	Amort. acumul. despeses R + D	-20.396,44	
281	Amort. acumul. construccions	-969.954,85	
281	Amort. acumul. instal·lacions	-3.277.291,47	
281	Amort. acumul. projecte noves instal·lacions	-349.882,60	
281	Amort. acumul. mobiliari	-949.665,06	
281	Amort. acumul. equips informàtics	-473.235,55	
	TOTAL AMORTITZACIONS	-12.171.779,78	
300	Existències	1.363.773,74	
390	Deteriorament de valor de les existències	-67.594,39	
	TOTAL EXISTÈNCIES	1.296.179,35	

Balanç amb Actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2008			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
430	Clients	167.712,51	
440	Deutors diversos	236.140,42	
473	H.P. Retencions i pagaments a compte	2.205,90	
532	Crèdits a curt termini	257.552,58	
170	Deutes Llarg Termini entitats crèdit		1.081.821,77
410	Creditors		731.903,24
475	H.P. Creditora per IVA		34.950,51
475	H.P. Creditora per IRPF		34.463,31
476	Organismes SS creditors		56.226,85
520	Deutes Curt Termini entitats crèdit		1.006.695,28
523	Proveïdors Immobilitzat		771.085,09
	TOTAL DEUTORS / CREDITORS	663.611,41	3.717.146,05
576	Valors de renda fixa	4.567.045,49	
570	Caixa Fundació	59.108,52	
572	Bancs i inst. crèdit c/c	111.549,21	
	TOTAL COMPTES FINANCERS	4.737.703,22	
	RESULTAT PERÍODE		4.429.375,55
	TOTALS	208.545.272,47	208.545.272,47

ÍNDICE DE PORTADILLAS

ÍNDIX DE PORTADELLES

Cubierta anterior y posterior:

Coberta anterior i posterior:

Cuant cau, cau

Cuant cau, cau

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0093

50 cuadros abstractos que a dos metros se convierten en tres Lenines disfrazados de chino y a seis metros forman la cabeza de un tigre real
50 quadres abstractes que a dos metres es converteixen en tres Lenins disfressats de xinès i a sis metres formen el cap d'un tigre real

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0392

Nariz de Napoleón transformada en mujer encinta paseando su sombra melancólica entre ruinas originales

El nas de Napoleó transformat en una dona encinta que passeja la seva ombra malenconiosa entre ruïnes originals

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0378

Tristán e Isolda

Tristany i Isolda

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0047

Le voyeur

Le voyeur

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0187

Figura rinoceróntica del "Ilisos" de Fidias

Figura rinoceròntica de l'"Ilisos" de Fidies

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0332

Singularidades

Singularitats

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0037

Figuras tumbadas en la arena

Figures ajagudes a la sorra

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0390

Naturaleza muerta al claro de luna malva

Natura morta al clar de lluna malva

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0210

Feather equilibrium. Equilibrio intraatómico de una pluma de cisne

Feather equilibrium. Equilibri intraatòmic d'una ploma de cigne

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0213

Ferias de la Santa Cruz de Figueres

Fires de la Santa Creu de Figueres

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0002b

Retrato de la abuela Anna cosiendo

Retrat de l'àvia Anna cosint

Salvador Dalí

Núm. Inv. 0410

CRÉDITOS

Se puede obtener una copia de esta Memoria en formato PDF en el sitio web de la Fundación: <http://www.salvador-dali.org>

Redacción: Fundació Gala-Salvador Dalí
Coordinación: Imma Parada Soler
Fotografías: *AD France*, Ayuntamiento de Cadaqués, AUDI, Black & White Ltd., *El Punt*, Gasull Fotografia, Goebel, *Hurriyet*, *La Vanguardia*, Le Meurice, *Presència*, Pep Canaleta, Sakıp Sabancı Müzesi, Skylight, *Skylife*, *The American Weekly*, *The Guide*, The Women of God, *Time*, Torner, *Trendsetter*
Diseño: bisdixit.com
Traducciones: Link
Fotomecánica e impresión: Gràfiques Trema

Obras de Salvador Dalí:
© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009
Derechos de imagen de Salvador Dalí reservados.
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009
De la edición:
© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009

Depósito legal: GI-92/2009

Fundació Gala-Salvador Dalí
Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
<http://www.salvador-dali.org>

CRÈDITS

Es pot obtenir una còpia d'aquesta Memòria en format PDF en el lloc web de la Fundació: <http://www.salvador-dali.org>

Redacció: Fundació Gala-Salvador Dalí
Coordinació: Imma Parada Soler
Fotografies: *AD France*, Ajuntament de Cadaqués, AUDI, Black & White Ltd., *El Punt*, Gasull Fotografia, Goebel, *Hurriyet*, *La Vanguardia*, Le Meurice, *Presència*, Pep Canaleta, Sakıp Sabancı Müzesi, Skylight, *Skylife*, *The American Weekly*, *The Guide*, The Women of God, *Time*, Torner, *Trendsetter*
Disseny: bisdixit.com
Traduccions: Link
Fotomecànica i impressió: Gràfiques Trema

Obres de Salvador Dalí:
© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2008
Drets d'imatge de Salvador Dalí reservats.
Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009
De l'edició:
© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2008

Dipòsit legal: GI-92/2009

Fundació Gala-Salvador Dalí
Torre Galatea
Pujada del Castell, 28
17600 Figueres
<http://www.salvador-dali.org>

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ